

پاشنه آشیل هک بیگ‌دیتاها کجاست

صفحه ۱۶

گفت‌وگوی «فرهیختگان» با معاون هنری وزارت ارشاد درباره کنسرت، حراج تهران، تئاترهای لاکچری و...

دنبال انتقام از هنرمندان نیستیم

روزنامه خبری تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۱۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل جدید رادیو مضمون:
روایت سال‌های جنگ

فرهیختگان

شماره مسلسل ۲۶۹۱
دوشنبه ۱۲ شهریور ۱۴۰۲
۱۸ مهر ۱۳۴۵
۴ سپتامبر ۲۰۲۲
شماره ۳۹۵۲

www.fdn.ir

No. 3953 | 16 Pages

ایران و ترکیه درباره ۴ محور مهم وارد گفت‌وگو شدند
سفر وزیر خارجه جدید اردوغان به تهران آغاز مسیر تازه دولت اوست

چهارراه استانبول

صفحه ۲

۱.۵ میلیون نفر برای دریافت تسهیلات به بانک‌ها معرفی شده‌اند

مقامات طالبان بر تهدیدات لفظی و عملی خود علیه همسایگان افزوده‌اند

جایگاه ملی و بین‌المللی دانشگاه آزاد از منظر رتبه‌بندی USNews2023

آخرین وضعیت وعده مسکن رئیس‌جمهور

۱۶

گروهی که دولت نشد

۱۷

دانشگاه آزاد رتبه اول ۱۳ زمینه علمی کشور

۱۶

یادداشت

اربعین را به مثابه «فرهنگ» باید دید نه اتفاق مناسکی موسمی

رویکرد ارتباطات انتقالی (Transmission approach) تفسیر می‌شود. ارتباطات اجتماعی اربعینی به دنبال تولید معنای مشترک است و مردم در جست‌وجوی امر قدسی، در کنار هم تولید آیین می‌کنند، نه اینکه فرستنده یا گیرنده صرف پیام باشند. مشارکت، نقطه عزیمت و مزیت ارتباطات اجتماعی اربعینی است.

امتداد

پیاده‌روی اربعین یک بار در سال است، اما قابلیت امتداد دارد. اساسا اگر با تمام ماهیت و ابعاد و رسالتش امتداد نیابد در حد مناسک باقی می‌ماند و اگر امتداد یابد فرهنگ خواهد بود. اربعین را به مثابه «فرهنگ» باید دید، نه اتفاق مناسکی موسمی. همدلی، عشق و محبت در میان زواری که برای امر مقدس در کنار هم عرض ادب می‌کنند، با عبور از مرزها در برگشت، نباید در عراق بماند بلکه می‌بایست در جامعه اصلی زائر امتداد پیدا کند و این امتداد، خود را در همه حوزه‌های زندگی مانند اقتصاد و سیاست و فرهنگ نشان دهد. به‌عنوان مثال در اقتصاد اربعینی خبری از منفعت‌گرایی فردی نیست. اقتصاد اربعین، اوج اقتصاد مردمی است؛ مردمی که مواسات، زیربنای حرکت جمعی آنها در آن ایام است. اگر این مدل از اقتصاد امتداد پیدا کند تأثیرات بسزایی در اقتصاد جامعه خواهد داشت.

در حوزه فرهنگ که تفاوت، بسیار است. در فرهنگ اربعین، اساسا سبک زندگی متفاوت است و ارتباطات اجتماعی اربعینی به این سبک زندگی رنگ‌وبویی دگر می‌دهد. در این فرهنگ، چون یک خیر فرهنگی عظیم برای همه متصور است و زوار برای رسیدن به آن «خیر» کنار هم حرکت می‌کنند، ما با یک جامعه سراسر پیوسته روبه‌رو هستیم. اگر این فرهنگ بتواند با فرهنگ فردگرای دنیای مدرن امروز که در زندگی روزمره اینترنت‌محور ما حاکم است، میان دو اربعین چالش کند و امتداد یابد، جامعه تغییر خواهد کرد. اربعین هم‌اکنون فضیلت است، چه همین ایام در عراق تمام شود چه در جامعه خودمان تا سال بعد امتداد یابد اما اگر امتداد یابد، وجه جامعه‌ساز اربعین و تمدن‌ساز اربعین تکمیل می‌شود.

وسعت

امسال اربعین متفاوتی را تجربه می‌کنیم. در کنار کسانی هستیم که از کیلومترها آن طرف‌تر علی‌رغم مشقت‌ها و هزینه‌ها به سمت معشوق حرکت کرده‌اند تا دل در گرو عشق حسین (ع) و دست در دست شیعیان و مجانب حضرت با پای پیاده طی طریق کنند و در مسیر حسین قدم بردارند. انگلستان، فرانسه، روسیه، هلند و کشورهای دیگر اروپا با سبک زندگی غربی همچنان دانشجویانی را از ایران عزیز میزبانی می‌کنند که سبک زندگی حسینی را در بلاد لذت‌های دنیوی و مادی، از دست نداده‌اند. این عزیزان در «اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا» در کنار تحصیل، برای اعتلای فرهنگ مطلوب خود و جامعه دانشجویی تلاش می‌کنند و اکنون در کنار آنها در اربعین، مشق اراده می‌کنیم و غیرت.

ابی‌عبدالله علیه‌السلام نقطه اشتراک فرهنگ شیعی در جهان و اربعین، میعادگاه نسل جوان جامعه‌ساز و تمدن‌ساز است. ظرفیت این دانشجویان که عموماً نخبه و علاقه‌مند به بازگشت و خدمت به ایرانند، چه اکنون که پیام‌آور فرهنگ ایرانی-اسلامی در اروپا هستند و چه در آینده که ایران را می‌سازند، بی‌نظیر است. البته به نظر می‌رسد قدر آنها آن‌طور که باید و شاید دانسته نمی‌شود. مفهوم «نخبه» و «بازگشت علمی» باید در نهاد‌های مرتبط مانند بنیاد نخبگان، وزارت علوم، وزارت بهداشت و مانند آنها بازخوانی شود.

احمد اولیانی

عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

سال‌هاست به لطف خدای متعال و عنایت‌سیدالشهدا (ع)، سیل زوار در مراسم عظیم پیاده‌روی اربعین تصاویری از عشق، حضور و عمل را به عالم منعکس می‌کند. در پاسخ به این سوال که هر فرد چندبار در این برنامه حضور داشته است، پیمایش و آمارهای ندریده‌ام اما قطعا در میان میلیون‌ها ایرانی که در ایام پیش‌رو به کربلا خواهند رفت، تعداد کسانی که برای بار دوم و بیشتر می‌روند، بسیار است. برخی شاید ۱۰ بار و بیشتر. این «تکرار» در عین اینکه سعادت و لطفی است گرانبمابه، نباید زائر را به مرحله «عادت» برساند؛ عادت که قالب را بر محتوا برتری می‌بخشد و به‌تدریج زائر، دیگر ملتفت نیست که مشغول چه حرکت تمدنی و اجتماعی است.

التفات

به فرمایش امیرالمومنین علی (ع) «عادت» بر انسان سلطنت پیدا می‌کند؛ «للعادة علی کلّ إنسان سلطان». منظور این نیست که شرکت در این مراسم را کنار بگذاریم تا عادت نشود چراکه این حضور حتی بدون التفات هم از اعظم اعمال است. بلکه غرض، ارتقای عمل است. اگر آماده حرکتیم، بدانیم (دائما بدانیم)؛ با این سفر همه سیئات پاک می‌شود (ان کان مائثیا کتب الله له یکل خلوّه حسنه و مخی عنه سئیه) و ملتفت باشیم که پس از برگشت باید انسانی دگر باشیم (حدیث: یقول لک استئانیف العفل). انسان اربعینی هر سال که دوباره به این سفر می‌رود، قدم‌هایش تکراری در یک مسیر تکراری است اما سیر صعود دارد و با هر قدم ارتقا می‌دهد خودش را، همراهانش را و تمام حرکت را.

احیای اجتماعی نو

نام بردن از اندیشمندان و اندیشه‌غربی برای تحلیل کنگره الهی اربعین در بدو امر خوشایند نیست اما اگر بهره‌برداری از یک دیدگاه جامعه‌شناسانه بتواند ما را با مزیت‌های مراسم اربعین بیشتر آشنا کند، مانعی ندارد. فردیناند تونیس (Ferdinand Tönnies) جامعه‌شناس آلمانی با تمایزدهی دو مفهوم گمین شافت (Gemeinschaft) (اجتماع) و گزل شافت (Gesellschaft) (جامعه)، ارتباطات اجتماعی را به خوبی تبیین می‌کند؛ «اجتماع» دارای ارتباطات کمتر میان مردمان اما عمیق است درحالی‌که در «جامعه»، ارتباطات مردم از نظر کمی، بسط‌یافته و ولی عمق آنها اندک است. «جامعه» جایلی است که بر مبنای عقلانیت ابزاری هر فرد به دنبال منافع و معیشت و علاقی خود است و حال آنکه مردمان «اجتماع» دارای عاطفه و احساس و منافع مشترک بیشتری هستند. تونیس می‌گوید پس از مدرنیته، اجتماع تبدیل به جامعه شد و ارتباطات اجتماعی عمیق هم از بین رفت؛ چیزی که شاید بالوجدان همه ما در زندگی روزمره خود هم درک کرده باشیم. اما آنچه در پیاده‌روی اربعین رخ می‌دهد بسیاری از نظریه‌ها و نظریه‌پردازان را متعجب کرده است. اجتماعی که در اربعین اتفاق می‌افتد در عین حال که در دنیای مدرن امروز است اما از جامعه مدرن عبور کرده و نوعی احیای اجتماع ناب است. با این تفاوت که برخلاف نظریه تونیس - که فقط معتقد بود عمق ارتباطات زیاد بود، نه تعداد و وسعت کمی آن - در اربعین علاوه بر عمق ارتباطات، وسعت کمی آن نیز به‌شدت بالاست. تحلیل ایسن وضعیت را می‌توان در تفاوت نگاه به ارتباطات پیدا کرد؛ ارتباطات اجتماعی اربعینی ذیل رویکرد آیینی (Ritual approach) به ارتباطات معنا پیدا می‌کند و حال آنکه ارتباطات جامعه مدرن به معنای انتقال صرف پیام در

مضمون

رادیو مضمون، کاری از گروه پادکست‌های همیشه در میان و روزنامه فرهیختگان

روایات ساز حلقی چهارراه

| فصل جدید رادیو مضمون منتشر شد |

@radiomazmoon

ایران و ترکیه درباره ۴ محور مهم وارد گفت‌وگو شدند، سفر وزیر خارجه جدید اردوغان به تهران آغاز مسیر جدید دولت اوست

چهارراه استانبول

گروه سیاست روز گذشته هاگان فیدان برای اولین بار به عنوان وزیر امور خارجه ترکیه وارد تهران شُدد و با همتای ایرانی خود دیدار و گفت‌وگو کرد. امیر عبداللهیان بعد از دیدار با فیدان در نشست خبری با حضور وزیر خارجه ترکیه از هدف گذاری برای تجارت ۳۰ میلیارد یورویی با ترکیه خبر داد و گفت: «هدف گذاری ما برای تبادلات تجاری دو طرف ۳۰ میلیارد یورو است و اکنون در میانه راه قرار داریم. معاون دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه، اخیرا سفری به ترکیه داشت و توافقات خوبی در موضوع اقتصادی در آنکارا صورت گرفت و در دیدار امروز با همتای ترک خود آن توافقات را مورد تاکید قرار دادیم.» امیر عبداللهیان در بخشی دیگر از صحبت‌های خود به کریدورها و مسیرهای ترانزیتی در منطقه اشاره کرد و مسیرهای ترانزیتی در منطقه را مسیرهای مکمل برای دو کشور ایران و ترکیه دانست که نه تنها عامل رقابت نیستند، بلکه تکمیل کننده همکاری‌های دوجانبه هستند. وزیر خارجه ایران از اتفاق نظر دو طرف در منطقه قفقاز نیز صحبت به میان آورد و تصریح کرد: «به پیشنهاد همتای خود نسبت به مدل مدنظر ترکیه، ایران و آذربایجان در مسیر ایجاد صلح و ثبات

گفت‌وگو

علی حیدری، کارشناس مسائل ترکیه در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

در سفر وزیر خارجه ترکیه به ایران موضوعات امنیتی بر اقتصادی غلبه دارد

بر موضوعات اقتصادی غلبه داشته است، به خصوص که فیدان همراه اردوغان به روسیه هم خواهد رفت و در خصوص مسائل منطقه‌ای و دوجانبه با پوتین گفت‌وگو خواهد داشت که سوریه هم یکی از موضوعات مورد گفت‌وگو پوتین و اردوغان خواهد بود.

آیا می‌توان گفت که اردوغان در دور جدید ریاست جمهوری خود قصد ایجاد تغییر در مناسباتش و افزایش تعاملات با ایران را دارد؟

ترکیه در دوره پنج ساله فعلی تمایل چندانی به توسعه روابط سیاسی و اقتصادی با ایران نخواهد داشت، چون به دنبال عادی سازی روابط با کشورهای عربی، رژیم صهیونیستی و غرب خواهد بود و در این چهارچوب اگر به سیاست خارجی ترکیه نگاه کنیم، می‌توان دریافت که تمایل ندارد دچار تنش با این کشورها شود، بر همین مبنا سال گذشته سفیری را که دیپلمات نبود، بلکه یک استاد دانشگاه بود به ایران فرستادند، چون می‌خواهند روابط در همین سطح سیاسی و اقتصاد بماند.

با توجه به اینکه قرارداد گازی ۲۵ ساله ایران و ترکیه نیز رو به پایان است، آیا می‌توان امیدوار بود سفر وزیر خارجه به افزایش تعاملات اقتصادی به ویژه در حوزه انرژی بینجامد؟

گفت‌وگوها برای تمدید قرارداد گازی ادامه دارد اما تصور این است که ترکیه به دلیل تنوع سبد انرژی خود نسبت به ۲۵ سال گذشته واردات گاز از روسیه، آذربایجان، ترکمنستان، قطر و الجزایر دست بالا را دارد و در مذاکرات با طرف ایرانی چانه زنی می‌کند. بر همین مبنا تصور می‌کنم قرارداد گازی مثل سابق ۲۵ ساله نخواهد بود و در قیمتش هم ترکیه از طرف ایرانی خواهد خواست که انعطاف‌های بیشتری داشته باشد. امکان دارد این موضوع به سایر همکاری‌های اقتصادی سرایت کند.

چقدر می‌توان امیدوار بود که سفر وزیر خارجه ترکیه مقدمه‌ای برای گسترش تعاملات ایران و ترکیه برای مقابله با گروهک‌های تجزیه طلب کردی باشد؟

طی چندسال گذشته و به خصوص دو سال اخیر، ترکیه عملیات‌های زیادی در شمال عراق علیه پ‌ک ک انجام داده است. تمایل زیادی داشته که بغداد و تهران هم به این عملیات بپیوندند، چون اولاً باعث می‌شود عملیات‌های ترکیه در عراق مشروعیت پیدا کند و از اشغالگری خارج شود و دوم اینکه اگر عملیات علیه تروریسم همه جانبه باشد، می‌تواند اثرگذاری بیشتری داشته باشد، لذا هر بار که مقامات ترک به ایران سفر کرده‌اند یا مقامات ایران به ترکیه سفر کرده‌اند، مقامات ترکیه به این موضوع تاکید داشته‌اند که عملیات‌ها علیه پ‌ک ک مشترک باشد. از طرفی ایران طی یک سال گذشته، عملیات‌های خود علیه گروه‌های تروریستی کردی مثل حزب کومله و دموکرات را افزایش داده و برای این موضوعی به اقلیم کردستان یعنی اربیل و بغداد یک زمان مشخص داده که گروه‌ها از مرزهای ایران فاصله بگیرند و خلع سلاح شوند. در این خصوص با توجه به سابقه امنیتی هاگان فیدان، امکان گفت‌وگوها در این خصوص وجود دارد، چون شاخه ایرانی پ‌ک ک یعنی پژاک در کوه‌های قندیل مستقر است و اگر به صورت همه جانبه با این گروه‌ها برخورد شود، می‌توان نتیجه بهتری کسب کرد.

رحمان قهرمان پور، کارشناس مسائل بین‌الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

ترکیه برای حفظ نفوذ خود در منطقه به همکاری با ایران نیاز دارد

باید و تحریم‌ها را دور بزند. با توجه به روابط نزدیکی که ایران با روسیه دارد به نظر می‌رسد در مساله زنگ‌زور هم ایران دار این مساله را لحاظ می‌کند. تنش زدایی با آذربایجان، کاهش تنش‌های مرزی و تلاش برای حل مناقشه بر سر حمله به سفارت آذربایجان همگی نشانه‌های این است که در صحنه دیپلماتیک اتفاقاتی در حال رقم خوردن است و این امیدواری وجود دارد که ایران، ترکیه و روسیه به علاوه آذربایجان و ارمنستان بتوانند به چهارچوبی برسند. الان فشار روسیه به ارمنستان برای گشودن راه‌های مواصلاتی بیشتر از گذشته شده است اما اینکه شکل این راه‌ها چگونه باشد، محل اختلاف است. آذربایجان به دنبال تاسیس کریدور جدید است، ارمنستان ترمیم راه‌های مواصلاتی موجود را پیگیری می‌کند، روسیه موضع شفاف‌ی ندارد و مایل است مسیرهای ریلی زمان شوری احیا شود، ترکیه هرچند از گشایش زنگ‌زور خوشحال می‌شود اما مساله اصلی اش این است که چگونه از آنجا راهی به سمت آسیای میانه و چین پیدا کند. می‌توان این گونه نتیجه گیری کرد که تغییر تحولات ژئوپلیتیکی که بعد از جنگ اوکراین در قفقاز جنوبی رخ داده است، ایران، روسیه و ترکیه را به سمت همکاری بیشتر در موضوع مناقشه آذربایجان و ارمنستان پیش برده و امید به حل مساله را به وجود آورده است. لذا سه کشور روسیه، ایران و ترکیه در شرایط جدید سیاست خود را تغییر داده و سعی دارند که به یکدیگر نزدیک تر شوند. مساله قفقاز جنوبی این است که راه‌های تجاری باز شود و این چیزی است که همه طرف‌های مساله طرفدار آن هستند. حتی اروپایی‌ها نیز مخالف آن نیستند. فصل مشترک همه بازیگران این است که انتفاع همه بازیگران از گشایش راه‌های مواصلاتی تامین شود اما اینکه در عمل کدام کشور نفع بیشتر ببرد بستگی به توانایی و امکاناتی دارد که در اختیارش است. خود ارمنستان نیز چاره‌ای ندارد جز اینکه از وضعیت نامطلوب اقتصادی خارج شود. اختلافات بین خود ارمنه نیز زیاد شده و پاشنیاچن حرفش این است که ما مجبوریم به وضعیت فعلی برای بهبود وضعیت اقتصادی پایان دهیم.

راه‌های مواصلاتی آیا برای ایران نیز به اندازه روسیه برای دور زدن تحریم‌ها حیاتی محسوب می‌شود؟

موضوع تحریم‌های روسیه با موضع تحریم‌های ایران متفاوت است. مساله ما تحریم‌های مالی هوشمند است اما مساله روسیه در دور زدن تحریم‌ها چیز دیگری است. روسیه طرف حسابش اروپا است اما ما تحت تحریم‌های سازمان ملل هستیم که همه کشورهای سازمان ملل از جمله هند و چین نیز موظف به اجرای آن هستند. لذا آورده راه‌های مواصلاتی در زمینه دور زدن تحریم‌ها برای روسیه خیلی بیشتر از ایران است.

گسترش تعاملات ایران و ترکیه آیا می‌تواند به مساله دور زدن تحریم‌های مالی کمک کند؟

ترکیه هم در مورد روسیه و هم در مورد ایران صراحتا به طرف‌های غربی گفته است که تحریم‌ها را به نحوی که مطلوب غربی‌هاست اجرا نخواهد کرد. این سیاست کلی و اساسی ترکیه بوده و خیلی چیز جدیدی نیست. ترکیه به دلیل ملاحظات همسایگی تلاش کرده تا جایی که در توانش است تحریم‌ها را اجرایی نکند که البته به نفع خودش هم است. این گونه نیست که فکر کنیم دارد به ایران لطف می‌کند. به بطور مثال ما فروش گاز به ترکیه را داریم و آمریکا نیز این را می‌داند و سعی می‌کند مساله را نادیده بگیرد که ما اینکه دولت بایدن فروش نفت ایران به چین را به نوعی نادیده می‌گیرد. البته تجربه هالک بانک که به دلیل دور زدن تحریم‌های ایران مورد مواخذه آمریکا قرار گرفته، باعث شده تا ترکیه در مساله دور زدن تحریم‌ها دستش بسته تر شود و به شکل گذشته نتواند با ایران همکاری کند.

در مورد سوریه مهار کرده‌های سوری و جلوگیری از تقویت آن است. پ.ک.ک که مقرش در جنوب شرق ترکیه است از آنجا وارد مناطق شمال شرق سوریه شده و در آنجا با همکاری یگان‌های خلق کرد خودش را تقویت کرده است. سلاح‌هایی هم که آمریکا به یگان‌های خلق کرد می‌دهد در اختیار پ.ک.ک نیز قرار داده شده و توسط آنها به کار گرفته می‌شود. بنابراین ترکیه اگر از سایر گروه‌ها همچون ترکمن‌ها حمایت می‌کند به این دلیل است که بتواند تهدیدی که از سمت توجه ترکیه است را دفع کند. در مقابل مساله اصلی ایران این است که در سوریه گروه‌های سلفی قدرت پیدا نکنند تا خود بتوانند از طریق همکاری با بشار اسد در مقابل اسرائیل بازاندازی ایجاد کنند. ایران با بخشی از گروه‌های معارض سوری که با ترکیه در حال همکاری هستند، همراهی ندارد و آنها را گروه تروریستی می‌داند. در نقطه مقابل نیز ترکیه با برخی از گروه‌های مورد حمایت ایران میانه خوبی ندارد. در حال حاضر سوریه به اتحادیه عرب بازگشته و برخی این بازگشت را حاصل توافق ایران و عربستان در فروردین امسال می‌داند. اینکه سوریه چگونه روابط خودش را با کشورهای عربی بهبود بخشیده و با آنها به همکاری بپردازد، امر مهمی است. درکل باید بگویم که مساله سوریه تک‌بعدی نیست و انبوهی از چالش‌های واجد اهمیت برای ایران و ترکیه را در خود دارد که حل آنها مستلزم مشورت‌های مستمر بین طرف‌هاست که اگر تنش‌ها نیز آغاز شد نیاز به این مشورت‌ها شدت می‌یابد. بنابراین طبیعی است که بخش زیادی از گفت‌وگوها به مساله سوریه اختصاص یابد.

آیا می‌توانیم سفر وزیر خارجه ترکیه به ایران را در راستای پروژه توسعه اقتصادی ارزیابی کنیم؟

اردوغان گفته است این آخرین دوره ریاست جمهوری وی است. ترکیه که نفوذش را در منطقه گسترش داده با وارد کردن سیاست خارجی خودش به مرحله نظامی و تاسیس پایگاه‌های مختلف در منطقه می‌خواهد نشان دهد که قصد حفظ نفوذ خود در منطقه را دارد و این امر مستلزم تنش است. یعنی اگر بخواهد پایگاه‌هایی که در عراق تاسیس کرده و مورد اعتراض بغداد است را همچنان حفظ کند قانداً تا باید به توافق با ایران برسد. مساله اردوغان این است که به آنکا به توان نظامی، به لحاظ اقتصادی خود را تقویت کرده تا بتواند موقعیت خودش را بیش از حد انتظار تغییر داد. جهت نیز به همکاری با ایران احتیاج دارد. مساله اصلی اردوغان این است که چگونه سرمایه وارد چرخه اقتصادی خود کند و مانع از بروز تنش‌های آسیب‌زننده به اقتصادش شود. توسعه روابط با روسیه، ایران، عربستان و امارات نیز در چهارچوب همین رویکرد پیگیری می‌شود.

چقدر امید وجود دارد که اختلافات بین طرف‌های مختلف در مساله قفقاز به ویژه ایران و ترکیه به استفاده از چهارچوب‌های مبتنی بر دیپلماسی حل و فصل شود؟

مساله قفقاز جنوبی در چهارچوب ۱۳+۳ ای که امیر عبداللهیان پیشنهاد کرده بود، در حال دو می‌رود. البته گرجستان خیلی مایل به نقش آفرینی در این چهارچوب نیست. گرجستان به دلیل اینکه از بازگشایی راه‌های ترانزیتی در قفقاز جنوبی منصرف می‌شود، خیلی وارد موضوع نشده است اما مساله ایران، روسیه و ترکیه در قفقاز بعد از جنگ اوکراین دچار تحولاتی شده است. مهم‌ترین مساله این است که روسیه برای دور زدن تحریم‌های غرب به راه‌های زمینی در قفقاز و گشوده شدن راه‌های مواصلاتی نیاز دارد. چون روسیه در مرزهای غربی خودش وارد تنش با اوکراین شده و از طرف دیگر اروپا به دنبال محدود کردن روسیه است بنابراین گشودن راه‌های مواصلاتی در قفقاز جنوبی برای مسکو اهمیت حیاتی دارد؛ چرا که از این طریق می‌تواند تبادل کالا با کشورهای مختلف از جمله ایران و ترکیه داشته

برای بررسی ابعاد و اهمیت سفر هاگان فیدان، وزیر خارجه ترکیه به ایران با رحمان قهرمان پور، کارشناس مسائل بین‌الملل به گفت‌وگو پرداخته‌ایم. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

|||

مهم‌ترین اهداف سفر وزیر خارجه ترکیه به ایران چه مواردی است؟

اهمیت این سفر در چند مساله است. الان می‌بینیم که در سوریه اعتراضات جدیدی در مناطق شرقی صورت گرفته و برخی قبایل سوری شورش کرده‌اند. درگیری‌های بین کردهای سوریه با یگان‌های خلق گزارش شده است. در سویدا هم دروزی‌ها نزدیک به سه هفته است که دارند اعتراض می‌کنند. لذا یکی از موضوعات مهم، مساله سوریه است و آماده سازی شرایط برای برگزاری دور جدید مذاکرات آستانه که مساله بسیار مهمی است. از یک طرف روسیه درگیر جنگ اوکراین شده و نیروی نظامی‌اش را صرف آنجا می‌کند و به تبع آن از حضور نظامی خود در سوریه کاسته است. از طرف دیگر به نظر می‌رسد که آمریکا دارد فعالیت می‌کند. لذا سوریه یکی از مهم‌ترین موضوعاتی است که دو طرف در مورد آن چانه زنی خواهند کرد و با توجه به اختلاف نظرهای بسیاری که دارند سعی می‌کنند راه‌حلی پیدا کنند. آقای امیر عبداللهیان پیش از تصدی وزارت خارجه در سوریه فعال بوده و آقای هاگان فیدان هم در روسیه حضور داشته است. بنابراین سابقه مذاکراتی و انتقال نظرات در مورد سوریه را دارند که این سابقه نیز باعث اهمیت موضوع سوریه برای دو وزیر می‌شود.

مساله بعدی اختلافات آذربایجان و ارمنستان است. در چند روز اخیر نیز درگیری‌هایی بین دو طرف از سر گرفته شده و چندین سرباز کشته شده‌اند. این موضوعات برای ایران، ترکیه و روسیه به عنوان سه ضلع حل‌کننده مساله قفقاز بسیار مهم است. از طرف دیگر در یک سال اخیر ارمنستان خیلی تلاش داشته تا شورای اروپا وارد دعوی آذربایجان و ارمنستان شود. فرانسه نیز برای حضور اظهار تمایل کرده است، بنابراین ۲ بازیگر منطقه‌ای یعنی ایران، ترکیه و سوریه که هیچ کدام خواهان ایفای نقش اروپا و آمریکا در مسائل قفقاز جنوبی نیستند، این مساله برایشان اهمیت پیدا کرده است. موضوع بعدی وضعیت جدیدی است که ترکیه به دنبال آن است. اردوغان بعد از پیروزی در انتخابات کابینه خودش را بیش از حد انتظار تغییر داد. کابینه جدید کابینه اقتصادی است. گفته می‌شود همه وزرا جمع شده‌اند بلکه بتوانند مشکل اقتصادی ترکیه را حل کنند تا این کشور بتواند جایگاه خودش را تثبیت کند. آمدن هاگان فیدان به ایران نیز در چهارچوب سیاست جدید ترکیه تعریف می‌شود. موضوع ثابتی هم که همیشه مورد گفت‌وگو بین ایران و ترکیه است مربوط می‌شود به تحرکات گروه‌های تجزیه طلب کرد. ترکیه در شمال عراق و در مناطق کردنشین پایگاه زده و بعضاً درگیری‌هایی در آنجا در حال رخ دادن است که مورد توجه تهران و آنکارا است.

در مورد سوریه مهم‌ترین مساله مورد بحث بین تهران و آنکارا چه چیزی است؟

اردوغان قبل از انتخابات خواهان ملاقات با بشار اسد بود که او نپذیرفت. اکنون نیز مساله بازگشت او از گان سوری به یکی از موضوعات جدی در ترکیه تبدیل شده و اردوغان نیز لزوم بازگشت آنها تاکید کرده است. ترکیه در حال حاضر در مرز خود با سوریه دارد با کمک مالی قطر خانه‌هایی را می‌سازد تا آواره‌های سوری را در آنجا مستقر کند. این مساله باعث جمعیت آن مناطق را که در اختیار کرده‌است تغییر می‌دهد و ممکن است به ایجاد تنش بین کردها و عرب‌ها بینجامد. مساله اصلی و محوری در مورد سوریه تعیین نظام سیاسی آن است. در این مورد رویکردهای ایران با چیزی که مطلوب ترکیه است در تعارض قرار دارد. مساله شماره یک ترکیه

۶۸ درصد اساتید آمریکایی مخالف آموزشی ترکیبی هستند

جایگاه ملی و بین‌المللی دانشگاه آزاد از منظر رتبه‌بندی US News 2023

دانشگاه آزاد رتبه اول

۱۳ زمینۀ علمی کشور

فرهیختگان

دانشگاه

شماره مسلسل ۶۹۱۱ | پویشیه ۱۲ شهریور ۱۴۰۲ | ۱۸ مهر ۱۳۴۵ | ۴ سپتامبر ۲۰۲۳ | شماره ۳۶۵

Mon | 4 Sep 2023 | vol.15 | No. 3953 | 16 Pages

www.fdn.ir

«فرهیختگان» از زیر و بم پروژه خاص دانشگاه آزاد واحد اهواز گزارش می‌دهد

پیش‌بینی

درآمد ۲۰ میلیاردی

واحد اهواز از پرورش آبزیان

رئیس بیمارستان شاه‌ولی یزد خبر داد

انجام نخستین عمل

جراحی باز مغز

در بیمارستان شاه‌ولی یزد

مدیرکل امور پژوهشی و پروژه‌های تحصیلات تکمیلی علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان» تشریح کرد

جزئیات برگزاری ۲۶ نشست علمی تخصصی دانشگاه آزاد

عکس: بارش‌فون

گفت‌وگو

مدیرکل امور پژوهشی و پروژه‌های تحصیلات تکمیلی علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان» تشریح کرد

جزئیات برگزاری

۲۶ نشست علمی تخصصی دانشگاه آزاد

آموزش عالی کشور ماموریت دارد مجموعه نخبگان و متخصصان را بر این موضوعات که جز اولویت‌های راهبردی کشور است، متمرکز کند. «ایرانبخش ادامه داد: «باتوجه به سازوکارها و ارتباطاتی که در حوزه اداره کل در نظر گرفته شده، واحدهای دانشگاهی ماموریت گرفتند یاد و شاخص اصلی کنفرانس‌ها را برگزار کنند. بخش اول کنفرانس‌های ملی و کنگره‌های بین‌المللی و بخش دوم نشست‌های تخصصی براساس علائق و مسائلی که در واحدهای دانشگاهی ورشته‌های تخصصی وجود دارد. زیرا لازم بود پس از پاندمی کرونا نشست‌ها و شادابی علمی به دانشگاه‌ها برگردد.» مدیرکل امور پژوهشی و پروژه‌های تحصیلات تکمیلی علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد با بیان اینکه یکی از رسالت‌های اصلی دانشگاه‌ها پاسخگویی به نیازهای جامعه است، بیان کرد: «ما سعی داشتیم با توجه به مشکلات و دغدغه‌های جامعه، دانشگاه‌ها بتوانند در حوزه‌های تخصصی به رسالت ذاتی خود عمل کنند تا بتوانیم دانشگاه نسل چهارم یا دانشگاه مسئولیت پذیر و ماموریت‌گرا داشته باشیم. فلسفه کنفرانس‌ها این است که دانشگاه باید بتواند مشکلات جامعه ایران را برطرف کند، راهبردهایی که عرض کردم جزئیات کلیدی کشور است.» او افزود: «دانشگاه آزاد سعی کرد دین خود نسبت به کشور را در راستای این نکات تخصصی ادا کند. جمع نخبگان و متخصصان در کنفرانس‌ها و ارتباطات طولی و عرضی، منجر به انباشت دانش و جریان‌سازی در حوزه‌های تخصصی خواهد شد و دانشگاه وظیفه هدایت و راهبردی این جریان‌ها را به عهده دارد.» ایرانبخش با اشاره به عنوان نشست‌های بیان کرد: «محورهای راهبردی کنفرانس‌ها امنیت غذایی، سلامت، هوش مصنوعی و جنبه‌های مختلف کاربرد و صنعت ساختمان است. در مجموع سعی کردیم تمام علوم مرتبط را فعال کنیم، همچنین برخی از کنفرانس‌ها بین‌رشته‌ای است. تلاش کردیم تعاملی ایجاد شود که در نهایت بتوانیم علوم و فناوری‌های همگرا را در کشور رقم بزنیم.» مدیرکل امور پژوهشی و پروژه‌های تحصیلات تکمیلی علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد در پایان اظهار کرد: «اکثر استان‌ها واحدها درگیر برگزاری نشست‌ها هستند و یکی از اقدامات ما جریان‌سازی ملی دانش است که در مسیر خود حرکت می‌کند. در واقع سازمان مرکزی سیستم را ریل گذاری کرده و امیدواریم این حرکت شتاب روزافزون داشته و بتواند در این راستا پیشرفت کند.»

فرهیختگان چند سالی است که تمام بخش‌های دانشگاه آزاد برنامه‌های خود را در راستای سند تحول و تعالی این دانشگاه تنظیم کرده‌اند. اداره کل پژوهشی و تحصیلات تکمیلی معاونت علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی نیز از این قائده مستثنی نیست و در جهت اجرای سند تحول و تعالی دانشگاه کنگره‌ها و کنفرانس‌های زیادی در حوزه‌ها مختلف برگزار می‌کند که مهم‌ترین محورهای آن امنیت غذایی، سلامت، هوش مصنوعی و... است. براساس اعلام اداره کل امور پژوهشی و پروژه‌های تحصیلات تکمیلی علوم، مهندسی و کشاورزی ۷ کنگره بین‌المللی طراحی شده که تاکنون ۴ کنگره در استان‌های اصفهان، یزد و خراسان رضوی برگزار شده است. سه کنگره آتی هم با محوریت استان لرستان، استان البرز و استان اصفهان در طول سه ماه آتی برگزار خواهد شد. همچنین ۴۷ کنفرانس ملی نیز در حوزه معاونت علوم، مهندسی و کشاورزی طراحی شده که تاکنون ۱۹ مورد آن برگزار شده و بقیه تا پایان سال برگزار خواهد شد. برگزاری نشست‌های تخصصی در سطح استان‌ها یکی دیگر از اقدامات مجموعه امور پژوهشی و پروژه‌های تحصیلات تکمیلی علوم، مهندسی و کشاورزی بوده که از آبان سال گذشته تاکنون ۲۲ نشست در سطح واحدهای مختلف کشور اجرایی شده است. گفت‌وگوی «فرهیختگان» با علیرضا ایرانبخش، مدیرکل امور پژوهشی و پروژه‌های تحصیلات تکمیلی علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد در خصوص این نشست‌ها توضیح داد: «کمک به مرجعیت‌سازی ایران یکی از وظایفی است که دانشگاه آزاد در راستای سند تحول و تعالی باید به آن عمل کند. در جهت مرجعیت‌سازی و پژوهش پیشرو چندین اقدام باید انجام شود که یکی از آنها برگزاری کنگره‌ها و کنفرانس‌های بین‌رشته‌ای است.» او افزود: «در نتیجه برنامه‌ریزی‌هایی که براساس ظرفیت‌ها، زیرساخت‌ها و اولویت‌های کلان کشور در حوزه معاونت علوم، مهندسی و کشاورزی با دانشگاه‌های مختلف صورت گرفت، چهار محور اساسی امنیت غذایی، سلامت، هوش مصنوعی و ساختمان مشخص شد که دانشگاه آزاد به‌عنوان بخش موثری از

سازمان سنجش با توجه به اولویت درج کنند. داوطلبانی که رشته/محل مورد نظر خود را در دفترچه رشته‌های با آزمون سراسری دانشگاه آزاد نمی‌یابند، توجه داشته باشند که بیش از ۹۵ درصد رشته/محل‌های دانشگاه آزاد در مقاطع کاردانی و کارشناسی بدون آزمون هستند که در صورت تمایل با مراجعه به سامانه www.azmoon.org می‌توانند نسبت به ثبت‌نام خود اقدام کنند. داوطلبان لازم است ابتدا از وجود رشته/محل مورد علاقه خود در دفترچه راهنمای انتخاب رشته اطمینان حاصل کنند و سپس اقدام به پرداخت وجه انتخاب رشته دوره مربوطه کنند.

انجام نخستین عمل جراحی باز مغز در بیمارستان شاه‌ولی یزد

رئیس بیمارستان شاه‌ولی یزد از انجام نخستین عمل جراحی کرانیوتومی (عملی که در آن قسمتی از استخوان جمجمه برای دسترسی به بافت مغز برداشته می‌شود) در این بیمارستان خبر داد. حمید حبوباتی، رئیس بیمارستان شاه‌ولی و متخصص جراحی مغز و اعصاب گفت: «بگیری‌های لازم برای خرید تجهیزات عمل کرانیوتومی از یک سال پیش انجام گرفت و اتاق عمل بیمارستان شاه‌ولی ۱۰ روز قبل به پیشرفته‌ترین دستگاه کرانیوتوم برقی با بهترین برند موجود دنیا مجهز شد.» رئیس بیمارستان شاه‌ولی وابسته به دانشگاه آزاد واحد یزد اضافه کرد: «به دنبال تکمیل تجهیزات کاربردی جراحی مغز و به‌روزرسانی ست‌های جراحی قدیمی، توانایی لازم برای انجام عمل جراحی مغز فراهم و خانم ۴۲ ساله‌ای که از حدود پنج ماه پیش دچار عارضه عدم تکلم شده بود را با تشخیص تومور مغزی برای جراحی روز شنبه ۱۱ شهریور بستری کردیم.» متخصص نروسرجری و عضو هیات‌علمی دانشگاه آزاد استان یزد افزود: «بیمار روز جمعه ۱۰ شهریورماه بر اثر تشنج دچار افت سطح هوشیاری شد، به همین دلیل به‌صورت اورژانسی در روز جمعه دهم شهریورماه تحت عمل جراحی کرانیوتومی قرار گرفت که با حضور پرسنل مجرب و تجهیزات کامل موجود در بیمارستان، این عمل به بهترین نحو ممکن و با موفقیت انجام گرفت.»

مهلت ثبت‌نام پذیرش دانشجو صرفاً براساس سوابق تحصیلی تمدید شد

مهلت ثبت‌نام و انتخاب رشته برای آن دسته از رشته‌های تحصیلی دانشگاه آزاد که در مقاطع کاردانی و کارشناسی پیوسته و ناپیوسته نیسیال اول پذیرش‌شان به صورت صرفاً براساس سوابق تحصیلی است، تا ساعت ۲۴ روز شنبه ۱۸ شهریور تمدید شد. داوطلبان می‌توانند با مراجعه به سامانه مرکز سنجش، پذیرش و فارغ‌التحصیلی به نشانی www.azmoon.org ابتدا دفترچه راهنمای ثبت‌نام را دریافت و پس از مطالعه و کسب آگاهی، در صورت تمایل و داشتن شرایط، با تهیه کارت اعتباری نسبت به ثبت‌نام و انتخاب رشته اقدام کنند.

جدید با استفاده از فناوری‌های نوین و یافتن بازارهای جدید برای محصولات حوزه هوش مصنوعی با استفاده از فناوری‌های نوین، راه‌اندازی شده است. جذب پژوهشگران، محققان، اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی، جذب مدیران و پژوهشگران صنعت به مرکز تحقیقات، تحقیقات راهبردی-کاربردی جهت تولید علم/فناوری در زمینه هوش مصنوعی با هدف توسعه فناوری و کاربردهای آن در صنایع و بازارهای مختلف، پژوهش‌های کاربردی جهت ارتقای حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، تجاری، علم و فناوری با کمک هوش مصنوعی و تحلیل داده، ارتباط با صنایع جهت برآورده ساختن نیازهای تحقیقاتی آنها یا کمک به پیشبرد تولیدات، برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و میان‌مدت در حوزه هوش مصنوعی و تحلیل داده برای بازارهای داخل و خارج دانشگاه، تحقیق و پژوهش روی کاربرد هوش مصنوعی در حوزه بهداشت و سلامت، حمل‌ونقل، مالی و تجاری و خرده‌فروشی، رسانه، تبلیغات و منابع انسانی، امنیت سایبری و پدافند غیرعامل، تحلیل کلان داده، جهت‌دهی به فعالیت‌های پژوهشی و گسترش پژوهش‌های بنیادی و تبدیل آن به محصول، انجام طرح‌های بنیادی و کاربردی حوزه هوش مصنوعی با تاکید بر فناوری‌های نوین و تلاش برای تاسیس آزمایشگاه همکار در حوزه هوش مصنوعی و تحلیل داده، از جمله ماموریت‌های مرکز تحقیقات هوش مصنوعی و تحلیل داده‌ها است.

انتخاب رشته متقاضیان رشته‌های با آزمون دانشگاه آزاد شرکت‌کننده در آزمون سراسری تمدید شد

مهلت انتخاب رشته متقاضیان رشته‌های با آزمون دانشگاه آزاد شرکت‌کننده در آزمون سراسری (به جز رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی و دامپزشکی) تا ساعت ۲۴ شنبه ۱۸ شهریور ماه تمدید شد. تمامی داوطلبان حاضر در جلسه آزمون سراسری سال ۱۴۰۲ که متقاضی تحصیل در دانشگاه آزاد هستند (به جز رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی و دامپزشکی) می‌توانند تا ساعت ۲۴ شنبه ۱۸ شهریور با مراجعه به سامانه این مرکز به نشانی www.azmoon.org نسبت به انتخاب رشته اقدام کنند. داوطلبان لازم است با استفاده از کد دسترسی مندرج در ذیل کارنامه و کد ملی به سامانه وارد شده و پس از پرداخت وجه انتخاب رشته نسبت به انتخاب حداکثر یکصد رشته و محل متناسب با گروه آزمایشی مربوطه اقدام کنند. داوطلبانی که علاوه بر گروه آزمایشی اصلی در گروه‌های هنر و زبان خارجی شرکت کرده و مجاز به انتخاب رشته شده‌اند، می‌توانند در صورت تمایل رشته/محل‌های این گروه را در میان انتخاب‌های یکصدگانه خود منظور کنند. لازم به ذکر است متقاضیان گروه آزمایشی علوم تجربی که در کارنامه اعلام نتایج اولیه مجاز به انتخاب رشته شده‌اند توجه داشته باشند که رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی و دامپزشکی مراکز دانشگاه آزاد در دفترچه راهنمای انتخاب رشته سازمان سنجش درج شده است، لذا داوطلبان می‌توانند کدرشته محل‌های فوق را که مربوط به دانشگاه آزاد اسلامی است در فرم انتخاب رشته

چه خبر از دانشگاه

تمدید مهلت ثبت‌نام پذیرفته‌شدگان دوره دکتری تخصصی سال ۱۴۰۲

مهلت ثبت‌نام پذیرفته‌شدگان دوره دکتری تخصصی سال ۱۴۰۲ دانشگاه آزاد تا ۲۲ شهریورماه تمدید شد. بدینوسیله به اطلاع کلیه پذیرفته‌شدگان دوره دکتری تخصصی سال ۱۴۰۲ دانشگاه آزاد اسلامی می‌رساند با توجه به پیاده‌روی اربعین و سفر زائران به عتبات عالیات، مهلت ثبت‌نام در سامانه آموزشیار تمدید شد. پذیرفته‌شدگانی می‌توانند تا روز چهارشنبه ۲۲ شهریور با مراجعه به سامانه آموزشیار به آدرس <http://edu.iau.ac.ir> نسبت به ثبت‌نام خود به صورت مجازی اقدام کنند.

مرکز تحقیقات هوش مصنوعی و تحلیل داده‌ها در واحد علوم و تحقیقات راه‌اندازی شد

مرکز تحقیقات هوش مصنوعی و تحلیل داده‌ها وابسته به دانشکده مکانیک، برق و کامپیوتر با حضور جمشید صباغ‌زاده، قائم‌مقام رئیس دانشگاه آزاد در واحد علوم و تحقیقات افتتاح شد. یکی از زیرساخت‌های ضروری دانشگاه‌های پیشرفته، وجود مراکز تحقیقاتی پیرامون موضوعات خاص در هر واحد دانشگاهی است. واحد علوم و تحقیقات به لحاظ جایگاه استراتژیک در حوزه تولید علم و مرجعیت علمی و سوابق درخشان در زمینه فنی و مهندسی، علوم پایه و فناوری‌های همگرا، کشاورزی، دامپزشکی، علوم انسانی و به‌خصوص رشته‌های مهندسی کامپیوتر، مهندسی برق و مهندسی پزشکی، نیازمند تاسیس مرکز تحقیقات هوش مصنوعی و تحلیل داده است. مهدی اسلامی، سرپرست مرکز تحقیقات هوش مصنوعی و تحلیل داده‌های واحد علوم و تحقیقات در رابطه با فعالیت‌های این مرکز گفت: «باتوجه به وجود مراکز صنعتی، اقتصادی و واحدهای تولیدی فراوان شهر تهران و شهرهای اطراف و همچنین استان‌های مجاور، پیش‌بینی می‌شود این مرکز بتواند توجه اغلب این مراکز را به خود جلب کند.» وی ادامه داد: «وجود ۹۸ گروه تخصصی، ۱۲۷ مرکز آزمایشگاهی، ۴۷ نشریه تخصصی، ۲۱ مرکز تحقیقاتی و بیش از ۶۰ انجمن علمی در واحد علوم تحقیقات، می‌تواند زمینه جذب حدود ۵۰ هزار دانشجوی و ۵۵۰ نفر اعضای هیات‌علمی را برای انجام فعالیت‌های میان‌رشته‌ای فراهم آورد. ضرورت تاسیس شرکت‌های دانش‌بنیان، خلاق و هسته‌های فناور در حوزه هوش مصنوعی، می‌تواند بر اهمیت این مرکز بیفزاید.» به گفته وی، این مرکز با اهدافی چون ارزش‌آفرینی از طریق انجام تحقیقات میان‌رشته‌ای در حوزه هوش مصنوعی و علوم داده، ایجاد پل ارتباطی با صنعت و انتقال نیازهای صنعت به دانشگاه، انتقال آخرین دستاوردهای علم و فناوری در حوزه هوش مصنوعی به صنایع، کارخانجات و اصناف، ارتقای سطح آگاهی و مهارت‌های جامعه در حوزه هوش مصنوعی و تحلیل داده، استفاده از امکانات سخت‌افزاری نرم‌افزاری واحد علوم و تحقیقات برای توسعه پژوهش‌های مبتنی بر هوش مصنوعی و تحلیل داده، درآمدزایی و گسترش علم و فناوری، تولید خدمات محصولات

جایگاه ملی و بین‌المللی دانشگاه آزاد از منظر رتبه‌بندی US News 2023

دانشگاه آزاد رتبه اول ۱۳ زمینه علمی کشور

جدول ۳- جایگاه دانشگاه آزاد در شاخص‌های ۱۳ گانه												
ردیف	شاخص	رتبه جهانی	رتبه منطقه‌ای	رتبه ملی	امتیاز کل	نام موسسه	رتبه جهانی	رتبه منطقه‌ای	رتبه ملی	امتیاز کل	نام موسسه	رتبه جهانی
۱	آوازه جهانی پژوهشی	۶۲۷	۱۳۲	۱	۵۷,۱	دانشگاه تهران	۳۲۹	۶۰	۱	۵۷,۱	دانشگاه تهران	۳۲۹
۲	آوازه منطقه‌ای پژوهشی	۲۵۲	۶۴	۲	۵۶,۶	دانشگاه آزاد اسلامی	۳۹۴	۷۷	۲	۵۶,۶	دانشگاه آزاد اسلامی	۳۹۴
۳	شعار انتشارات	۵۹	۱۹۷	۳	۵۰,۶	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	۵۱۷	۱۰۵	۳	۵۰,۶	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	۵۱۷
۴	کتاب‌ها	۸۳۳	۷۰۴	۴	۴۸,۳	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	۵۹۸	۱۳۲	۴	۴۸,۳	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	۵۹۸
۵	همایش‌ها	۲۳۳	۳۰۷	۵	۴۷,۷	دانشگاه صنعتی شریف	۵۹۸	۱۳۲	۵	۴۷,۷	دانشگاه صنعتی شریف	۵۹۸
۶	تأثیر استادی تعدیل شده	۱۲۹۰	۱۳۳۳	۶	۴۷,۳	دانشگاه تبریز	۶۲۵	۱۳۹	۶	۴۷,۳	دانشگاه تبریز	۶۲۵
۷	کل استادها	۱۲۶	۳۱۵	۷	۴۷,۳	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۶۳۳	۱۴۲	۷	۴۷,۳	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۶۳۳
۸	شمار انتشارات با کیفیت	۱۱۴	۳۲۹	۸	۴۵,۵	دانشگاه تربیت مدرس	۷۰۸	۱۶۹	۸	۴۵,۵	دانشگاه تربیت مدرس	۷۰۸
۹	نسبت انتشارات با کیفیت	۱۰۱۸	۹۵۹	۹	۴۴,۶	دانشگاه صنعتی اصفهان	۷۳۹	۱۷۹	۹	۴۴,۶	دانشگاه صنعتی اصفهان	۷۳۹
۱۰	شمار همکاری جهانی	۱۰۴۳	۱۲۹	۱۰	۴۳,۷	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد	۷۷۹	۱۹۵	۱۰	۴۳,۷	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد	۷۷۹
۱۱	نسبت همکاری جهانی	۱۵۱۷	۱۱۵۸	۱۱	۴۳,۳	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران	۷۹۴	۱۹۹	۱۱	۴۳,۳	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران	۷۹۴
۱۲	شمار مقاله‌های پر استناد	۱۷۰	۳۵۱	۱۲	۴۲,۵	دانشگاه شیراز	۸۲۱	۲۰۸	۱۲	۴۲,۵	دانشگاه شیراز	۸۲۱
۱۳	نسبت مقاله‌های پر استناد	۱۰۸۹	۱۱۴۱	۱۳	۴۲,۴	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی دانشگاه شهید بهشتی	۸۲۶	۲۱۰	۱۳	۴۲,۴	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی دانشگاه شهید بهشتی	۸۲۶

* (سلول‌های رنگی دانشگاهی که واجد بهترین رتبه است را نمایش می‌دهد)

دانشگاه آزاد پس از دانشگاه تهران در جایگاه دوم کشوری قرار گرفته است. این در حالی است که فاصله امتیازی با رتبه اول (دانشگاه تهران) بسیار اندک (حدود ۱۳ امتیاز) است.

جدول ۵- جایگاه دانشگاه آزاد از منظر رتبه‌بندی زمینه علمی			
ردیف	زمینه علمی	رتبه علمی دانشگاه آزاد در کشور	رتبه جهانی دانشگاه آزاد (از میان ۲۰۰۰ دانشگاه)
۱	مهندسی مکانیک	۱	۴
۲	علوم پلیمر	۱	۹
۳	مهندسی عمران	۱	۱۴
۴	ریاضیات	۱	۲۹
۵	مهندسی شیمی	۱	۴۶
۶	هوش مصنوعی	۱	۵۵
۷	نورشناسی	۱	۸۳
۸	شیمی فیزیکی	۱	۹۰
۹	مهندسی برق و الکترونیک	۱	۱۱۰
۱۰	فیزیک ماده چگال	۱	۱۲۴
۱۱	شیمی	۱	۱۳۶
۱۲	زیست‌فناوری و میکروبی‌شناسی کاربردی	۱	۱۳۶
۱۳	فیزیک	۱	۲۰۰
۱۴	انرژی و سوخت	۲	۴۰
۱۵	منابع آبی	۳	۳۰
۱۶	علوم رایانه	۳	۳۳۴
۱۷	علوم گیاهی و جانوری	۳	۳۵۶
۱۸	محیط‌زیست و بوم‌شناسی	۳	۳۶۷
۱۹	علوم و صنایع غذایی	۴	۸۴
۲۰	علوم کشاورزی	۴	۱۱۷
۲۱	زیست‌شناسی و بیوشیمی	۴	۲۹۹
۲۲	علوم زمین	۴	۳۸۵
۲۳	داروشناسی و سم‌شناسی	۵	۱۸۱
۲۴	علوم مواد	۵	۲۶۷
۲۵	پزشکی کلینیکی	۱۲	۶۴۴

بر اساس مستندات مرورشده، دانشگاه بایستی سناریوهایی متناسب با شرایط مختلف پیش‌رو را تدوین کند. همچنین نیاز است تا دانشگاه در خصوص (الف) سازگاری با محیط؛ (ب) تأثیرگذاری متقابل؛ و (ج) مرزگستری؛ در همه یا برخی زمینه‌های علم و فناوری موضع خود را مشخص کند تا بتواند در خصوص تصمیم‌گیری‌های آینده پیشرو را کسب کند. از طرف دیگر یافتن روش تبدیل توفیقات کمی به دست آمده که به عنوان یک مزیت رقابتی شناخته می‌شود (تعداد بالای هیات علمی و رشته‌های متعدد موجود) به دستاوردهای کیفی و کاربردی ملموس در مأموریت حوزه پژوهش و فناوری دانشگاه تأکید کند. افزون بر اینها چگونگی تأثیرگذاری یافته‌های پژوهشی دانشگاه در شرایط واقعی جامعه نیز باید علاوه بر کسب رتبه‌های جهانی مورد نظر باشد.

جدول ۲- امتیاز کل و رتبه موسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی یو.اس. نیوز، ویرایش ۲۰۲۳ میلادی (منبع: ایراندادک به نقل از یو.اس. نیوز)				
نام موسسه	امتیاز کل	رتبه ملی	رتبه منطقه‌ای	رتبه جهانی
دانشگاه تهران	۵۷,۱	۱	۶۰	۳۲۹
دانشگاه آزاد اسلامی	۵۶,۶	۲	۷۷	۳۹۴
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	۵۰,۶	۳	۱۰۵	۵۱۷
دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	۴۸,۳	۴	۱۳۲	۵۹۸
دانشگاه صنعتی شریف	۴۸,۳	۴	۱۳۲	۵۹۸
دانشگاه تبریز	۴۷,۷	۶	۱۳۹	۶۲۵
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۴۷,۳	۷	۱۴۲	۶۳۳
دانشگاه تربیت مدرس	۴۵,۵	۸	۱۶۹	۷۰۸
دانشگاه صنعتی اصفهان	۴۴,۶	۹	۱۷۹	۷۳۹
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد	۴۳,۷	۱۰	۱۹۵	۷۷۹
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران	۴۳,۳	۱۱	۱۹۹	۷۹۴
دانشگاه شیراز	۴۲,۵	۱۲	۲۰۸	۸۲۱
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی دانشگاه شهید بهشتی	۴۲,۴	۱۳	۲۱۰	۸۲۶
دانشگاه علم و صنعت ایران	۴۱,۳	۱۴	۲۳۰	۸۷۹
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مازندران	۴۱	۱۵	۲۳۸	۸۹۶
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز	۳۹,۳	۱۶	۲۶۱	۹۷۵
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز	۳۹,۲	۱۷	۲۶۳	۹۷۷
دانشگاه شهید بهشتی	۳۷,۸	۱۸	۲۸۴	۱۰۴۲
دانشگاه فردوسی مشهد	۳۷,۷	۱۹	۲۸۷	۱۰۴۶
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه	۳۶,۴	۲۰	۳۱۰	۱۱۰۶
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان	۳۵,۹	۲۱	۳۲۰	۱۱۲۹
دانشگاه محقق اردبیلی	۳۵,۱	۲۲	۳۳۷	۱۱۵۸
دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۳۴,۸	۲۳	۳۴۷	۱۱۷۲
دانشگاه کاشان	۳۳,۳	۲۴	۳۸۰	۱۲۵۱
دانشگاه یزد	۳۱,۸	۲۵	۴۰۴	۱۳۱۷
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بقیه‌الله (عج)	۳۱,۷	۲۶	۴۰۶	۱۳۲۷
دانشگاه صنعتی شیراز	۳۱,۳	۲۷	۴۱۴	۱۳۵۰
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان	۲۹,۹	۲۸	۴۴۶	۱۴۰۷
دانشگاه گیلان	۲۹,۶	۲۹	۴۵۸	۱۴۲۲
دانشگاه ارومیه	۲۹,۴	۳۰	۴۶۲	۱۴۲۸
دانشگاه صنعتی شاهرود	۲۸,۷	۳۱	۴۷۳	۱۴۵۵
دانشگاه بین‌المللی امام‌خیمینی (ره)	۲۸,۶	۳۲	۴۷۷	۱۴۶۳
دانشگاه اصفهان	۲۸,۴	۳۳	۴۸۲	۱۴۷۳

وضعیت موجود

بر اساس آمار و اطلاعات گزارش ایراندادک که مستخرج از رتبه‌بندی مطرحه است موارد زیر قابل ملاحظه‌اند. در این گزارش ۱۳ شاخص: ۱. آوازه جهانی پژوهش، ۲. آوازه منطقه‌ای پژوهش، ۳. شمار انتشارات، ۴. کتاب‌ها، ۵. همایش‌ها، ۶. تأثیر استنادی تعدیل شده، ۷. کل استادها، ۸. شمار انتشارات با کیفیت، ۹. نسبت انتشارات با کیفیت، ۱۰. شمار همکاری جهانی، ۱۱. نسبت همکاری جهانی، ۱۲. شمار مقاله‌های پر استناد، ۱۳. نسبت مقاله‌های پر استناد به ارزیابی دانشگاه‌ها پرداخته شده که وضعیت دانشگاه آزاد بر اساس مندرجات جدول ۳ در سال ۲۰۲۳ به صورت اجمالی به شرح ذیل است:

جدول ۴- مقایسه جایگاه دانشگاه آزاد از منظر رتبه‌بندی زمینه علمی در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۳		
رشته	رتبه‌بندی ۲۰۲۱	رتبه‌بندی ۲۰۲۳
علوم گیاهی و دامی	۳۹۷	۳۵۳
فیزیک	۲۲۸	۲۰۰
علوم نانو و فناوری نانو	۲۰۴	-
مهندسی مکانیک	۱	۴
ریاضیات	۳۱	۲۹
علم مواد	۲۳۲	۲۶۷
محیط‌زیست-بوم‌شناسی	۳۷۳	۳۶۷
مهندسی	۴۷	-
مهندسی برق و الکترونیک	۱۰۵	۱۱۰
انرژی و سوخت‌ها	۳۹	۴۰
علوم کامپیوتر	۱۹۳	۳۳۴
پزشکی بالینی	۷۲۵	۶۴۴
مهندسی عمران	۲۳	۱۴
علم شیمی	۱۱۰	۱۳۶
مهندسی شیمی	۲۹	۴۶
بیوتکنولوژی و میکروبیولوژی کاربردی	۱۷۶	۱۳۶
زیست‌شناسی و بیوشیمی	۴۱۴	۲۹۹
کشاورزی	۱۱۷	۱۱۷

با این وصف و بر اساس جدول شماره ۴، مقایسه با سال ۲۰۲۱ وضعیت دانشگاه آزاد از منظر زمینه علمی در رشته‌های فیزیک، پزشکی بالینی، مهندسی عمران، بیوتکنولوژی و میکروبیولوژی کاربردی، زیست‌شناسی و بیوشیمی، علوم گیاهی و دامی، ریاضیات و محیط‌زیست، ارتقای جایگاه داشته‌اند و رشته‌های مهندسی مکانیک، علم مواد، مهندس برق، علوم کامپیوتر، شیمی و مهندسی شیمی و انرژی و سوخت‌ها از رتبه سال ۲۰۲۱ نازل داشته و برخی رشته‌ها مانند کشاورزی ثابت مانده است. دانشگاه آزاد در رتبه‌بندی موضوعی بهترین دانشگاه‌های جهان در سال ۲۰۲۳ نیز واجد رتبه‌های قابل توجه به‌ویژه در سطح ملی است. بر اساس جدول شماره ۵، این وضعیت قابل تحلیل است.

رضا نقدبندی

مدیرکل دفتر تحلیل و نظارت بر امور پژوهشی دانش‌بنیان و فناوری دبیرخانه هیات موسس

تلاش برای قرار گرفتن در رتبه‌های برتر جهانی برای دانشگاه‌های مطرح دولتی کشور از جمله تهران، علوم پزشکی تهران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه صنعتی شریف، دانشگاه امیرکبیر و... دارای سابقه مدیدی است. همچنین این دانشگاه‌ها که سال‌ها قبل از انقلاب اسلامی تأسیس شده‌اند به دلایل مختلف دارای شهرت نسبی بوده‌اند. با تأسیس دانشگاه آزاد و تقویت زیرساخت‌های پژوهشی و فناوریانه، اکنون این دانشگاه به‌عنوان یکی از دانشگاه‌های قرار گرفته در کنار سایر دانشگاه‌های دولتی محسوب می‌شود و فعالیت‌های آتی دانشگاه می‌تواند به گونه‌ای پیش‌رو تا علاوه بر توازن در همه زمینه‌های علمی، در شاخص‌های مختلف نیز بتواند به نحو موثری عمل کند. در کنار این موضوع بایستی این توجه را داشت که دانشگاه آزاد یک ساختار واحد یکپارچه و گسترده است که برخلاف دانشگاه‌های دولتی که محدودیت‌های توسعه‌ای دارند، توسعه کمی آن موجب توسعه کیفی شده است. بدیهی است سایر دانشگاه‌های دولتی نیز چنانچه شرایط را داشته باشند می‌توانند در فضای رقابتی همانند دانشگاه آزاد به توسعه کمی نیز بپردازند. بر این اساس توسعه کمی دانشگاه نمی‌تواند نقطه بحث برای زیر سؤال بردن شرط رقابت مطرح شود. با عنایت به شواهد به‌نظر می‌رسد چنانچه همسویی لازم در دانشگاه آزاد صورت پذیرد، دستیابی به رتبه برتر جهانی و ملی دور از دسترس نخواهد بود. در ادامه به تحلیل وضعیت دانشگاه آزاد در فضای رقابتی داخلی و خارجی با تکیه بر مستندات گزارش مذکور پرداخته می‌شود. بر اساس گزارش رتبه‌بندی بهترین دانشگاه‌های جهان (یو.اس. نیوز) در سال ۲۰۲۳، دانشگاه آزاد اسلامی در میان ۵۲ موسسه داخلی و ۲۰۰۰ موسسه جهانی (از میان ۹۵ کشور جهان) که گزارش آن توسط پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران منتشر شده است (موجود در وب‌سایت ایراندادک)، حائز رتبه‌های قابل توجه هم در شاخص‌های ۱۳ گانه این رتبه‌بندی و هم در زمینه‌های علمی متنوع شده است.

بر این اساس دانشگاه در بسیاری از شاخص‌ها و زمینه‌های علمی واجد رتبه برتر (از جمله مهندسی مکانیک، علوم پلیمر، مهندسی عمران، ریاضیات، مهندسی شیمی، هوش مصنوعی و...) است و در مجموع نیز دانشگاه آزاد بعد از دانشگاه تهران به‌عنوان دومین دانشگاه ایران رتبه‌بندی شده است. رتبه‌بندی‌های معتبر جهانی یکی از عوامل اشتهار و بیانگر میزان پیشرفت و توسعه علمی دانشگاه‌هاست که به‌سبب آن نقش و جایگاه بین‌المللی آنها را مشخص و علاوه بر این میزان جذب همکاری‌های پژوهشی بین‌المللی، جذب دانشجویان خارجی و ایجاد فرصت‌های آفرینی جهانی در عرصه‌های مختلف را تسهیل و فراهم می‌کند. همچنین جایگاه جهانی یک دانشگاه نشان می‌دهد سودمندی عملکرد دانشگاه در ارتباط با حل مسائل واقعی محیط پیرامونی و بلافاصله چه میزان بوده است.

تدقیق وضعیت و شناسایی جایگاه دانشگاه در این نوع رتبه‌ها، علی‌رغم اینکه گاهی با شرایط بومی دچار تناقض و یا عدم‌سختی است می‌تواند به‌عنوان عامل خود ارزیابی برای دستیابی به برخی اهداف تعیین شده در تولید علم و ارتقا و رشد علمی در مقیاس جهانی باشد تا ضمن حفظ اصول و تأمین نیازهای کشور، در یک گستره جهانی امکان بررسی وضعیت موجود را نیز فراهم کند. نظام رتبه‌بندی بین‌المللی یو.اس. نیوز (U.S. News) یکی از رتبه‌بندی‌های معتبر و پر مخاطب در سطح دنیا است که از سال ۲۰۱۵ میلادی اقدام به رتبه‌بندی دانشگاه‌ها در سطح جهانی کرده و از آن سال به بعد به‌طور سالانه دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی سراسر جهان را مورد ارزیابی و رتبه‌بندی قرار داده است.

رتبه‌بندی یو.اس. نیوز هر ساله حدود ۱۵۰۰ دانشگاه را در سه صورت جهانی (کل موسسه)، منطقه‌ای و موضوعی (رشته‌ای) مورد ارزیابی و رتبه‌بندی قرار می‌دهد. در رتبه‌بندی منطقه‌ای، رتبه دانشگاه‌های برتر جهان را در سطح ۵ منطقه جغرافیایی گزارش می‌کند که این پنج منطقه شامل آفریقا، آسیا، استرالیا/نیوزیلند، اروپا، آمریکای لاتین است و در رتبه‌بندی موضوعی، دانشگاه‌ها را بر اساس ۳۸ رشته موضوعی مورد ارزیابی قرار می‌دهد. قابل ذکر است بخشی از اطلاعات مورد نیاز رتبه‌بندی یو.اس. نیوز از طریق نظرسنجی و بخشی دیگر نیز از پایگاه استنادی وب او ساینس برای بازه پنج‌ساله تهیه می‌شود.

شرط حضور در لیست مورد بررسی در رتبه‌بندی یو.اس. نیوز حداقل ۱۵۰۰ مقاله در بازه زمانی پنج‌ساله در پایگاه استنادی وب او ساینس می‌باشد. یو.اس. نیوز عملکرد کمی و کیفی دانشگاه‌ها را بر اساس ۱۳ شاخص مورد بررسی قرار می‌دهد. با توجه به گزارش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندادک) در خصوص رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان (یو.اس. نیوز) که در سال ۲۰۲۳ به بررسی ۲۰۰۰ موسسه از ۹۵ کشور مختلف پرداخته است، ۵۲ موسسه از ایران و در دسته‌بندی‌های مختلف با شاخص‌های گوناگون در میان این لیست از دانشگاه‌های جهان واجد رتبه‌بندی‌های متنوعی شده‌اند.

جدول ۱- شاخص‌های رتبه‌بندی از منظر یو.اس. نیوز		
وزن	شاخص	رتبه
۱۲/۵	نظرسنجی جهانی پژوهش	۱
۱۲/۵	نظرسنجی منطقه‌ای پژوهش	۲
۱۰	تولیدات علمی	۳
۲/۵	کتاب	۴
۲/۵	کنفرانس	۵
۱۰	تأثیر نرمال شده استاد	۶
۷/۵	استنادات	۷
۱۲/۵	تعداد انتشارات جزء ۱۰ درصد برتر	۸
۱۰	درصد انتشارات جزء ۱۰ درصد برتر	۹
۱۰	تعداد مقالات مشترک بین‌المللی	۱۰
۵	درصد مقالات مشترک بین‌المللی	۱۱
۵	تعداد مقالات داغی که در ۱ درصد برتر انتشارات حوزه موضوعی خود قرار دارد	۱۲
۵	درصد مقالات داغی که در ۱ درصد برتر انتشارات حوزه موضوعی خود قرار دارد	۱۳

دانشگاه

«فرهیختگان» نتایج یک نظرسنجی از حدود هزار استاد آمریکا را بررسی کرد

۴۸ درصد اساتید آمریکایی مخالف آموزشی ترکیبی هستند

۱۰ راهکار پیشنهادی برای تقویت کیفیت تدریس اساتدان

ندا آظهري مترجم

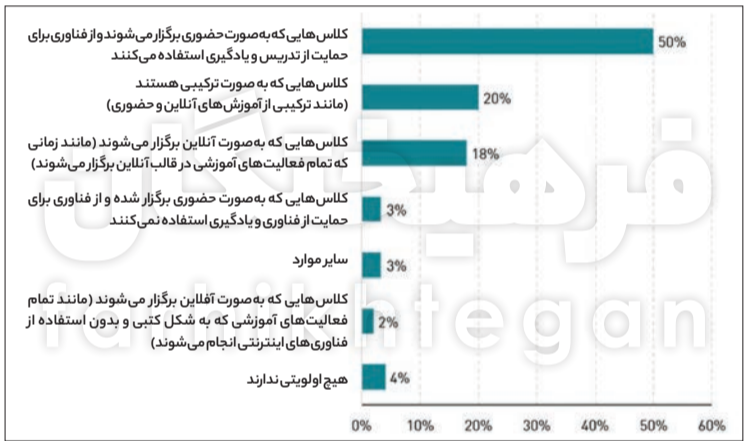
تا پیش از اینکه کرونا گریبان دنیا را بگیرد، تقریباً ۹۰ درصد آموزش عالی دنیا به شیوه حضوری و در کلاس‌های درس دانشگاهی برگزار می‌شد. پلتفرم‌های آنلاین هم در برخی موارد در اختیار بود اما غالباً دانشگاه‌ها و اساتدان از آن استقبال نمی‌کردند.

اما سر و کله همه‌گیری کرونا که پیدا شد، با تعطیلی بسیاری از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی وبسته شدن مرزها و نبود امکان تردد برای دانشجویان بین‌المللی، فناوری به کمک آموزش عالی آمد و پلتفرم‌هایی که وجود داشتند و نیز پلتفرم‌هایی که بسته به نیاز جامعه توسط محققان و فناوران طراحی و روانه بازار شد، به این بخش کمک کرد تا بتواند در دوران همه‌گیری با این چالش کنار بیاید و علاوه‌براین، دانشجویان از تحصیل بازماندند. انجمن غیرانتفاعی Educause در آمریکا مسئولیت ارائه شبکه و سایر پلتفرم‌ها را برای

آموزش حضوری: اولویت اکثریت اساتید

چهارچوب این نظرسنجی نشان می‌دهد که بیشتر تجربه یادگیری و تدریس در سه گروه آنلاین، ترکیبی و یادگیری حضوری اتفاق می‌افتد. طبق نظرسنجی انجام‌شده، اکثر اعضای هیات‌علمی (حدود ۵۳ درصد) اعلام کردند که در تدریس به شیوه حضوری را ترجیح می‌دهند اما تقریباً همه این اساتدان تمایل دارند از فناوری به‌عنوان پشتیبان و کمکی در کنار تدریس حضوری استفاده کنند. اما زمانی که حرف تدریس آنلاین و ترکیبی به میان می‌آید، ۱۸ درصد از شرکت‌کنندگان با کاملاً آنلاین شدن شیوه تدریس اعلام موافقت کرده و ۲۰ درصد هم آموزش ترکیبی شامل تدریس آنلاین و حضوری را ترجیح داده‌اند. این درصدها در مقایسه با سال ۲۰۱۹ تغییراتی کرده، به‌طوری‌که ۷۳ درصد از اساتدان در آن سال آموزش‌های حضوری را در اولویت خود اعلام کرده بودند.

میزان تمایل آنها به آموزش‌های حضوری در سال ۲۰۲۳ در مقایسه با ۲۰۱۹ حدود ۲۰ درصد کاهش یافته است. در همان سال و حدود یک سال پیش از کرونا، اقبال اساتدان به آموزش‌های آنلاین تنها ۹ درصد بوده است که در سال جاری ۱۱ درصد رشد داشته است. البته بررسی‌ها نشان می‌دهد که به‌رغم تغییر اولویت‌ها، الگوی کلی نسبت به دوران پیش از کرونا تغییری نکرده و به همان شیوه ادامه دارد به‌طوری‌که هنوز هم اولویت اصلی اساتدان دانشگاهی، تدریس حضوری و آخرین اولویت، آموزش آنلاین است.

اساتدان ترجیح می‌دهند یکسان تدریس کنند

در این نظرسنجی از شرکت‌کنندگان سوال شده که ترجیح آنها برای کیفیت حین تدریس در طول ترم تحصیلی کدام روش است و اکثریت آنها یعنی ۶۸ درصد اعلام کردند که ترجیح می‌دهند همه کلاس‌های خود را در طول یک‌ترم به یک شیوه یکسان پیش برده و اداره کنند؛ درحالی‌که ۲۵ درصد از آنها استفاده از کیفیت‌های مختلف تدریس به شیوه‌های ترکیبی را برای تدریس در اولویت خود قرار می‌دهند، به‌طوری‌که برخی کلاس‌ها را به‌صورت حضوری، برخی کلاس‌ها را به صورت آنلاین و برخی دیگر را به صورت ترکیبی برگزار کنند. همچنین ۱۸ درصد ترجیح می‌دهند تمام کلاس‌ها را به‌صورت آنلاین برگزار کنند. در این میان، ۱۵ درصد نیز ترجیح می‌دهند تمام کلاس‌های خود را در قالب ترکیبی (حضوری و آنلاین) اجرا کنند.

اساتید آنلاین بیشتر از فناوری‌ها کمک می‌گیرند

در قالب یکی از نظرسنجی‌ها، از اعضای هیات‌علمی سوال شده بود که دلیل اولویت خود را برای تدریس به شیوه‌ای خاص بیان کنند و آنها نیز کیفیت آموزشی خود را بیان کردند. آن دسته از اساتدانی که تدریس آنلاین و دوره‌های ترکیبی را ترجیح می‌دادند، تأکید کردند که شیوه‌های آنلاین و ترکیبی در مقایسه با دوره‌های حضوری برای اساتدان و حتی دانشجویان انعطاف‌پذیرتر هستند. آن گروه از اعضای هیات‌علمی که تدریس آنلاین را ترجیح می‌دهند، آمادگی بیشتری برای حضور در کلاس‌ها داشته و نسبت به سایر اساتدان با شیوه‌های تدریس دیگر، بیشتر از فناوری‌ها و طراحی‌های آموزشی به‌عنوان پشتیبان و کمکی استفاده می‌کنند. برای گروهی از اساتدان که کیفیت آموزشی آنلاین یا ترکیبی را ترجیح می‌دهند، انعطاف‌پذیری برای اساتدان و دانشجویان نقش مهمی ایفا می‌کند. اما برخی از عوامل مانند سلامت و ایمنی، در دسترس بودن و برابری شرایط برای اساتدان و دانشجویان نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. به‌طورکلی، تفاوت‌ها در اولویت اساتدان برای کیفیت شیوه تدریس ممکن است ناشی از اهمیتی باشد که به عوامل ذاتی شیوه‌های مختلف داده می‌شود. البته یافته‌ها نشان می‌دهد که هیچ کدام از کیفیت‌های آموزشی به‌طور واحد، بهترین شرایط آموزشی را برای تدریس فراهم نمی‌کنند. در عوض، هر کدام از این شیوه‌ها مزیت‌ها و چالش‌های خاص خودشان را دارند. بیشترین دلیل اساتدان برای تدریس آنلاین با ۷۹ درصد اقبال، انعطاف‌پذیرتر بودن روش آنلاین برای اساتدان و دانشجویان است. پس از آن، انعطاف‌پذیرتر بودن شیوه ترکیبی برای دانشجویان با ۸۷ درصد، بیشترین دلیل برای اولویت اساتدان محسوب می‌شود.

حمایت آموزشی مهم است

اما اساتدان زمان استفاده از آن را ندارند

در این نظرسنجی از اساتدان سوال شده که هر چند وقت یک‌بار از حمایت‌های آموزشی ارائه شده از سوی موسسات آموزش عالی استفاده می‌کنند. بیشتر این اساتدان اغلب از حمایت‌ها در قالب ابزارها و فناوری‌ها (۵۹ درصد) استفاده می‌کنند. باوجوداین زمانی که حرف از حمایت آموزشی و فرصت‌های شبکه‌سازی و توسعه فردی به میان می‌آید اساتدان اغلب از آنها استفاده نمی‌کنند. طبق آماري که از این نظرسنجی به‌دست آمده هر اندازه فراگیری و تعلق دانشجویان، در دسترس بودن و اقامت و حتی ارزیابی و طراحی یادگیری در موضوع توسعه فردی برای اساتدان اهمیت دارد و بالاترین درصدها را از آن خود کرده‌اند، فناوری‌های آموزشی از قبیل واقعیت توسعه‌یافته و ابزارهای یادگیری هوش مصنوعی، رده‌های انتهایی را به خود اختصاص داده‌اند و اساتدان به کمترین مقدار از آنها برای پیشبرد توسعه حرفه‌ای خود بهره می‌برند. این درحالی است که در یک دهه گذشته فناوری‌های نوینی چون هوش مصنوعی رونق بسیاری پیدا کرده اما هنوز اساتدان و اعضای هیات‌علمی دانشگاه‌ها پذیرش پایینی نسبت به این فناوری‌ها دارند.

موضوعات: آموزش، فناوری، آموزش عالی، ترکیبی، یادگیری، کیفیت تدریس، فناوری‌ها

دانشگاه

«فرهیختگان» نتایج یک نظرسنجی از حدود هزار استاد آمریکا را بررسی کرد

۴۸ درصد اساتید آمریکایی مخالف آموزشی ترکیبی هستند

۱۰ راهکار پیشنهادی برای تقویت کیفیت تدریس اساتدان

آموزشی متعدد و فناوری‌های جدید پشت سر گذاشته است. بعد از سه سال از شروع همه‌گیری کرونا، اعضای هیات‌علمی همچنان تدریس آنلاین را ادامه می‌دهند و در کنار آن، روش ترکیبی را نیز در دستور کار قرار داده‌اند. آنها اگرچه نیاز به وجود روش‌های متعدد را الزامی می‌دانند، اما بسیاری هنوز هم تدریس حضوری در کلاس‌های درس را ترجیح می‌دهند؛ چراکه احساس می‌کنند دوره‌هایی که آنلاین و ترکیبی هستند، چالش‌هایی را در رابطه با مشارکت دانشجو و سنجش فهم و نیازهای دانشجو مطرح می‌کنند.

عالی، سیستم داده‌های یکپارچه آموزش پس از دوره متوسطه و آموزش پس از متوسطه آمریکا در پاییز ۲۰۲۱ شناسایی کرده است. بیش از ۹۸۲ شرکت‌کننده از ۸ موسسه در این نظرسنجی شرکت کردند. معیارهای شرکت در این نظرسنجی براساس نرخ تکمیل ۳۰ درصدی یا بیشتر نظرسنجی بوده است. از آخرین نظرسنجی این انجمن در سال ۲۰۱۹ تاکنون، چشم‌انداز آموزش عالی آمریکا تغییرات شگرفی را چون همه‌گیری کرونا، نوسان در نرخ ثبت‌نام‌های دانشگاهی و تغییر در بودجه‌های دولتی و پذیرش سریع روش‌های

دوره‌های حضوری نتیجه بهتری دارند

در این نظرسنجی از اساتدان خواسته شد نتایج تدریس و یادگیری را براساس شیوه تدریس خود در کلاس‌های درس ارزیابی کنند. آنها در نظرسنجی‌ها اعلام کردند که نتایج آموزش و یادگیری هنگام تدریس به صورت حضوری در مقایسه با شیوه‌های ترکیبی یا آنلاین به مراتب بهتر است. اکثر اعضای هیات‌علمی بیان کردند که ارتباط دانشجویان با کلاس درس و میزان مشارکت آنها در مباحث درسی در دوره‌های حضوری به ترتیب ۹۱ و ۸۹ درصد بوده که در مقایسه با میزان ۳۹ درصدی ارتباط و ۴۸ درصدی مشارکت دانشجویان در دوره‌های آموزش آنلاین و نیز میزان ۶۱ درصدی ارتباط دانشجویان و ۶۲ درصدی مشارکت آنها در دوره‌های ترکیبی به مراتب اثرگذاری بیشتری در نتیجه آموزش و یادگیری دارند. علاوه‌براین، اساتدان در نظرسنجی اعلام کردند که در تدریس حضوری، کیفیت آموزشی تا ۸۳ درصد و میزان یادگیری دانشجویان تا ۷۰ درصد نسبت به سایر روش‌های تدریس با کیفیت بالاتری انجام می‌شود. این در حالی است که کیفیت آموزشی در آموزش آنلاین ۴۳ درصد و میزان یادگیری دانشجویان ۲۷ درصد و در آموزش ترکیبی نیز به ترتیب ۵۴ درصد و ۴۷ درصد گزارش شده است.

۴ مدل حمایت دانشگاه‌ها از اعضای هیات‌علمی

اعضای هیات‌علمی مهم‌ترین موارد حمایت‌های آموزشی ارائه شده توسط موسسات فعال در آنها را ارزیابی کرده‌اند. انواع حمایت‌ها به چهار حوزه اصلی تقسیم می‌شوند:

- حمایت آموزشی: این نوع حمایت شامل طراحی آموزشی، دستیاران تدریس، زمان آماده‌سازی، سیاست حمایت از انعطاف‌پذیری در کیفیت آموزش؛ کمک به استفاده از فناوری‌های شخصی و آموزشی.
- فناوری و ابزارها: فناوری آموزشی حضوری مانند (واقعیت مجازی)، فناوری آموزشی (مانند ویدئوکنفرانس)، هوش مصنوعی، ابزارهای یادگیری تطبیقی، ابزارهای تحلیلی و واقعیت توسعه‌یافته.
- فرصت‌های شبکه‌سازی: شبکه‌سازی با اعضای هیات‌علمی در رشته مشابه و خارج از رشته فردی.
- فرصت‌های توسعه فردی: فناوری آموزشی حضوری، فناوری آموزشی آنلاین، هوش مصنوعی و ابزارهای یادگیری تطبیقی، واقعیت توسعه‌یافته، سیستم‌های مدیریت یادگیری، تحلیل یادگیری، ارزیابی و طراحی یادگیری، در دسترس بودن و اقامت و فراگیری و تعلق دانشجو.

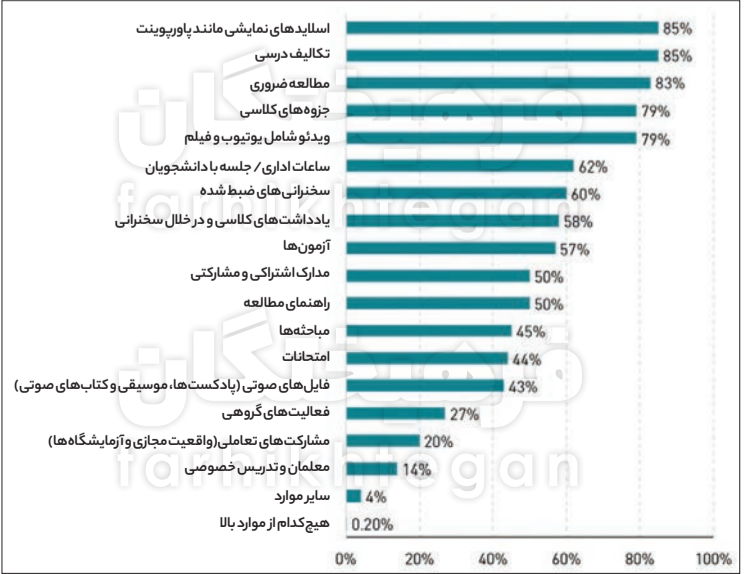
اعضای هیات‌علمی در این نظرسنجی کمک‌های آموزشی، فناوری و شبکه را به‌عنوان فرصت‌های «مهم» و «مهم‌تر» عنوان کرده‌اند. نخستین فرصت مهم اساتدان در کلاس‌های درس استفاده از حمایت‌های آموزشی است و ۹۲ درصد از آنها «شرط زمان آماده‌سازی» را مهم‌ترین بخش در حمایت آموزشی عنوان کرده‌اند. ۶۸ درصد از آنها نیز «حمایت طراحی» را دومین مورد مهم فرصت‌های آموزشی بیان کرده‌اند. علاوه‌براین دو فناوری مهم به‌عنوان فرصت فناورانه، فناوری‌های آموزشی آنلاین با ۷۶ درصد و فناوری‌های آموزشی حضوری با ۶۹ درصد اعلام شده‌اند. در فرصت شبکه‌سازی، ۷۱ درصد اعضای هیات‌علمی در رشته مشابه در موسسه مشابه را عنوان کرده و ۶ درصد هم تدریس اعضای هیات‌علمی به شیوه مشابه در موسسه مشابه را بیان کرده‌اند.

ترجیح استفاده اساتدان از مولفه‌های مختلف

در کلاس‌های آنلاین

از ۱۸ مولفه‌ای که برای دوره‌های آموزشی وجود دارند، اساتدان مولفه‌هایی را شناسایی و انتخاب کرده‌اند که ترجیح می‌دهند به‌طور دیجیتال در اختیار دانشجویان قرار دهند. اکثر اساتدان در این نظرسنجی اعلام کردند که ترجیح می‌دهند دست‌کم برخی جنبه‌های کلاس‌های خود را (کمتر از یک درصد) به‌صورت دیجیتال هدایت کنند. از ۱۸ مولفه موجود برای دوره‌های آموزشی، ۱۱ مولفه توسط ۵۰ درصد از اعضای هیات‌علمی برگزیده شده‌اند. سه موردی که کمترین انتخاب را داشتند مواردی بودند که تعامل بیشتری داشته و در نتیجه برگزاری آنلاین این دوره‌ها به مراتب دشوارتر خواهد بود. فعالیت‌های گروهی (۲۷ درصد)، تعامل با محتوای تعاملی (مانند واقعیت مجازی و واقعیت توسعه‌یافته ۲۰ درصد) و معلمان و تدریس خصوصی با ۱۴ درصد در رده پایین‌ترین انتخاب‌ها قرار گرفته‌اند. بسیاری از اساتدان در انتخاب مولفه‌ها، نیازها و ترجیحات دانشجویان خود را لحاظ کرده‌اند. البته برخی کلاس‌ها از چند مولفه تشکیل می‌شوند.

این مولفه‌ها عبارتند از: اسلایدهای نمایشی مانند پاورپوینت، تکالیف درسی، مطالعه ضروری، جزوه‌های کلاسی، ویدئو شامل یوتیوب و فیلم، ساعات اداری / جلسه با دانشجویان سخنرانی‌های ضبط شده، یادداشت‌های کلاسی و در خلال سخنرانی، آزمون‌ها، مدارک اشتراکی و مشارکتی، راهنمای مطالعه، مباحثه‌ها، امتحانات، فایل‌های صوتی شامل پادکست‌ها، موسیقی و کتاب‌های ضبط شده، فعالیت‌های گروهی، مشارکت‌های تعاملی با محتوا مانند واقعیت مجازی و آزمایشگاه‌ها، معلمان و تدریس خصوصی و سایر موارد می‌شوند که به ترتیب بیشترین و کمترین درصد اولویت استفاده در کلاس‌های درس را به خود اختصاص می‌دهند.

۴۸ % اساتید در پسا کرونا هم تدریس آنلاین داشتند

در این نظرسنجی همچنین از اعضای هیات‌علمی شرکت‌کننده، درباره تجربه آنها نسبت به تدریس آنلاین و ترکیبی پیش، حین و بعد از همه‌گیری کرونا پرسیده شد. طبق این آمار، تنها درصد کمی (حدود ۴ درصد) اعلام کردند که هرگز دوره آنلاین یا ترکیبی را تجربه نکرده‌اند و حدود ۹۶ درصد به نوعی این دو شیوه از تدریس را تجربه کرده‌اند. در این بین، حدود ۹۶ درصد اعلام کردند که حداقل حین شیوع همه‌گیری کرونا، دست‌کم یک بار تجربه آموزش آنلاین یا ترکیبی را داشته‌اند. اما این رقم در مدت دو سال بعد از همه‌گیری به ۶۷ درصد می‌رسد. اما پیش از شروع کرونا، تنها ۵۲ درصد اعلام کردند که تجربه تدریس آنلاین یا ترکیبی را داشته‌اند. جالب است بدانید اکنون که دنیا از حالت اضطرار همه‌گیری خارج شده است، حدود نیمی از اساتدان (حدود ۴۸ درصد) اعلام کرده‌اند که در پسا کرونا حداقل یک دوره تدریس آنلاین یا ترکیبی را پشت سر گذاشته‌اند که نشان‌دهنده نیاز و تقاضای جامعه دانشگاهی و آموزش عالی به برگزاری کلاس‌های درسی به شیوه آنلاین و حتی ترکیبی به‌رغم باز شدن کالج‌ها و دانشگاه‌های آمریکاست.

استفاده از فناوری در انتخاب شیوه تدریس موثر است

با توجه به اینکه در دوران همه‌گیری بسیاری از موسسات آموزشی استفاده از فناوری آموزشی و دوره‌های آنلاین و ترکیبی را افزایش دادند، در این نظرسنجی از اساتدان پیرامون سطح شایستگی و تجربیات آنها در زمینه فناوری نیز سوال شد تا مشخص شود آیا این موارد بر اولویت آنها در انتخاب کیفیت آموزشی و تجربه تدریس تاثیرگذار است یا خیر. بیشتر اعضای هیات‌علمی (حدود ۹۶ درصد) اعلام کردند که با استفاده از فناوری، پیشرفت و شایستگی بالاتری را به‌دست آورده‌اند. در پاسخ به این مساله که تجربیات آنها چگونه با فناوری‌های خاص بر اولویت‌های آنها در انتخاب روش تدریس اثر می‌گذارد، بیشتر آنها پاسخ دادند که استفاده از فناوری جنبه‌های مثبت شیوه تدریس را برجسته‌تر کرده و برخی نیز اعلام کردند فناوری به در دسترس‌تر بودن و انعطاف‌پذیرتر کردن فرآیند یادگیری کمک کرده و در عین حال کارایی اساتدان را بهبود بخشیده و حجم کاری آنها را کاهش می‌دهد. اگرچه اساتدان تا حد زیادی نظر مثبتی در مورد استفاده از فناوری در تدریس دارند، به‌نظر نمی‌رسد تجربیات فناوری تاثیر چشمگیری روی انتخاب شیوه تدریس اساتدان داشته باشد. در عوض استفاده از فناوری از جهات مختلف صرف‌نظر از شیوه تدریس رواج بالایی دارد. بخش کوچکی از شرکت‌کنندگان نیز اعلام کرده‌اند تجربیات آنها بر انتخاب شیوه تدریسی‌شان تاثیرگذار خواهد بود. از این میان تجربیات مثبت اساتدان نسبت به استفاده از فناوری، تمایل آنها را به تدریس دوره‌های آنلاین افزایش می‌دهد.

مهم‌ترین موضوعات توسعه حرفه‌ای از منظر اساتدان

از منظر اساتدان موضوعات مختلفی در توسعه حرفه‌ای آنها تاثیرگذار است که مهم‌ترین آنها سه موضوع مهم توسعه حرفه‌ای شامل فراگیری و تعلق دانشجویان (۸۲ درصد)، دسترسی و اقامت (۷۶ درصد)، و ارزیابی و طراحی یادگیری (۷۲ درصد) هستند. علاوه‌براین سیستم‌های مدیریت یادگیری (۶۹ درصد)، فناوری آموزشی آنلاین (۶۱ درصد)، فناوری آموزشی حضوری (۵۶ درصد)، تحلیل‌های یادگیری (۵۵ درصد)، ابزارهای یادگیری تطبیقی (۳۹ درصد)، ابزارهای یادگیری هوش مصنوعی (۳۱ درصد) و فناوری‌های واقعیت تعمیم‌یافته (۲۱ درصد) در رده‌های بعدی قرار می‌گیرند.

۱۰ راهکار برای بهبود کیفیت تدریس اساتدان

درباره دربرگیری تعلق و طراحی دوره بیشتر بیاموزید. اعضای هیات‌علمی، فراگیری و تعلق دانشجویی، دسترسی و اقامت، ارزیابی و طراحی یادگیری را به‌عنوان سه موضوع اصلی توسعه حرفه‌ای موردعلاقه خود شناسایی کرده‌اند.

گزارش افق ۲۰۲۳ EDUCAUSE، شامل نسخه آموزش و یادگیری، به‌ویژه بخش گرایش‌ها برای اطلاعات بیشتر درمورد آموزش و یادگیری کنیز

و بخش فناوری‌ها و شیوه‌های کلیدی به‌منظور کسب اطلاعات بیشتر پیرامون تعلق دانشجویان را بررسی کنید. این انجمن همچنین آزمایشگاه‌های آموزشی را در زمینه معرفی دوره‌های طراحی برای حمایت از محیط‌های یادگیری چندگانه و طراحی محیط‌های یادگیری فراگیر و عادلانه ارائه خواهد کرد. مدنظر قرار دادن این راهکارها به حمایت بهتر از تدریس اساتدان دانشگاهی کمک می‌کند. اساتدان در پرسش پیرامون چگونگی حمایت بهتر از شیوه‌های تدریس آنها، راهکارهایی را برای بهبود عنوان کرده‌اند:

زمان بیشتری را برای مسئولیت‌های مربوط به تدریس به‌ویژه برای طراحی و توسعه دوره‌ها و یادگیری فناوری‌های جدیدی چون اختصاص مسئولیت متعادل برای تدریس، ارائه دوره‌های آزاد، کاهش وظایف اداری و خدماتی، استخدام مربیان کافی و کاهش تعداد جلسات در نظر بگیرید.

آموزش بیشتر، فرصت‌های توسعه حرفه‌ای و فرصت‌هایی را برای بحث و همکاری فراهم کنید. همچنین از قبل برای این فرصت‌ها اطلاع‌رسانی کنید، به‌عنوان مثال آموزش متمرکز بر بهترین شیوه‌های تدریس مرتبط با روش‌ها و استفاده از فناوری، فناوری‌های آموزشی،

فناوری و فضاهای فیزیکی قابل اعتماد، امروزی و سلامت را فراهم کنید.

انگیزه‌های منصفانه و کافی را برای توسعه دوره و تدریس و حمایت مالی به‌منظور آموزش و توسعه حرفه‌ای ارائه دهید.

اعضای کمکی در همان سطح یا سایر اعضای هیات‌علمی حمایت کنید.

«فرهیختگان» از زیر و بم پروژه خاص دانشگاه آزاد واحد اهواز گزارش می‌دهد

پیش‌بینی درآمد ۲۰ میلیاردی واحد اهواز از پرورش آبزیان

اگر سری به آمارهای منتشرشده مرکز آمار ایران درباره بیکاری بزنیم، متوجه خواهیم شد که خوزستان رتبه سوم نرخ بیکاری را در بین دیگر استان‌های کشور دارد. این در حالی است که منابع و صنایع مهمی مانند نفت، گاز، زمین‌های بلااستفاده و... در این استان وجود دارد. یکی از مهم‌ترین پتانسیل‌های بالقوه استان خوزستان هم‌مرز بودنش با دریاست تا جایی که همه ظرفیت‌های آبی پروری، میگو، صید دریایی و تولید و تکثیر ماهیان خاویاری را دارد. ظرفیتی که تاکنون تنها از بخش ناچیزی از آن استفاده و وارد چرخه تولید شده و بخش عظیمی از آن هنوز باطل‌نشدنی است. این در حالی است که پیش‌بینی می‌شود با این نوع اقتصاد می‌تواند بسیاری از مشکلات این استان محروم را برطرف و زمینه اشتغال افراد را فراهم کند تا جایی که حتی برخی کارشناسان، توسعه شیلات و آبی پروری را جایگزین اقتصاد نفت در خوزستان می‌دانند. دانشگاه آزاد واحد اهواز نیز به واسطه آگاهی از همین ظرفیت این روزها سراغ ایجاد کسب‌وکار در حوزه شیلات رفته، زیرا اقتصادی سبز، سازگار با محیط‌زیست و زودبازده است. ورود جدی به حوزه فناوری و تلاش برای راه‌اندازی پروژه‌های مختلف در راستای ایجاد درآمد غیرشهریه‌ای، با گذشت زمان می‌تواند در کاهش نرخ بیکاری استان نیز تأثیرگذار باشد. در این گزارش از جزئیات پروژه پرورش ماهی دانشگاه آزاد واحد اهواز گفته‌ایم و با علی افروز رئیس دانشگاه آزاد اهواز و پژمان تقی‌پور بزرگانی معاون پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد واحد اهواز به گفت‌وگو نشستیم تا ببینیم که در ادامه می‌خوانید.

پروژه پرورش آبزیان چگونه آغاز شد؟

هیچ پروژه و طرحی بدون مقدمه و پیش‌زمینه ذهنی انجام نمی‌شود حتی در بسیاری از مواقع اقداماتی که در گذشته در یک حوزه انجام شده چرخه طرح و ایده‌های بزرگ‌تر را در ذهن ایجاد می‌کند. پروژه پرورش آبزیان نیز حاصل سال‌ها تلاش و تولیدات مرکز تحقیقات آبزیان واحد اهواز در حوزه ماکمل ویتامین ماهی است. تلاش و مسیری که پژمان تقی‌پور بزرگانی معاون پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد واحد اهواز نیز در گفت‌وگو با «فرهیختگان» از آن می‌گوید. به گفته او در سال‌های گذشته مرکز تحقیقات آبزیان واحد اهواز مشغول

تولید ویتامین و مکمل غذایی برای ماهی‌ها شد، به طوری که مکمل‌ها در مرکز تحقیقات تولید و پس از آن در آزمایشگاه جذب اتمی بررسی‌ها و آزمایش‌های لازم بر آن انجام شده و در نهایت محصول با توجه به نوع آب استخر برای ماهی‌ها تولید می‌شد. این محصول در شورای اقتصاد دانش‌بنیان و معاونت پژوهش و فناوری مطرح شد و واحد اهواز ظرفیت ورود مستقیم به پروژه پرورش آبزیان را در خود دید.

چه هدفی در پروژه پرورش آبزیان نهفته است؟

دانشگاه آزاد به‌عنوان نهادی که حمایت مالی دولت را ندارد، هزینه‌هایش را از طریق درآمدهای شهریه‌ای و غیرشهریه‌ای تأمین می‌کند. البته سال‌هاست مسئولان دانشگاه رویکرد خود را به سمت تمرکز بر درآمدهای غیرشهریه‌ای تغییر داده‌اند. بهترین راه‌حل برای کسب درآمد غیرشهریه‌ای برای دانشگاه‌های خصوصی ورود به حوزه فناوری و کسب‌وکار است. در دنیا تمام دانشگاه‌های خصوصی به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی می‌کنند که در حوزه فناوری حرفی برای گفتن داشته باشند، برای مثال پارک علمی آکسفورد و استنفورد زیرمجموعه دانشگاه‌های خصوصی هستند که تمرکز خود را بر فناوری گذاشته‌اند. هدف دانشگاه آزاد واحد اهواز هم از راه‌اندازی پروژه پرورش آبزیان، درآمدزایی غیرشهریه‌ای، ایجاد اشتغال و آشنایی با تجربیات پرورش ماهی است. هرچند سرمایه‌گذاری در پرورش موجودات زنده ریسک بالایی دارد اما درآمدزایی در این مسیر سریع و بسیار مطلوب است. البته پروژه پرورش ماهی می‌تواند سرمایه‌های بلااستفاده را نیز احیا کند. اقدامی که خود به کسب درآمد غیرشهریه‌ای کمک می‌کند. به گفته معاون پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد واحد اهواز این واحد دانشگاهی از گذشته در مدارس سما یک موتور دیزل داشت که بلااستفاده بود که برای استفاده در این پروژه احیا شده است. در واقع پروژه آبزیان باعث احیای امکانات دانشگاه نیز می‌شود که این اقدام کسب درآمد را در ادامه خواهد داشت.

واحد اهواز میزبان دو حوضچه ۱۸ هکتاری

پروژه پرورش آبزیان از مهم‌ترین اقدامات دانشگاه آزاد واحد اهواز است. هرچند این واحد دانشگاهی فاقد حوضچه‌های پرورش ماهی است اما این مساله باعث تعطیلی این پروژه نشد و واحد اهواز با شرکت در مزایده توانست دو حوضچه ۱۸ هکتاری بنیاد معین در ۳۰ کیلومتری خرمشهر را به صورت

استیجاری در اختیار بگیرد. با برطرف شدن مشکل مکان، پروژه پرورش آبزیان از ابتدای سال ۱۴۰۲ آغاز شد. مجموع دو حوضچه پرورش ماهی ۳۶ هکتار بوده و به همین دلیل این پروژه به‌طرح ۳۶ هکتاری شناخته‌شده معروف است. به گفته افروز حوضچه‌های پرورش ماهی با هزینه ۶۹۰ میلیون تومان برای یک‌سال اجاره شده است. آنطور که تقی‌پور بزرگانی گفته پس از اجاره حوضچه‌ها اعضای هیات علمی و دانشجویان دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی و مرکز تحقیقات در اجرای این پروژه همکاری کرده و با انتخاب ماهی‌های مناسب پروژه آغاز شد. در حال حاضر با فاصله زمانی معین روند رشد ماهی‌ها رصد شده و از ماهی‌ها و محیط پرورش آنها نمونه‌برداری می‌شود.

پیش‌بینی درآمد ۲۰ میلیارد تومانی از پروژه

همان‌طور که مطرح شد تولید مکمل ویتامینه برای ماهی‌ها در مرکز تحقیقاتی واحد اهواز مقدمه‌ای بود برای شکل گرفتن ایده ایجاد کسب‌وکار در حوزه شیلات، در پی این طرح هزینه‌های زیادی توسط واحد اهواز صرف تحقیق و توسعه طرح پرورش آبزیان شد. سود این هزینه‌ها حالا در راه‌اندازی حوضچه‌های پرورش ماهی قابل مشاهده است اما معاون پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد واحد اهواز معتقد است با توجه به اینکه سند تحول و تعالی دانشگاه آزاد بر درآمد پایدار تأکید ویژه‌ای دارد، ایجاد دانشگاه آزاد حوضچه یا استخری مناسب پرورش آبزیان خریداری کند و در اختیار واحد اهواز قرار دهد، روند پرورش ماهی برای جابه‌جایی مکان یا چالش‌های گوناگون متوقف نخواهد شد و در نتیجه دانشگاه آزاد به درآمد پایدار می‌رسد. این اقدام می‌تواند بین ۵۰ تا ۶۰ درصد برای دانشگاه آزاد سودآوری داشته باشد. رئیس دانشگاه آزاد واحد اهواز هم در این باره می‌گوید: «در صورت ادامه پروژه در سطح فعلی درآمد خالص واحد اهواز در سال آینده از ۱۰۰ میلیارد ریال تا ۲۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی می‌کنیم. این در حالی است که الان تمام درآمدهای واحد اهواز از این پروژه صرف افزایش سطح پرورش ماهی از ۳۶ هکتار به ۷۲ هکتار می‌شود.»

انتخاب بهترین ماهی‌ها برای پرورش

اگر از کارشناسان پرورش ماهی سوال کنید به شما خواهند گفت که تولید ماهی کپور بهترین انتخاب برای این حوزه است، زیرا این ماهی یکی از پر فروش‌ترین و محبوب‌ترین ماهی‌ها در بازار بوده و حتی ظرفیت صادرات ماهی کپور چندبرابر بازار

داخلی است. واحد اهواز به دلیل اینکه پرورش ماهی کپور سود خوب، مقاومت در برابر گرما و سرعت رشد خوبی دارد این ماهی را برای پرورش انبوه انتخاب کرده است. نکته مهم دیگر اینکه ماهی کپور یکی از خوراکی‌های ثابت مردم استان خوزستان است. البته در حوضچه‌های این واحد دانشگاهی ماهی‌هایی از جمله آمور، قزل و بیگ‌هد نیز دیده می‌شوند ولی هدف اصلی پرورش ماهی کپور است. معاون پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد واحد اهواز درباره بخش بازاریابی این پروژه می‌گوید: «برداشت ماهی‌ها با توجه به رشد آنها در آذر یا بهمن ماه انجام می‌شود، همچنین بخش بازاریابی و فروش محصولات برای واحد اهواز بسیار حائز اهمیت است. علاوه بر تأمین بازار داخلی برای کسب درآمد مطلوب به فکر صادرات ماهی به کشور عراق نیز هستیم. بسیاری از تاجران عراقی دست به نقد قبل برداشت یا با حضور بر سر حوضچه‌ها اقدام به خرید محصول می‌کنند.»

کمک ۶ میلیاردی صندوق دانشگاه برای پرورش آبزیان

ایده صندوق پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد در سال ۱۳۹۲ داده شد و این صندوق اولین اقدام اجرایی خود را از سال ۱۳۹۶ آغاز کرد. در واقع رسالت صندوق‌های پژوهش و فناوری ارائه خدمات مالی و حمایتی به طرح‌های واحدهای دانشگاه آزاد و شرکت‌های فناور است. با ایجاد این صندوق سعی می‌شود هیچ ایده و طرح سازنده‌ای روی زمین نماند. به همین دلیل صندوق پژوهش و فناوری از پروژه پرورش ماهی نیز حمایت کرد و واحد اهواز توانست از این صندوق ۶۰ میلیارد ریال تسهیلات برای خرید بچه ماهی و پرداخت حق‌الزحمه پرسنل متخصص دریافت کند.

۱۳ استاد در پروژه پرورش آبزیان مشغول هستند

با توجه به اینکه استان خوزستان یک استان محروم است، این سوال پیش می‌آید که آیا واحد اهواز به مردم استان خوزستان اهمیت می‌دهد و پروژه پرورش آبزیان می‌تواند بر زخم بیکاری ساکنان این استان مرهمی بگذارد؟ پاسخ مثبت است، زیرا پروژه پرورش ماهی در همان ابتدای کار توانسته برای هفت نفر به‌صورت مستقیم و ۱۵ نفر به‌صورت غیرمستقیم از مردم خوزستان ایجاد اشتغال کند. پروژه تولید مکمل و ویتامینه ماهی توسط واحد اهواز را که در ابتدای گزارش مطرح شد که فراموش نکرده‌اید؟ در این مرکز تحقیقات، دانشجویان و

اساتید به کمک یکدیگر توانستند مکمل‌ها را تولید کنند. پروژه پرورش آبزیان نیز از این قضیه مستثنی نیست و در حال حاضر سه نفر از اعضای هیات علمی و ۱۰ نفر از اساتید و هسته‌های پژوهشی مرکز تحقیقات واحد اهواز در این پروژه حضور دارند. همچنین دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشجویان رشته‌های شیلات و زیست‌شناسی واحد اهواز در حوزه پرورش آبزیان فعال هستند. تقی‌پور بزرگانی، معاون فناوری و پژوهش واحد اهواز درباره مشارکت دانشجویان می‌گوید: «اساتید مرکز تحقیقات سعی دارند پایان‌نامه‌های دانشجویان را در راستای فعالیت‌های مرکز تحقیقات هدایت کنند. استخرهای کوچک واحد اهواز نیز به جهت تحقیقات بر طرح‌ها و پایان‌نامه‌ها در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد. در حال حاضر توزیع غذای ماهیان به‌صورت دستی انجام می‌شود اما با توسعه پروژه این عمل دشوار خواهد بود. به همین دلیل ایده‌هایی مانند ساخت و استفاده از ربات و کواد کوپتر برای توزیع غذا و پلانکتون‌ها در سطح آب شکل گرفته که اگر آغاز شود تخصص‌های دیگری نیز وارد پروژه پرورش ماهی خواهند شد.»

تأمین ۴۰ درصدی درآمد غیرشهریه‌ای از حوزه فناوری

به گفته رئیس و معاون پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد واحد اهواز نگاه بلندمدت این واحد دانشگاهی نسبت به پروژه پرورش آبزیان توسعه این طرح و رسیدن به درآمد پایدار برای دانشگاه آزاد است. همچنین افزایش درآمد در سال دوم بهره‌برداری از این پروژه برای واحد اهواز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این واحد دانشگاهی با شروع پروژه پرورش آبزیان می‌تواند الگوی خوبی برای دیگر واحدهای استان خوزستان باشد. البته لازم نیست همه واحدهای استاد خوزستان در حوزه شیلات فعالیت کنند اما امکان استفاده از این الگو وجود دارد. همچنین واحدهای مستقر در شهرهای مانند درفول و شوشتر می‌توانند پرورش آبزیان را شروع کنند. تقی‌پور بزرگانی می‌گوید: «پرورش آبزیان از طرح‌های واحد اهواز است. ما در حوزه‌های دیگر مانند کشاورزی، کشت برنج و گندم و تولید قطعه برای واحدهای صنعتی پیگیر درآمدزایی هستیم و باید برنامه‌ریزی کنیم که حداقل ۴۰ درصد درآمد غیرشهریه‌ای دانشگاه آزاد واحد اهواز از حوزه فناوری تأمین شود.» به‌طور کلی پروژه تخصصی پرورش آبزیان واحد اهواز یک نمونه کامل از تحقیق، توسعه، اجرا و بازاریابی است که می‌تواند الگو و مسیر بسیار خوبی برای دیگر دانشگاه‌ها باشد.

نیمکت خبر

فراهم‌سازی امکان شرکت استادیاران با ۳ سال سابقه در طرح بنیاد نخبگان

استادیارانی که بیش از سه سال از سابقه خدمت آنها به‌عنوان عضو هیات علمی پیمانی نگذشته است می‌توانند براساس طرح استادیاران جوان موسسات علمی کشور درخواست خود را برای بررسی توسط بنیاد ملی نخبگان ارسال کنند. در راستای بند ۱ ماده ۳ «اساسنامه بنیاد ملی نخبگان» و اقدام‌های ملی ۲-۱۳۰ و ۳-۱۳۰ «سند راهبردی کشور در امور نخبگان» و همچنین اجرایی‌سازی بند «ب-۴» از ماده ۴ «آیین‌نامه شناسایی و پشتیبانی از دانش‌آموختگان برتر دانشگاهی» و به‌منظور ارتقای توانمندی‌ها و توسعه فعالیت‌های استادیاران جوان دانشگاه‌ها و موسسه‌های علمی برای حل مسائل کشور، طرح مرحوم دکتر کاظمی‌آشتیانی برقرار شده است. براساس این طرح استادیاران جوان موسسات علمی کشور، در صورتی که بیش از سه سال از تاریخ جذب آنها به‌عنوان عضو هیات علمی پیمانی در موسسات علمی نگذشته باشد می‌توانند درخواست خود را برای بررسی توسط بنیاد ملی نخبگان در لینک <http://jazb-elmi.bmn.ir> ارسال کنند.

اعتبار پژوهشی و تجهیزاتی، اعتبار حمایت از ایفای مسئولیت‌های اجتماعی، شرکت در دوره‌های مهارت‌افزایی و توانمندسازی، معرفی به نهادهای دولتی و خصوصی به‌عنوان مشاور تخصصی و دستییار علمی، تسهیلات اعلام‌شده مشترک با بنیاد مصطفی (ص) و... بخشی از تسهیلاتی است که به برگزیده طرح ارائه خواهد شد.

حل مشکل طولانی شدن بررسی پرونده دانشجویان در شوراهاى موارد خاص

ابوالفضل دانشور، مدیرکل امور دانشجویان داخل سازمان امور دانشجویان ضمن تشریح آیین‌نامه شورای بررسی موارد خاص دانشجویان تصریح کرد: «در آیین‌نامه شورای بررسی موارد خاص برای دانشجویانی که در حین تحصیل دچار مشکلی خارج از اراده و اختیار خودشان می‌شوند ضوابط هوشمندانه‌ای دیده شده است تا این قبیل دانشجویان بتوانند با استفاده از ظرفیت این آیین‌نامه به شرایط عادی تحصیل برگردند و زندگی دانشجویی آنها دچار اختلال نشود.» وی گفت: «یکی از مشکلات ما در شوراهای بررسی موارد خاص طولانی شدن بررسی پرونده‌های دانشجویان است که با توجه به رویکرد سازمان امور دانشجویان مبنی بر تسریع در پاسخگویی به درخواست‌های دانشجویان، تلاش شد عوامل طولانی شدن این فرآیند شناسایی و نسبت به برطرف کردن آنها اقدام شود.» مدیرکل امور دانشجویان داخل سازمان امور دانشجویان یکی از عوامل طولانی شدن رسیدگی به درخواست‌های دانشجویان در حوزه شورای بررسی موارد خاص دانشجویان استقرار دبیرخانه این شورا در معاونت‌های آموزشی بعضی از دانشگاه‌های کشور علی‌رغم صراحت قانونی برای استقرار دبیرخانه در معاونت‌های دانشجویی دانشگاه‌ها دانسته و گفت: «دانشگاه‌ها مکلفند ضمن استقرار دبیرخانه شورای بررسی موارد دانشجویی در معاونت‌های استقرار نسبت به تأمین کارشناسان توانمند برای این دبیرخانه اقدام کنند.»

استفاده از اراضی ۹۰ دانشگاه برای ساخت مسکن

علی خطیبی، معاون مالی و اداری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در گفت‌وگو با آنا با اشاره به آخرین وضعیت اختصاص مسکن به استادان و اعضای هیات علمی اظهار کرد: «با تصمیم‌گیری مقام‌معمول‌رهبیری جهت کمک به فعالیت پژوهشگران ۱۰۰ میلیون یورو در سال ۱۴۰۱ از محل صندوق توسعه ملی خارج از بودجه اصلی برای کمک به تجهیزات آزمایشگاهی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها تصویب شد و اکنون در حال پرداخت است و باعث نوسازی تجهیزات می‌شود.» وی افزود: «با توجه به قانون چشم و نهضت ملی تولید مسکن توافقی میان وزارت علوم و وزارت راه و شهرسازی امضا شد تا بیش از ۱۰۰۰ هکتار اراضی دانشگاه‌ها جهت ساخت مسکن به استادان، اعضای هیات علمی و کارکنان اختصاص یابد.» خطیبی تصریح کرد: «در این زمینه از تأمین مالی نهضت ملی استفاده می‌شود و اراضی دانشگاه‌ها در اختیار کارکنان دانشگاه‌ها قرار می‌گیرد.» وی درباره جایابی مسکن به اعضای هیات علمی اظهار کرد: «با حدود ۹۰ دانشگاه صورت‌جلسه‌ای امضا شده تا اراضی هر کدام از دانشگاه‌ها که مورد توافق با عمرانی باشد مسکن اختصاص یابد و همه مراکز استان‌ها به غیر از شهرهای کوچک حضور دارند البته با برخی از شهرهای کوچک هم که ظرفیت‌های اراضی امکان‌پذیر بود همکاری‌هایی داشته‌ام.» خطیبی گفت: «در مرحله اول استادان فاقد مسکن و در مرحله دوم تمام کارکنان و استادان دانشگاهی صاحب‌خانه می‌شود.»

حفظ کرسی‌های زبان فارسی

اولویت وزارت علوم برای ارتقای دیپلماسی علمی

وحید حدادی‌اصل، قائم‌مقام وزیر علوم در امور بین‌الملل و رئیس مرکز همکاری‌های علمی بین‌المللی این وزارت گفت: «وزارت علوم به دنبال ارتقای سطح کیفی دیپلماسی علمی است.» وی ادامه داد: «حضور فعال در سازمان‌های علمی و بین‌المللی و کسب موقعیت‌های بین‌المللی، اتخاذ سیاست‌های نوآورانه و فناورانه از دیگر محورهای همکاری‌های علمی بین‌المللی وزارت علوم است که در این راستا سیاست‌های کلی وزارت همگامی با کلیه مراکز علمی از جمله دانشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری است.» قائم‌مقام وزیر علوم در امور بین‌الملل افزود: «با اتخاذ این سیاست‌ها و عملی کردن آنها می‌توانیم در میابخت مهم دیپلماسی علمی در سطح بین‌الملل به اهداف و آرمان‌های خود دست یابیم.» حدادی‌اصل با بیان اینکه وزارت به دنبال ارتقای سطح کیفی دیپلماسی علمی است، گفت: «این اجلاس برگزار شده توسط دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، در راستای همفکری و هم‌گامی با منطقه و ارائه پیشنهاد و راهکارها و علمی کردن آنهاست لذا وزارت علوم به دنبال تسهیل فعالیت و برنامه‌های اجرایی از سمت دانشگاه‌ها بوده تا بتوانیم در راستای گسترش دیپلماسی علمی در سطح بین‌الملل گام برداریم.» وی خاطرنشان کرد: «اگر دانشگاه و مراکز پارک علم و فناوری علاقه‌مند برای انجام فعالیت‌ها و همکاری‌های علمی باشد وزارت آمادگی کامل خود را با امکان‌سنجی و تسهیل‌گری برای کمک، اعلام می‌کند.»

فره‌یختگان «قاری فصیح‌الدین»، رئیس ستاد ارتش طالبان در واکنش به اعتراض پاکستان نسبت به حضور گروه «تحریک طالبان پاکستان» در افغانستان سخنانی را مطرح کرد که از آن بوی تهدیدی می‌آید.

وی ضمن تاکید بر اینکه پاکستان باید «دشمنش» را در داخل خاک خود جست‌وجو کند در مصاحبه با آریانا‌نیوز هشدار داد این گروه نسبت به هر دولتی که علیه آن متوسل به زور شود پاسخ خواهد داد. به گزارش مهر، رئیس ستاد ارتش طالبان گفته است: «با بهانه‌های مختلف کسانی که بخواهند باز هم تعهدات امارت اسلامی را زیر سوال ببرند و به زور متوسل شوند اقدام ما و عکس‌العمل ما چیست؟ این‌را به دنیا ثابت کردیم و دنیا می‌داند.» قاری فصیح‌الدین همچنین اعلام کرده وزارت دفاع طالبان قصد دارد در سال جاری تعداد نیروهای ارتش خود را از ۱۵۰ هزار نفر کنونی به ۱۸۰ هزار نفر برساند؛ افزایشی که حکایت از رشد ۲۰ درصدی این نیروها دارد. این سخنان واکنشی به اظهارات مداوم اعتراضی مقامات پاکستان نسبت به طالبان به شمار می‌روند. اسلام‌آباد پس از زوی کارآمدن طالبان در کابل با موجی از حملات تروریستی در مناطق مختلف پاکستان روبه‌رو بوده است. این اقدامات تروریستی از سوی تحریک طالبان پاکستان و همچنین جدایی‌طلبان بلوچ صورت گرفته‌اند. در این میان امیرخان متقی، وزیرخارجه و سپس ملاعبد‌الغنی، برادر معاون نخست‌وزیر طالبان طعنه‌های این گروه را متوجه ایران ساخته‌اند. امیرخان متقی که به سبب مسئولیت خود بیش از دیگر مقامات طالبان در معرض درخواست‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برای تشکیل حکومت فراگیر در افغانستان است به شکل غیرمستقیم تهران را خطاب قرار داده و مدعی شده است: «آن قدر که شما اعدامی دارید، ما در زندان‌هایمان زندانی نداریم.» جمله‌ای که بیان آن از سوی یکی از اعضای طالبان با توجه به سابقه کشتارهای خونین به‌ویژه در مزار شریف به طنز می‌ماند تا طعنه. طالبان به‌سرعت درحال حرکت در مسیری است که به‌تشدید آنزوا و امنیت‌ی سازی این گروه می‌انجامد. کابل نشینان باید پیش از دولت‌داری با هم‌ان روشی که پیش از این گروه‌شان را اداره می‌کردند، نگاهی به روش‌های حکومت‌داری رایج در دنیا ببندازند.

کارنامه طالبان

طالبان در دوران حکومت خود تقریباً همان بوده که پیش از این بود. آنها اگر کمی نرم‌تر یا سیاست‌تر شده‌اند، این ویژگی‌ها را پیش از دستیابی به حکومت یافته بودند. با این وجود طالبان در قدرت، کماکان تبدیل به دولت نشده و یک گروه باقی مانده است؛ به همین دلیل نیز آنچه از کابل صادر می‌شود شباهتی به اقدامات دولتی ندارد. در این بخش به بخشی از نگرانی‌ها درباره رفتارهای طالبان پرداخته شده است.

طالبان درگیری‌های مرزی متعدد و پرتلافتی را با پاکستان و ایران به‌عنوان دو همسایه بزرگ و اصلی خود تجربه کرده است. چنین تلافتی حتی در مرزهای پرتشن هند و پاکستان نیز رخ نداده‌اند. چنین درگیری‌هایی اثراتی منفی بر برداشت‌ها از

این گروه گذاشته است. تنش طالبان با طرف‌های مختلف و

بعضاً متضاد نشان می‌دهد این گروه درحال حرکت به سمت

واگرایی حداکثری است.

اقدامات طالبان علیه تعدادی از کشورهای منطقه، بر بیم‌ها نسبت به اهداف خصمانه این گروه افزوده است. درخصوص پاکستان این نگرانی‌ها جدی‌تر است زیرا احتمال دارد طالبان سه سناریومد نظر داشته باشد. در سناریوی حداقلی این گروه بخواهد شمال پاکستان را به حیاط‌خلوت خود تبدیل کند؛ چه اینکه پیش از این نیز در این منطقه به‌راحتی رفت‌وآمد داشته است. سناریوی میانی جداسازی خط‌دوربند از پاکستان است که طی آن مناطق پشتون‌نشین و حتی بلوچ‌نشین پاکستان به افغانستان ملحق خواهند شد. این موضوع مورد‌ادعای تقریباً تمام حکومت‌های افغانستان بوده است. همچنین در سناریوی حداکثری احتمال دارد طالبان نسبت به سرنگونی نظام سیاسی پاکستان و جایگزینی آن با یک حکومت اسلامی مشابه امارت اسلامی افغانستان امیدوار باشد.

۲

اقدامات طالبان علیه تعدادی از کشورهای منطقه، بر بیم‌ها نسبت به اهداف خصمانه این گروه افزوده است. درخصوص پاکستان این نگرانی‌ها جدی‌تر است زیرا احتمال دارد طالبان سه سناریومد نظر داشته باشد. در سناریوی حداقلی این گروه بخواهد شمال پاکستان را به حیاط‌خلوت خود تبدیل کند؛ چه اینکه پیش از این نیز در این منطقه به‌راحتی رفت‌وآمد داشته است. سناریوی میانی جداسازی خط‌دوربند از پاکستان است که طی آن مناطق پشتون‌نشین و حتی بلوچ‌نشین پاکستان به افغانستان ملحق خواهند شد. این موضوع مورد‌ادعای تقریباً تمام حکومت‌های افغانستان بوده است. همچنین در سناریوی حداکثری احتمال دارد طالبان نسبت به سرنگونی نظام سیاسی پاکستان و جایگزینی آن با یک حکومت اسلامی مشابه امارت اسلامی افغانستان امیدوار باشد.

مقامات طالبان بر تهدیدات لفظی و عملی خود علیه همسایگان افزوده‌اند

گروهی که دولت نشد

احتمال می‌رود طالبان قصد داشته باشد از تحکرات خود به‌عنوان ابزاری برای باجگیری بهره‌گیرد به‌ویژه آنکه امروزه مسئولیت اداره یک کشور برعهده آن قرار گرفته است.

به نظر می‌رسد طالبان ضمن مبارزه با برخی گروه‌های تروریستی در داخل افغانستان، نسبت به اقدام این گروه‌ها در کشورهای دیگر بی‌تفاوت باشد تا از این طریق بتواند دست به جلب توجه کشورهای منطقه برای کسب امکانات و امتیازات بزند.

۳ تبعات طالبان بر منطقه

حضور طالبان در رأس قدرت باعث شده تا تبعاتی دامن‌گیر کشورهای منطقه شود. این تبعات با اقدامات طالبان طی دو سال حکومت‌داری، نه‌تنها بهبود نیافته بلکه درحال‌شدت یافتن هستند. از این رو برای بسیاری از دولت‌ها روی کارآمدن طالبان درمجموع منفی تلقی می‌شود. بر همین اساس طالبان برای اثرگذاری بر این برداشت‌ها باید ضمن گام برداشتن در کاهش

تبعات حکومت‌داری خود بر دیگران سعی کند با انجام اقداماتی برآیند برداشت‌ها نسبت به خود را مثبت سازد. در این قسمت به تعدادی از تبعات منفی روی کارآمدن طالبان پرداخته شده است. روی کارآمدن طالبان ضمن ایجاد بحران اقتصاد با دامن زدن به هراس امنیتی موجب ورود سیلی از مهاجران به کشورهای همسایه افغانستان و به‌طور ویژه ایران و پاکستان شد. ایران که گفته می‌شد پیش از این تنها میزبان دو تا سه میلیون افغانی بود امروزه میزان عددی بین ۶ تا ۱۰ میلیون افغانی است.

طالبان با ایجاد ضربه اقتصادی به افغانستان باعث کاهش درآمد‌ها و مبادلات تجاری این کشور شده است. طالبان با حکومت قومی خود باعث به‌حاشیه‌راندن شدن بسیاری از اقوام و گروه‌ها شده است. از این رو این گروه‌ها را مستعد جذب از سوی گروه‌های تروریستی ساخته است. به‌طور خاص بخشی از نظامیان ارتش افغانستان با هراس از کشته شدن به دست طالبان برای کسب امنیت و درآمد جذب گروه داعش شده‌اند. همچنین تعدادی از افراد و گروه‌های همکار با طالبان

تفاوت حکومت‌های جمهوری اسلامی ایران، جمهوری فرانسه و امارت اسلامی افغانستان (طالبان)

موضوعات	جمهوری اسلامی ایران	جمهوری فرانسه	طالبان
نظام سرنگون شده پیشین	نظام منسوخ‌شده سلطنتی	نظام منسوخ‌شده سلطنتی	نظام جمهوری
نحوه مبارزه	تظاهرات مردمی	تظاهرات مردمی	جنگ مسلحانه
شورای گذار	شورای انقلاب با نمایندگان طبقات مختلف	کنوانسیون ملی	اعضای گروه طالبان
تعیین نظام پس از سرنگونی	با انجام همه‌پرسی	بدون همه‌پرسی	بدون همه‌پرسی
تدوین قانون	تشکیل مجلس خبرگان قانونی اساسی، تدوین قانون اساسی توسط اعضا و سپس برگزاری همه‌پرسی برای کسب تایید مردم	کنوانسیون ملی که به مانند مجلس موسسان عمل می‌کرد، قانون اساسی را تنظیم کرد	فاقد قانون اساسی
نحوه اداره کشور	دموکراتیک	دموکراتیک (به شکل تدریجی با توجه به اوضاع سده هجدهم و نوزدهم میلادی)	فاقد دموکراسی
نسبت قوا	تفکیک قوا	تفکیک قوا	حکومت یکپارچه
نوع حکومت	ملی	ملی	قومی (پشتون با ۴۰ درصد جمعیت کشور)
نوع مشروعیت	دینی و ملی	ملی	متکی به شورای علمای مدافع طالبان

گزارش

اوکراین سه‌شنبه شب هفته گذشته (۷ شهریور/۱۲۹ اوت) در یکی از بزرگ‌ترین یا موفق‌ترین حملات پهنادی خود به داخل خاک روسیه، موفق شد به فرودگاه پسخوف حمله کند. منابع مختلف خبری تعداد پهنادهای مهاجم را ۱۰، ۱۲، ۱۵ و ۲۰ فروند اعلام کرده‌اند. فارغ از تعداد این پهناده‌ا، آنها موفق شدند به ۴ فروند هواپیمای ترابری ایلوشین-۱۷۶ ارتش روسیه آسیب وارد سازند. همزمان تصاویر ماهواره‌ای منتشر شده از پایگاه هوایی انگلس که در ۷۳۰ کیلومتری جنوب شرقی مسکو پایتخت روسیه واقع شده است، نشان می‌دهند روس‌ها برای کاهش اثر حملات پهنادی به این پایگاه‌ها صدها تانیر فرسوده را روی بمب‌افکن‌های غول‌پیکر تی-۹۵ اس خود قرار داده‌اند. این پایگاه در آذر و دی سال گذشته، دو بار حملات پهنادی را تجربه کرده است؛ حملاتی که نخستین‌ها از این دست بودند.

با این حال، حملات در ماه‌ها و هفته‌های اخیر متراکم و پرتعداد بوده‌اند. همچنین تردیدهایی درباره منشأ حملات وجود دارد. پایگاه پسخوف که در شمال غربی روسیه واقع شده است با اوکراین ۷۰۰ کیلومتر فاصله دارد اما این فاصله با مرز استونی ۳۰۰ کیلومتر و با لتونی ۶۰ کیلومتر است. این فواصل باعث شده است تا در کنار احتمال حمله از خاک اوکراین، دو احتمال دیگر نیز مطرح شوند؛ حمله از کشورهای عضو ناتو در مجاورت پایگاه پسخوف شامل سه جمهوری بالتیکی یا برخواستن پهناده‌ا از داخل خاک روسیه توسط گروه‌های نفوذی. به‌کارگیری تعداد زیادی پهناد در این حمله، امکان استفاده از اراضی روسیه توسط مرزوران را رد می‌کند؛ هرچند پیش از این مرزوران توانایی در داخل خاک روسیه داشته‌اند. استفاده از خاک کشورهای عضو ناتو نیز چندان اقلانیه به نظر نمی‌رسد مگر آنکه این اقدام به‌عنوان تله یا پیامی از سوی ناتو صورت گرفته باشد. همچنین تردیدهایی نیز نسبت به توانایی اوکراین در دسترسی به پهنادهای دوربرد وجود دارد، به‌ویژه اینکه آنها باید به سامانه‌های ناپوری، هدایت و هدف‌گیری پیشرفته‌ای مجهز باشند. با این حال به نظر می‌رسد حملات مزبور از خاک اوکراین صورت گرفته باشند. متحدان غربی این کشور تجهیزات لازم برای تبدیل پهنادهای ساده به

حملات پهنادی اوکراین علیه روسیه شدت یافته‌اند

تقلا برای جبران کمبودهای جنگ

فغان آور بر پیکره روسیه داشته باشند. چه اینکه آنها با تسلیح اوکراین برای جنگ با ارتش روسیه درحال حاضر نیز در برابر مسکو قرار گرفته‌اند. اوکراین و متحدان غربی‌اش از تشدید حملات پهنادی به مسکو اهدافی دارند که به شرح ذیلند:

۱ گفته می‌شود اوکراین برای آموزش‌های نظامی، افرادی با سن ۷۰ سال را به کشورهای اروپایی اعزام کرده است. مساله‌ای که حکایت از عمق کمبود نیرو در این کشور دارد. نیمی از جمعیت اوکراین از این کشور گریخته یا در داخل آن آواره شده‌اند. ده‌ها هزار نفر از سربازای فرار کرده و صدها هزار نفر نیز بر اثر جنگ کشته، مفقود یا زخمی شده‌اند. شکست تهاجم وعده داده شده موسوم به «حمله بهاری»، آشکار می‌سازد توان ارتش اوکراین به انتها رسیده است و در تقابل با روسیه، فرسایش بیشتر دامن‌گیر کی‌یف شده که به منابع کمتری دسترسی داشته است. غرب برای جبران کمبودهای میدانی، جبهه‌ای جدید گشوده تا فشاری علیه روسیه ایجاد کند. فرسایش شدید منابع اوکراین باعث شده تا احتمال فروپاشی صفوف ارتش این کشور شدت یابد. از این رو غرب قصد دارد جنگ را به نقطه‌ای برساند تا روند فرسایش شدید کی‌یف متوقف شود. حمله به خاک روسیه اقدامی است که به زعم غرب می‌تواند باعث کاهش تنش‌ها در جنگ شود.

به عبارت دیگر، روس‌ها در برابر کاهش حملات به خاک‌شان به کاهش شدت نبردها در میدان جنگ رضایت خواهند داد.

۳ غرب این گونه می‌اندیشد که حملات به داخل روسیه باعث تحریک مقامات این کشور برای تشدید حملات سنگین علیه اوکراین با انواع موشک‌ها و پهناد‌ها می‌شود؛ اقدامی که نتیجه‌آن می‌تواند کاهش شدید

مانند گروه‌های غیرپشتون به دلیل جانبداری شدید طالبان از پشتون‌ها با داعش بیعت کرده‌اند. اثرات این پدیده بر پاکستان

و ایران رشد شدید اقدامات تروریستی بوده است.

نحوه حکومت‌داری طالبان باعث تشدید نارضایتی‌ها در داخل افغانستان که مورد سوءاستفاده ابتدایی داعش و غرب قرار گرفته است، در آینده می‌تواند حکومت طالبان را بیلعد. اگر داعش بر بخشی از افغانستان مسلط نشود، با توجه به کمین آمریکا در شرایط کنونی این احتمال وجود دارد وااشگتنن درصورت تضعیف شدید طالبان و ایجاد زمینه مساعد، مجدداً افغانستان را اشغال کند؛ چه اینکه تبدیل این کشور به مرکز صدور تروریسم در منطقه می‌تواند پوششی مشروعیت‌بخش برای این اشغال فراهم آورد همان‌گونه که در سال ۲۰۰۱ این اتفاق رخ داد.

۴ تفاوت حکومت‌داری با طی شدن اوقات

امیر خان متقی، وزیر خارجه طالبان با توجه به درخواست‌های متعدد و عیان جمهوری اسلامی ایران از این گروه برای تشکیل گروه فراگیر در افغانستان، تلاش کرده به جای پاسخ به این درخواست‌ها، به جلو بدود. او در این خصوص گفته است «آیا شما حکومت فراگیر دارید؟» وی همچنین مدعی شده است «در زندان‌های ما آنقدر زندانی نیست که شما اعدام می‌کنید» و «در کشور شما هزاران نفر ناپدید شده است اما کسی جرات سوال پرسیدن درباره آن را ندارد». فارغ از نادرستی این ادعا‌ها، آنچه بر عمق فاجعه می‌افزاید بیان آنها از سوی یکی از برجسته‌ترین اعضای گروه طالبان است.

با این حال پس از وزیرخارجه طالبان، ملاعبد‌الغنی برادر، معاون اقتصادی نخست‌وزیر این گروه در دیدار با حسن کاظمی قمی، سفیر ایران در کابل تلاش کرده در حرکتی مشابه با متقی با دویدن رو به جلو از پاسخ به درخواستی همگانی از گروه متبوعش شانه‌خالی کند. وی در این دیدار تاکید کرده است که این گروه در امور داخلی هیچ کشوری مداخله نمی‌کند و به کسی هم اجازه نمی‌دهند در امور داخلی افغانستان مداخله کند. پس از این اظهارات سیدرسول موسوی، دستیار وزیر امور خارجه ایران در پاسخ به اظهارات وزیر خارجه طالبان به‌وی تاکید کرد: «با دوچانه‌سازی و شخصی‌سازی موضوع نمی‌توان از مسئولیت‌های بین‌المللی گریخت. صلح، ثبات، امنیت و توسعه پایدار در استقرار حکومتی فراگیر در افغانستان است. حکومت فراگیر موضوع قطعنامه‌های ۲۵۱۳ و ۲۵۹۲ شورای امنیت و اجماع نشست‌های وزرای خارجه کشورهای همسایه افغانستان در پاکستان، ایران، چین و ازبکستان است.»

با این وجود به نظر می‌رسد مشکلات با طالبان بیشتر از تشکیل حکومت فراگیر باشد. آنها در حرکت‌شان به سمت قدرت، مسیری متفاوت از نمونه‌های متعادل ومشهور جهانی داشته‌اند و همان‌گونه که باسرنیزه قدرت را از دولت‌نیم‌بند اشرف غنی آخرین رئیس‌جمهور افغانستان گرفتند، قصد دارند با همان، کشورهای منطقه و جهان را بجنباند. طالبان می‌خواهد همان‌گونه که گروه‌داری می‌کرد، دولت‌داری کند.

ذخایر این تسلیحات در زرادخانه روسیه باشد. همچنین حمله به روسیه باعث می‌شود مقامات روس حملات خود علیه اوکراین را مشروع قلمداد کرده و محذورتی برای تشدید آن برای خود قائل نباشند. نتیجه این فرآیند استفاده بیش از اندازه از ذخایر موشکی و پهنادی روسیه خواهد بود، اقدامی که بازه‌ای طلایی برای کاهش بازآرندگی روسیه در برابر غرب ایجاد کرده و ناتو را قادر به اعمال فشار موازنه‌ای بیشتری علیه مسکو می‌سازد.

۴ تلاش برای تهدید کشورهایی که متهم به حمایت از روسیه در جنگ هستند می‌تواند یکی از اهداف جانبی و مهم حملات به روسیه باشد. به زعم طراحان، حمله به مسکو که سقف اقدام علیه یک قدرت است، می‌تواند به هراس در بین دیگران نیز منجر گردد. با وجود این طراحی، اما مسائل دیگری نیز وجود دارند. تبدیل اوکراین به سکوی حملات علیه کشورهای دیگر، منجر به ظهور سکوهای پرتاب موشک و پهناد به‌طور ناشناس به سمت پایگاه‌های ناتو خواهد شد. اگر روس‌ها از انجام اقدامی مشابه، خودداری می‌کنند دلیل آن می‌تواند عدم دسترسی به سکو و همچنین محافظه‌کاری باشد اما دیگر بازیگران غربی ایایی از اقدام متقابل ندارند.

۵ جبهه داخلی روسیه تاکنون از بسیاری از خطرات یک جنگ فراگیر مصون بوده است. حملات قصد تشدید اوضاع علیه جبهه داخلی برای فعال شدن جبهه داخلی روسیه علیه جنگ را دارند.

۶ یکی از دلایل عدم موفقیت نیروهای اوکراین در جنوب، استقرار پرچم سامانه‌های پدافند هوایی و جنگ الکترونیک توسط روسیه است. کی‌یف امیدوار است تعدادی از آنها برای دفاع از شهرهای داخلی روسیه، به این کشور منتقل شوند تا امکان حمله به نیروهای روس در جنوب اوکراین فراهم شود.

۷ به چالش کشیدن حیثیت روسیه به‌عنوان یک قدرت نظامی هدفی بزرگ است؛ چه اینکه برای مدت‌ها امنیت مسکو زبانزد بوده است. به چالش کشیدن آن در دوره کنونی برای کاهش اثرات راهبردی دستاوردهای روسیه در جنگ اوکراین ضروری است.

۱.۵ میلیون نفر برای دریافت تسهیلات به بانک‌ها معرفی شده‌اند

آخرین وضعیت وعده مسکن رئیس‌ی

مهدی عبداللهی
دبیر گروه اقتصاد

حدود دوسال از تصویب و ابلاغ قانون جهش مسکن می‌گذرد. این قانون مصوب کرده بود سالانه به‌طور متوسط یک میلیون واحد مسکن در کشور ساخته شود. بسیاری از کارشناسان در همان زمان هشدار دادند که تصور نمایندگان مجلس از ساخت مسکن در کشور توسط دولت دور از واقعیت بوده و باید اصلاحاتی در قانون مذکور صورت گیرد. یکی از مواعی که کارشناسان نسبت به عدم تحقق آن هشدار می‌دادند تخصیص سالانه ۲۰ درصد از تسهیلات نظام بانکی به بخش مسکن بود. آمارها نشان می‌دهد این هشدار دقیق و عالمانه بوده است. بررسی‌ها حکایت از آن دارد که در سال اول دولت، وزارت راه‌وشهرسازی تصور دقیقی از نقش و اثرگذاری خود در حوزه مسکن نداشته و عمده اقدامات و تلاش‌های این وزارتخانه در سال اول، اثر خاصی در حوزه مسکن نداشته است. اما در یک‌سال اخیر با تغییرات مدیریتی در این وزارتخانه، ایده‌های مختلفی مدنظر دولت قرار گرفته که به‌نظر می‌رسد بتواند مسیری را برای پیشبرد قانون جهش مسکن با اصلاحاتی به سرانجام برساند. گرچه وزارت راه و شهرسازی و دولت مسیر دشواری را درپیش دارند، اما آن‌طور که اخیرا مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه‌وشهرسازی در گزارشی به شرح وضعیت بخش مسکن پرداخته، اقدامات اجرایی ۱٫۵ میلیون واحد مسکونی شروع شده که به‌نظر می‌رسد بخش عمده این واحدها در مرحله ساخت قرار دارند. گزارش ابوالفضل نوروزی نشان می‌دهد دولت پنج ایده برای ساخت مسکن در نظر گرفته که این پروژه را با مسکن مهر متفاوت می‌کند. همچنین آن‌طور که در گزارش آمده، درکنار مشکل تامین زمین، مهم‌ترین مشکل عدم پیشبرد نهضت ملی مسکن، مشکل تامین مالی آن و عدم همکاری بانک‌هاست. وزارت راه‌وشهرسازی هشت پیشنهاد را برای حل این مشکل ارائه داده که به‌نظر می‌رسد به جز دو مورد از آنها، مجلس و دولت بتوانند زمینه اجرای سایر روش‌ها را به سرانجام برسانند.

۱.۵ میلیون مسکن در دست ساخت

براساس گزارش مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی از ابتدای شروع نهضت ملی مسکن، درمجموع عملیات اجرایی یک میلیون و ۵۱۹ هزار و ۳۵۲ واحد مسکونی شروع شده است. از این تعداد حدود ۳۵۶ هزار و ۱۴۵ واحد در قالب واگذاری انفرادی و گروهی زمین به‌صورت اجاره ۹۹ساله بوده است، ۴۵۵ هزار و ۷۶۲ واحد شامل واحدهای حمایتی تعریف شده به‌صورت انبوه‌سازی روی اراضی اجاره ۹۹ساله است، ۱۱۵ هزار و ۸۰۰ واحد در قالب واحدهای درحال ساخت نیروهای مسلح بود، ۱۴۷ هزار و ۹۰۲ واحد در قالب بافت‌های فرسوده درحال ساخت بوده، ۱۲۹ هزار و ۲۷۱ واحد در قالب قرارداد خودمالکان شهری و ۳۱۴ هزار و ۴۷۲ واحد به‌صورت مسکن روستایی است. این گزارش نشان می‌دهد از مجموع ۱٫۵ میلیون مسکنی که در دست ساخت است، ۳۱۴ هزار واحد مناطق روستایی، ۱۱۶ هزار واحد نیروهای مسلح، ۱۴۸ هزار واحد بافت فرسوده و ۱۲۹ هزار واحد خودمالکان شهری هر چهار مورد درحال ساخت بوده (درمجموع بیش از ۲۰۷ هزار واحد)، اما از وضعیت و مراحل پیشرفت دو بخش دیگر به‌ویژه واگذاری انفرادی و گروهی زمین (به‌صورت اجاره ۹۹ساله) آماری در دست نیست.

۲۸ درصد از واحدها قرارداد امضا کرده‌اند

طبق گزارش وزارت راه و شهرسازی، درمجموع تعداد یک میلیون و ۵۱۴ هزار واحد به بانک‌ها معرفی شده‌اند که از این تعداد، یک میلیون و ۱۶ هزار واحد آن معادل ۶۷ درصد از کل واحدهای معرفی شده بانک‌ها، به بانک مسکن معرفی شده‌اند. بانک ملی با سهم ۷٫۵ درصدی، بانک ملت با سهم ۶٫۷ درصدی، بانک سپه با سهم ۶٫۵ درصد و بانک‌های تجارت، صادرات و رفاه با سهم ۳٫۹، ۳٫۵ و ۱٫۷ درصدی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. سهم سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری که بیش از ۲۰ بانک و موسسه هستند ۳٫۲ درصد است.

اما طبق این آمارها تاکنون تعداد ۴۲۱ هزار و ۴۵۸ واحد به مرحله انعقاد قرارداد رسیده است. به‌عبارتی از مجموع واحدهای معرفی شده به بانک‌ها، حدود ۲۸ درصد از واحدها موفق به انعقاد قرارداد شده‌اند. در بانک مسکن گرچه فقط ۲۸ درصد از واحدها به مرحله انعقاد قرارداد رسیده‌اند اما این بانک سهم ۶۷ درصد از کل قراردادهای منعقد در نهضت ملی مسکن را دارد. در این بانک از یک میلیون و ۱۶ هزار واحد معرفی شده، تعداد ۲۸۱ هزار و ۵۵۰ واحد موفق به انعقاد قرارداد شده‌اند. در رتبه بعدی بانک ملت قرار دارد که ۱۰۰ هزار و ۷۷۰ واحد معرفی شده به این بانک، تعداد ۳۷ هزار و ۲۵۰ واحد قرارداد منعقد کرده‌اند. در رتبه سوم بانک سپه جای گرفته است. در این بانک از ۹۸ هزار و ۶۶ واحد معرفی شده، نزدیک به ۳۴ هزار واحد موفق به امضای قرارداد شده‌اند. در رتبه چهارم و پنجم بانک‌های ملی و صادرات قرار دارند. در بانک ملی از ۱۱۲ هزار واحد معرفی‌شده، ۱۹ درصد از آنها و در بانک صادرات از حدود ۵۳ هزار واحد معرفی شده، ۳۰

درصد از واحدها موفق به امضای قرارداد شده‌اند. بانک رفاه نیز ازجمله بانک‌هایی است که از ۲۵٫۵ هزار واحد معرفی شده به آن با ۳۶٫۳ درصد از واحدها قرارداد امضا کرده و نسبت به بانک‌های دیگر عملکرد مطلوب‌تری در این بخش دارد. در سایر بانک‌ها (حدود ۲۰ بانک و موسسه اعتباری) نیز از ۴۴ هزار و ۳۲۴ واحد معرفی شده، تنها ۱۳٫۷ درصد از واحدها معادل (۶ هزار واحد) موفق به امضای قرارداد شده‌اند.

۱۰ بانک هیچ وامی ندادند

در کنار آمارهای ارائه شده از سوی وزارت راه و شهرسازی، داده‌های بانک مرکزی ایران از عملکرد تسهیلات ساخت خودمالکی، مشارکت نهضت ملی مسکن (شامل مسکن روستایی و شهری)، ودیعه مسکن و تسهیلات حوادث غیرمترقبه نشان می‌دهد بانک‌ها از ابتدای طرح تاکنون ۱۰۴ هزار و ۵۱۳ میلیارد تومان تسهیلات بانکی به بخش مسکن پرداخت کرده‌اند که ۱۵ هزار و ۸۶۷ میلیارد تومان آن و ۸۸٫۵ هزار میلیارد تومان از آن نیز مربوط به ساخت مسکن است. بانک مسکن با سهم ۴۹٫۵ درصدی در رتبه اول پرداخت تسهیلات مسکن قرار دارد. پس از این بانک، ملت با ۱۲ همت، تجارت با ۱۰٫۵ همت، صادرات با ۸٫۱ همت، سپه با ۵٫۸ همت و ملی، رفاه و کنساروی به ترتیب با ۳٫۸ و ۳ همت در رتبه‌های بعدی قرار دارند. پس از بانک‌ها عمدتا دولتی یا خصوصی شده، تسهیلات پرداختی سایر بانک‌ها هر کدام زیر ۹۰۰ میلیارد تومان است. در این بین بانک‌های پاسارگاد، شهر، سامان، کارآفرین، گردشگری، بانک ایران‌زمین، اقتصادنوین، خاورمیانه، سرمایه و موسسه نور تسهیلاتی در بخش ساخت پرداخت نکرده‌اند اما در بخش ودیعه مسکن، به‌جز بانک‌های صنعت‌ومعدن، خاورمیانه، سرمایه و موسسه نور، سایر بانک‌ها دارای عملکرد بوده‌اند. این آمار و ارقام نشان می‌دهد اغلب بانک‌ها به‌دلیل مختلف ازجمله طولانی بودن زمان بازگشت تسهیلات مسکن تمایلی به پرداخت تسهیلات ساخت نهضت ملی مسکن ندارند.

ایده ۵ گانه دولت برای تامین مسکن

یکی از بخش‌هایی که مدیرکل دفتر اقتصاد و مسکن وزارت راه‌وشهرسازی در گزارش خود به آن اشاره کرده، سید طرح‌های نهضت ملی مسکن است. در این طرح ۵ الگو برای ساخت مسکن مطرح شده است؛ ۱- کلانشهرها و شهرهای بزرگ، ۲- بافت‌های فرسوده، ۳- شهرهای کوچک و متوسط، ۴- روستاها و ۵- نقاط مستعد آمایش سرزمین. براساس گزارش وزارت راه‌وشهرسازی، در بخش کلانشهرها و شهرهای بزرگ ایده دولت برای تامین مسکن، آپارتمان‌سازی در توسعه متصل بوده که در اینجا تهران استثنا درنظر گرفته شده و در مابقی شهرها ظاهرا این مدل قرار است اجرا شود. استفاده از ظرفیت شهرک‌های مسکونی در توسعه منفصل و مجتمع‌های مولد زیستی- معیشتی در توسعه منفصل مدنظر است. از دیگر الگوهای تامین مسکن در شهرهای بزرگ و کلانشهرها خواهد بود. در بخش بافت فرسوده و توسعه درونی، تهاوت زمین با نسبت متوسط یک به سه به‌وسیله افزایش زمین قابل‌عرضه در شهرک‌های منفصل و کاهش مشکلات تراکم و ریزدانه‌گی بافت فرسوده مدنظر است. در شهرهای کوچک و متوسط تامین مسکن از طریق شهرک‌های مسکونی در توسعه متصل و مجتمع‌های مولد زیستی- معیشتی عمدتا در توسعه منفصل با فاصله ۱۰ کیلومتری مدنظر است. در روستاها عمدتا توسعه متصل و درصورت وجود موانع، به‌صورت توسعه منفصل مدنظر است.

بخش پنجم تامین مسکن، نقاط مستعد آمایش سرزمین است. شهرهای مولد زیستی- معیشتی با مشوق‌های مهاجرتی در اینجا مدنظر است. در این بخش احداث ۲۷ شهر ساحلی جدید در جنوب کشور مدنظر دولت است. دولت درنظر دارد با توجه به تمرکزش بر شکوفایی اقتصاد دریا و هدفگذاری رشد سالانه یک‌درصدی اقتصاد دریا در برنامه هفتم ۲۷ سکونتگاه ساحلی در قالب شهرهای جدید در چهار استان ساحلی سیستان و بلوچستان، بوشهر، هرمزگان و خوزستان بسازد.

۸ پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی برای تامین مالی مسکن

براساس آنچه ابوالفضل نوروزی، مشاور وزیر و مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی در نشست علمی- تخصصی با عنوان «راهکارهای مواجهه با بحران تامین مسکن» مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه‌وبودجه ارائه داده مدل پیشنهادی وزارت راه و شهرسازی برای تامین مالی نهضت ملی مسکن (ساخت سالانه ۸۰۰ هزار واحد مسکن شهری) در قالب هشت مورد ارائه شده است. برآورد این مدل پیشنهادی ساخت سالانه ۸۰۰ هزار واحد مسکونی در شهرها با منابع مالی ۴۵۰ هزار میلیارد تومانی است. فارغ از اینکه برخی از این پیشنهادها قابلیت اجرایی دارد یا نه (عمدتها ۵ همت از محل جریمه مالیاتی بانک‌های متخلف + منابع ناشی از قبض و بسط پایه پولی)، اولین مورد آن، جریمه مالیاتی بانک‌هایی است که از اعطای تسهیلات مسکن امتناع می‌کنند. طبق پیشنهاد مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی دولت می‌تواند ۵۰ همت از هزینه ساخت سالانه ۸۰۰ هزار واحد مسکن شهری را با جریمه مالیاتی بانک‌های متخلف تامین کند. نوروزی در

شروع عملیات اجرایی و پیشرفت پروژه‌های نهضت ملی مسکن تا تاریخ ۵ شهریور ۱۴۰۲	
شیوه‌ساخت	تعداد واحد
واگذاری انفرادی و گروهی زمین (به صورت اجاره ۹۹ ساله)	۳۵۶,۱۴۵
واحدهای حمایتی تعریف‌شده موثر (به صورت انبوه‌سازی روی اراضی اجاره ۹۹ ساله)	۴۵۵,۷۶۲
نیروهای مسلح (واحدهای در حال ساخت)	۱۱۵,۸۰۰
بافت‌های فرسوده شهری (واحدهای در حال ساخت)	۱۴۷,۹۰۲
خودمالکان شهری (قرارداد منعقدشده)	۱۲۹,۲۷۱
مسکن روستایی	۳۱۴,۴۷۲
جمع کل	۱,۵۱۹,۳۵۲
منبع: گزارش مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی	

مجموع تعداد واحدهای معرفی شده و واحدهای دارای انعقاد قرارداد بانکی نهضت ملی مسکن تا ۴ شهریور ۱۴۰۲		
تعداد واحد معرفی شده	تعداد انعقاد قرارداد	سهم از انعقاد قرارداد (درصد)
مسکن	۱,۰۱۵,۸۱۴	۲۷,۷
ملت	۱۰۰,۷۷۰	۳,۷
سپه	۹۸,۰۶۶	۳۴,۶
ملی	۱۱۲,۸۷۸	۱۹,۱
صادرات	۵۲,۸۶۶	۲۹,۷
تجارت	۵۹,۴۶۵	۲۶,۶
رفاه	۲۵,۵۳۶	۳۶,۳
سامان	۲,۳۱۵	۱۴,۶
پارسیان	۴۹۸	۶,۴
پاسارگاد	۱,۲۰۹	۰,۷
کارآفرین	۵۷	۳,۱
اقتصادنوین	۳۹۰	-
سایر بانک‌ها	۴۴,۳۲۴	۱۳,۷
مجموع	۱,۵۱۳,۹۸۸	۲۷,۸
منبع: گزارش مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی		

میزان پرداخت تسهیلات بانکی در قالب طرح نهضت ملی مسکن				
نام بانک	سهمیه تخصیصی سال اول (همت)	سهمیه تخصیصی سال دوم (همت)	مجموع قرارداد منعقدده (همت)	نسبت تحقق سهمیه سال اول و ۱۱ماهه سال دوم (درصد)
مسکن	۶۳	۸۱	۹۹,۳	۷۲,۴
سپه	۲۱	۲۷	۱۶	۳۵
ملت	۴۲	۵۳,۵	۱۳,۶	۱۴,۹
ملی	۳۱,۵	۴۰	۷,۲	۱۰,۶
تجارت	۳۹,۸	۵۰,۶	۸,۳	۹,۶
صادرات	۴۲	۵۳,۴	۷,۴	۸,۱
رفاه	۱۹,۱	۲۴,۵	۲,۹	۶,۹
پارسیان	۶,۴	۸,۳	۰,۵	۳,۷
سامان	۱۰,۹	۰,۱	۰,۴	۱,۸
پاسارگاد	۲۵,۱	۰,۳	۰,۳	۰,۶
کارآفرین	۱۰,۵	۱۳,۵	۰,۱	۰,۵
سایر بانک‌ها	۴۸,۷	۱۰۵,۷	۵,۱	۴,۳
کل	۳۶۰	۴۵۸	۱۶۱,۱	۲۰,۷
منبع: گزارش مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی				

۸ پیشنهاد مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی برای تامین مالی نهضت ملی مسکن (منابع برای ساخت سالانه ۸۰۰ هزار واحد مسکن شهری)	
پیشنهاد	پیش‌بینی سالانه
جریمه مالیاتی بانک‌های متخلف	۵۰ همت
پرداخت خط اعتباری یا اجازه رشد سقف ترانزنامه به بانک مسکن معادل تعهد ایفا نشده سایر بانک‌ها	۵۰ همت
۲۰ درصد از رشد پایه پولی در هر سال به بانک مسکن تخصیص یابد	۵۰ همت
افزایش سرمایه بانک مسکن از محل صندوق توسعه ملی	۱۰۰ همت
استفاده از ظرفیت پیش‌فروش با استفاده از حساب امانی در بانک مسکن	۵۰ همت
افزایش سرمایه بانک مسکن توسط دولت از محل بودجه و واگذاری زمین	۵۰ همت
افزایش سرمایه بانک مسکن توسط دولت از محل تهاوت نفت	۵۰ همت
انتشار اوراق پنج ساله در بازار سرمایه	۵۰ همت
جمع برای تسهیلات ساخت ۸۰۰ هزار مسکن شهری	۴۵۰ همت
منبع: گزارش مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی	

پیشنهاد خود به تبصره ۵ ماده ۴ قانون جهش تولید مسکن اشاره کرده که مقرر کرده است سازمان امور مالیاتی مکلف است معادل ۲۰ درصد از تعهد انجام‌نشده بانک‌ها در عمل به پرداخت تسهیلات موضوع ماده ۵ این قانون را از بانک‌های مستکنف اخذ و به صندوق ملی مسکن واریز کند. البته نوروزی در این خصوص که آیا پشتوانه قانونی لازم برای اخذ این جریمه وجود دارد یا نه و اینکه آیا بانک‌ها حاضرند به جای اعطای تسهیلات مسکن، جریمه ۵۰ هزار میلیارد تومانی پرداخت کنند، چالش جدی است و شاید محاسبه آن به‌عنوان منبع تامین مالی ساخت مسکن کمی دور از واقعیت باشد اما در هر حال، الزام قانونی است که بانک‌ها باید با اجرای نهضت ملی مسکن همراهی کنند. پیشنهاد دوم نوروزی، پرداخت ۵۰ هزار میلیارد تومان خط اعتباری یا اجازه رشد سقف ترانزنامه به بانک مسکن معادل تعهد ایفای‌نشده سایر بانک‌هاست. پیشنهاد مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی به این صورت است: درصورتی‌که بانک‌های عامل به تعهدات خود در قانون جهش تولید مسکن عمل نکنند بانک مسکن متخلف را کم کند و سقف ترانزنامه برای بانک مسکن به تناسب باید افزایش یابد. طبق پیشنهاد نوروزی دولت باید رویکرد فعالانه به رشد پایه پولی به جای منفعلانه داشته باشد. در این پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی آمده است: به‌منظور اجرای قانون جهش تولید مسکن بانک مرکزی موظف است سالانه ۲۰ درصد از مبلغ افزایش پایه پولی کشور را به صورت خط اعتباری ۲۰ ساله با نرخ ۲ درصد به بانک مسکن برای پرداخت تسهیلات ساخت مسکن برای ۵ دهک اول تخصیص دهد. علی‌رغم تلاش دولت برای کنترل پایه پولی این متغیر در سال ۱۴۰۱، حدود ۴۲ درصد رشد داشته، ۲۵۶ همت

افزایش یافته است. نکته مهم اینکه ۲۴۵ همت از رشد مذکور ناشی از برداشت بانک‌ها از بانک مرکزی بوده و یک بانک خصوصی به‌تنهایی حدود ۶۰ همت اضافه برداشت داشته است. همچنین نوروزی در ادامه بیان می‌دارد روش اجرایی این پیشنهاد به این صورت است که بانک مرکزی با تخمین رشد پایه پولی در هر سال ۲۰ درصد از آن را به‌صورت فعالانه و تدریجی در اختیار بانک مسکن بگذارد تا برای ساخت مسکن برای دهک‌های پایین درآمدی صرف شود. با عرضه فعالانه پایه پولی هم مسکن ساخته می‌شود و هم نیاز بانک‌ها به ذخایر از مسیر بازار بین‌بانکی مرتفع می‌شود.

پیشنهاد چهارم نوروزی، افزایش سرمایه بانک مسکن از محل صندوق توسعه ملی به اندازه ۱۰۰ هزار میلیارد تومان است. در طرح پیشنهادی مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی آمده است: صندوق توسعه ملی با رویکرد فعالانه سالانه نسبت به مشارکت در افزایش سرمایه بانک مسکن معادل دو میلیارد دلار اقدام کند. این منابع ابتدا صرف پرداخت تسهیلات برای توسعه ناوگان هوایی، ریلی و جاده‌ای ریلی می‌شود و اقساط بازپرداخت آن به‌صورت ریلی خواهد بود که صرف ساخت مسکن در راستای اجرای قانون جهش تولید مسکن می‌شود. همچنین با اجرایی شدن این پیشنهاد حمل‌ونقل و مسکن به‌عنوان دو اولویت مهم کشور متحول می‌شوند.

پیشنهاد پنجم مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی، استفاده از ظرفیت پیش‌فروش با استفاده از حساب امانی در بانک مسکن است. در این پیشنهاد آمده است افراد زیادی تمایل دارند که منابع خود را در ساخت مسکن سرمایه‌گذاری کنند اما به دلیل نااطمینانی‌های موجود این موضوع شکل نمی‌گیرد. برای این مورد نیز ۵۰ هزار میلیارد تومان منابع در نظر گرفته شده است.

افزایش سرمایه بانک مسکن توسط دولت از محل بودجه و واگذاری زمین ششمین پیشنهاد مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی است. طبق این پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی از محل اراضی در اختیار خود سرمایه بانک مسکن را افزایش دهد. در بودجه سنواتی منابع برای افزایش سرمایه بانک مسکن دیده شود.

هفتمین پیشنهاد ابوالفضل نوروزی، افزایش سرمایه بانک مسکن توسط دولت از محل تهاوت نفت است. از این محل نیز ۵۰ همت منابع پیشنهاد شده است. در این پیشنهاد آمده است: «از محل تهاوت نفت نسبت به احداث مسکن اقدام و اقساط بازپرداختی به‌عنوان افزایش سرمایه بانک مسکن لحاظ شود.»

هشتمین پیشنهاد مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی، تامین ۵۰ همت از محل انتشار اوراق پنج‌ساله در بازار سرمایه است. طبق این پیشنهاد نوروزی، دولت اقدام به انتشار اوراق پنج‌ساله در بازار سرمایه کند که شامل ۰٫۱ انتشار گواهی سپرده برای تامین مالی طرح‌ها و ۰٫۲ انتشار اوراق پشتیبان رهنی (MBS) جهت خارج کردن تسهیلات پیشین از ترانزنامه بانک‌هاست.

تکمیل اطلاعات مسکن ۷۵ میلیون ایرانی

آنطور که در گزارش اخیر وزارت راه و شهرسازی آمده، طی دو سال اخیر ۴۰۰ میلیون رکورد اطلاعاتی در سامانه ملی املاک و اسکان مورد بررسی قرار گرفته که این اطلاعات از پنج مورد از اطلاعات سکوتی ایرانیان از اطلاعات داخلی وزارت راه و شهرسازی شامل ۱. خوداظهاری سامانه ملی املاک و اسکان، ۲. طرح نهضت ملی مسکن، ۳. طرح ودیعه مسکن، ۴. طرح مسکن مهر و ۵. طرح اقدام ملی مسکن اخذ شده است. همچنین شش مورد از اطلاعات پایه سکوتی ایرانیان از اطلاعات سایر دستگاه‌ها شامل ۲-۱ قراردادهای تامین اجتماعی (بیمه‌نامه)، ۳. حساب‌های بانکی اشخاص حقیقی (معاملات رسمی)، ۴. گواهی‌های پایان کار شهرداری تهران (تسهیلات بانکی مسکن)، ۵. معاملات دارای کار رهگیری (مجوزهای صنعتی) و ۶. پروانه‌های ساختمانی شهرداری تهران (شناسه قبض توابیر) جمع‌آوری شده است. مجموع اقدامات وزارت راه و شهرسازی در این بخش مشخص شدن اطلاعات سکوت ۷۵ میلیون ایرانی (کلی) بوده است.

شناسایی ۷۳۰ هزار ملک لوکس

در بخش دیگری از گزارش وزارت راه و شهرسازی به موضوع مالیات اشاره شده است. بخش مالیات شامل مالیات بر خانه‌های خالی و مالیات بر املاک لوکس و گرانقیمت است. طبق توضیحات مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی، تاکنون اطلاعات ۷۳۰ هزار ملک گران‌قیمت (لوکس) به سازمان امور مالیاتی ارسال شده است. از این تعداد، ۲۵۸ هزار واحد در استان تهران، نزدیک به ۴۹ هزار واحد در مازندران، ۴۰ هزار واحد در گیلان و ۲۲ هزار واحد در استان البرز و مابقی در سایر استان‌ها قرار دارد. در گزارش مدیرکل دفتر اقتصاد مسکن وزارت راه و شهرسازی آمده است ۵۷۰ هزار واحد مسکونی خالی از سکنه نیز در پی اقدامات وزارت راه و شهرسازی شناسایی شده که از این تعداد، ۵۵۳ هزار و ۷۵۸ واحد مربوط به مالکان حقیقی، ۶ هزار و ۵۴۴ واحد مربوط به بانک‌ها و ۱۶ هزار و ۶۵۶ واحد نیز مربوط به اشخاص حقیقی بوده است.

شاهکار مدیریتی دیگری در استقلال که ضرری

۵۰۰ هزار دلاری برای باشگاه به دنبال داشت

آمانوف

با ۱۰ هزار دلار فسخ می‌کرد!

بلانکو و مشکل ویزا برای سفر به ایران

استقلال هنوز ورده را می‌خواهد
تورس در اولویت بعدی

بررسی ریشه کدورت رهبری فردو و یحیی در پرسپولیس

پروین هم از گل محمدی دلخور است؟

شرایط مالی مسرفسنجان برای فصل جدید چندان مساعد نیست

آپشن‌های میلیاردی
در دسر جدید مسی‌ها

مصطفی هاشمی: این تیم بدون حدادی هم پتانسیل مدال در آسیا دارد

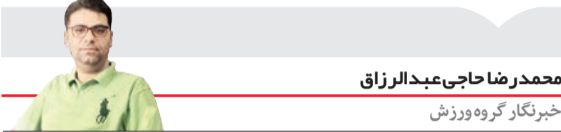
مشکلات بسکتبال ما مدیریتی است

دفاع مترجم ساپینتو در ماجرای جدایی هافبک ازبکستانی: مقصران جدایی او نمی توانند پنهان شوند

آمانوف با ۸۰ هزار دلار حاضر به فسخ قرارداد بود

■ نه ایمیلی پاک شده نه کسی از تمایل آمانوف برای جدایی بی خبر بود ■ می خواستند همین بلا را سر یامگا هم بیاورند

محمد ر شاحجی عبدالرزاق

خبرنگار گروه ورزش

عزیزیک آمانوف، هافبک ازبکستانی سابق تیم فوتبال استقلال از این تیم به فیفا شکایت کرد. فیفا رأی این پرونده را دو روز پیش اعلام و به باشگاه استقلال ابلاغ کرد. در این رأی، باشگاه استقلال به پرداخت ۵۱۲ هزار دلار بابت قرارداد آمانوف محکوم شده است. آمانوف ۱۱۴ هزار دلار برای فصلی که در استقلال بازی می کرد به همراه ۴۰۰ هزار دلار از قرارداد امشالی را طلب کرده است. نکته قابل توجه اینکه برخی اخبار منتشر شده حکایت از آن دارد که مقصر این اتفاق فرزاد نادری مترجم ریکاردو ساپینتو بوده و او حالا باید پاسخگوی این ماجراها و ضرر و زیان متحمل شده به باشگاه استقلال باشد. این درحالی است که چندی پیش در «فرهیختگان» برای اولین بار در این خصوص نوشتیم: «در روزهایی که آمانوف به‌صورت مخفیانه قصد جدایی از استقلال را داشت؛ با پیشنهاد یکی از اطرافیان باشگاه به فتح‌الله‌زاده از وی درخواست می‌شود در نشست‌ی با این بازیکن ازبکستانی بای توافقاتی بر سر پرداخت مطالباتش صورت گیرد تا بعدا در این زمینه پرونده مالی جدیدی ایجاد نشود، اما هربار مدیرعامل اسبق آبی‌ها این موضوع را بی‌گوش انداخته و با بی‌توجهی به این امر باعث می‌شود سرنوشت ادامه همکاری این بازیکن با باشگاه استقلال پیچیده شود.» اما حالا نادری که رابط باشگاه با اعضای خارجی تیم استقلال بوده، مدعی است مقصران جدایی و شکایت آمانوف از باشگاه استقلال می‌خواهند از زیر بار مسئولیت این اشتباه فرار کنند.

فرزاد نادری که در زمان حضور ساپینتو روی نیمکت آبی‌ها نقش مترجم او را نیز ایفا می‌کرد در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درخصوص ماجرای جدایی آمانوف از باشگاه استقلال و ایمیل‌های پاک شده که در روزهای اخیر مطرح شد، اظهار داشت: «من از زمان حضور آقای آجورلو در باشگاه استقلال مسئولیت داشتم و در طول این دوره یک‌ساله هیچ‌کدام در بخش بازیکنان خارجی مشکلی نداشتیم. مبالغ قراردادها به‌موقع پرداخت می‌شد، حتی جدایی بازیکنی مثل ژستد هم با تفاهم و رضایتنامه انجام شد. بعد از رفتن آقای آجورلو این آمادگی را داشتم که تنها در کنار تیم به‌عنوان مترجم حضور داشته باشم. با این وجود ایمیل جدیدی به اعضای خارجی تیم معرفی شد که مکاتبات رسمی خودشان را به این شکل انجام دهند. تصویری از یک ایمیل با نام من منتشر شده که اصلا مربوط به زمان مدیریت آقای آجورلو است. مدیرعامل باشگاه به من اعلام کردند در آن مقطع پاسخ نویسی آمانوف را بدهم و اعلام کنیم حقوقه موقه این بازیکن در هفته بعد پرداخت می‌شود. همین اتفاق هم افتاد و مبلغ را به‌صورت نذی به آمانوف پرداخت کردم که این آخرین مبلغ پرداختی به بازیکن بود و بعد از آن تا زمان جدایی هیچ مبلغی به آمانوف پرداخت نشد. حالا همین ایمیل را به دروغ منتشر کرده و مدعی شدند من بدون مجوز باشگاه پاسخ آمانوف را داده‌ام

در حالی که اصلا آن ایمیل مربوط به زمان آقای آجورلو بود و طبق وعده، طلب بازیکن هم پرداخت شد.

نادری در بخش دیگری گفت: «متأسفانه در یک مطلب به دروغ اعلام شده این پرونده در حال رسیدگی در دادگاه است، درحالی که با ادعای دروغی که از جانب برخی افراد در باشگاه مطرح شد در همان مرحله تحقیقات اولیه با توجه به اینکه اصلا مدرکی وجود نداشت این پرونده مختومه شد، چون از ابتدا بی‌پایه و اساس و تهمت بود.»

می‌دانند مقصر هستند

مترجم سابق ساپینتو در استقلال همچنین اضافه کرد: «آمانوف برای جدایی آماده تفاهم بود و بارها پیغام داد، خواستار برگزاری جلسه شد اما توجهی نکردند. حاضر بود بخشی از طلب خودش را دریافت کند و با رضایت برود. آن زمان حدود ۸۰ هزار دلار می‌خواست و با امضای توافقنامه مشترک قرارداد را فسخ می‌کرد. من این‌موضوع را چندین بار به باشگاه اعلام کردم اما پاسخی نمی‌دادند. وقتی رفت مقصران این جدایی و شکایت احساس

شرایط مالی مس‌رفسنجان برای فصل جدید چندان مساعد نیست

آپشن‌های میلیاردی؛ دردسر جدید مسی‌ها

باشگاه را با مشکلات مالی عدیدهای رویه‌ور کرده است. در واقع این اعتصاب نه به‌دلیل ۵ درصد از مبلغ قرارداد فصل جاری که به‌خاطر آپشن‌های میلیاردی فصل قبل است.

فقط ۱۰ بازیکن اعتصاب کردند

شاید برایتان جالب باشد بدانید تعداد بازیکنانی که در تیم مس‌رفسنجان اعتصاب کرده و تمرینات را به تعطیلی کشاندند فقط ۱۰ نفر است. محمد خدابنده‌لو بازیکن جدید تیم مس‌رفسنجان فعلا در سفر کرپلاست و نقشی در این اعتصاب ندارد. سه بازیکن خارجی هم که در تمرینات حضور ندارند. سجاد شهپاززاده نیز مصدوم است و در تمرینات شرکت نمی‌کند. در نتیجه چند بازیکن دیگری که این فصل به این تیم اضافه شدند هم تعدادشان در حدی نیست که بخواهند تمرین برگزار کنند. در نتیجه وقتی بازیکنان فصل قبل حاضر به شرکت در تمرینات نیستند خودبه‌خود تمرین تعطیل می‌شود.

گویا ساکت الهامی به‌عنوان سرمربی این تیم به‌شدت از شرایط موجود ناراحت است. او و همکارانش که تصور می‌کردند باشگاه مس از شرایط مالی خوبی برخوردار است تیم تهرانی خود را رها کرده و به شهر رفسنجان رفتند به این امید که شرایط مالی بهتری را تجربه کنند، اما این‌طور که به‌نظر می‌رسند نه‌تنها شرایط مالی خوبی ندارند بلکه مسائل مختلفی به‌جز مشکلات فنی گریبان آنها را

گرفته است. این درحالی است که مسئولان باشگاه مس‌رفسنجان از عملکرد فنی ساکت الهامی نیز چندان رضایت ندارند. تا پیش از این این‌طور به‌نظر می‌رسید که شاید در صورت ادامه روند ناکامی‌های تیم مس‌رفسنجان این مربی از سمت خود برکنار شود، اما این‌طور که از شواهد برمی‌آید با توجه به مسائل مالی، مسی‌ها اگر بخواهند هم نمی‌توانند او را برکنار و مربی دیگری را جانشینش کنند.

مس ورشکسته است؟

مدیریت باشگاه مس‌رفسنجان هنوز به این اتفاق هیچ واکنشی نشان نداده است. برخی نزدیکان به باشگاه مس‌رفسنجان ادعا می‌کنند ایسن تیم مخارجی به‌مراتب سنگین‌تر از بودجه فصل جاری خود دارد. در اصل این‌طور که به‌نظر می‌رسد مسی‌ها از فصل گذشته ۲۳۰ میلیارد بدهی روی دست‌شان مانده است. در حالی که بودجه فصل جاری آنها طبق آنچه صنایع مس تصویب کرده ۲۱۰ میلیارد تومان است. حال این سوال مطرح می‌شود که آیا با توجه به اینکه هزینه‌ها بیش از درآمدشان است ورشکسته شدند؟ به‌هرحال مسی‌ها درجهت جبران هستند و همه تلاش‌شان را می‌کنند تا این اعتصاب تکرار نشدود با این حال بازیکنان فصل قبل که از این تیم جدا شدند هر کدام حدود ۲۲ درصد از باشگاه در ازای فصل قبل می‌توانند پنجره زمستانی این تیم ببندد. قبل از بازی با تراکتور و در شرایطی که بازیکنان ۱۵ درصد از مبلغ قرارداد خود را گرفتند و دریافتی آنها به ۲۰ درصد رسید، اما هنوز ۵ درصد با آنچه وعده داده شده بود فاصله دارند؛ مسئولان باشگاه مس شاید بتوانند ۵ درصد باقی‌مانده را تهیه و پرداخت کنند، اما قطعاً نمی‌توانند ۲۲ درصد طلب فصل قبل آنها را زنده کرده یا آپشن‌ها را در بودجه فصل جاری بگنجانند.

چرا کار مس به اینجا کشید؟

درست حوالی تیرماه سال گذشته بود که مجمع عمومی صنایع مس تشکیل شد و بودجه‌ای را به بخش ورزش اختصاص داد. در آن مقطع با صعود تیم مس کرمان به لیگ برتر بودجه اختصاصی به باشگاه مس‌رفسنجان تقریبا تحت تاثیر قرار گرفت و باعث شد اختلافاتی بین مدیران دو باشگاه و مدیران بالادستی کارخانه شکل بگیرد. از این رو این مشکل چیزی نیست که مدیر فعلی باشگاه مس‌رفسنجان بتواند آن را حل کند و بدون شک اگر می‌خواهند این اتفاق در طول فصل مشکلی برای تیم به‌وجود نیآورد همکاری مدیران صنایع مس را می‌طلبد.

می‌گفتند آمانوف دستش به‌جایی بند نیست

نادری در بخش دیگری از حرف‌هایش گفت: «فردی بود که زمان آقای آجورلو نمی‌توانست در امور باشگاه دخالت کند. این فرد را بعدا در زمان مدیریت بعدی به‌عنوان مشاور مدیرعامل آوردند و درباره یامگا جلسه‌ای برگزار کردند. این فرد می‌خواست به هر شکل یامگا از استقلال برود چون مدعی بود حق واسطه‌گری خودش را دریافت نکرده پس این بازیکن نباید در استقلال بماند. همانجا گفتم این بازیکن مهم‌ترین مهره تیم است، نگذارید این اتفاق بیفتد. می‌گفت زیاد هم بازیکن خوبی نیست، بهتر از این می‌تونیم بیاوریم. حتی با صراحت دنبال کنار گذاشتن ساپینتو بود و می‌گفت برای تیم مربی بهتر از این می‌آوریم. پیشنهاد داد فیلم و مستندات تهیه‌ش‌شود تا به‌صورت قانونی و موجه، قرارداد ساپینتو را فسخ کنند و او را بفرستند برود. در ماجرای آمانوف هم توصیه‌های همین فرد بود که می‌گفت بگذارید این بازیکن برود، دستش به‌جایی بند نیست و نمی‌تواند کاری کند. شکایت هم کند به‌جایی نمی‌رسد.»

مطالبات یامگا هم با فشاری ساپینتو پرداخت شد

مترجم ساپینتو اضافه کرد: «از آقای قاضی‌نور و خصوصا بیژن طاهری بپرسید چندبار آمانوف آمد و اعلام کرد می‌خواهم بروم بیابید کنیم؟ خود بازیکن می‌گفت من دنبال شکایت نیستم؛ ترجیح می‌دهم توافق کنیم. حالا چطور می‌گویند ایمیل پاک شده و ما بی‌خبر بودیم؟ به همان آقای مشاور بین‌الملل گفتم این بازیکن به‌دنبال تفاهم و سازش است، گفت شاید ما دوست نداشته باشیم سازش کنیم، به شما ارتباطی ندارد. در کل مجموعه باشگاه مگر کسی بود که از تمایل آمانوف برای جدایی بی‌خبر باشد؟ وقتی گذرنامه خودش را از باشگاه تحویل گرفت، مسئولان باشگاه می‌گفتند برود هیچ ایرادی ندارد، نمی‌تواند شکایت کند. حالا چرا مسئولیت تصمیمات خودشان را نمی‌پذیرند؟ همین بلا را می‌خواستند سر یامگا هم بیاورند اما با پافشاری ساپینتو مطالبات این بازیکن پرداخت شد که مثل آمانوف قراردادش را فسخ نکند.»

باید قرارداد را قانونی فسخ می‌کردند

نادری در پایان تأکید کرد: «هیچ ایمیلی پاک نشده و باشگاه هم به‌صورت رسمی به مکاتبات آمانوف پاسخ داده است. به همان آدرسی که باشگاه به بازیکنان معرفی و اعلام کرد ایمیل ارسال شد، آدرسی که در اختیار خودشان بود و حتی می‌دانم پرینت ایمیل‌ها را دیدند و می‌گفتند کاری از آمانوف ساخته نیست. خودشان این حقیقت را به‌خوبی می‌دانند اما تصور می‌کنند با این دروغ‌ها و تهمت‌هایی که می‌زنند می‌توانند دیگران را به‌عنوان مقصر معرفی کنند، اما قانون با کسی شوخی ندارد و کسانی که ادعای دروغ می‌کند باید حرف‌غلط خودش را ثابت کند. حتی می‌گویند آمانوف بدون اجازه رفت درحالی‌که از جانب ساپینتو به‌عنوان بازیکن مازاد معرفی شده بود و باشگاه باید با یک توافق قانونی، قرارداد را فسخ می‌کرد اما این کار را نکردند و حالا یک دردرس بزرگ برای استقلال به‌وجود آورده‌اند.»

بلانکو و مشکل ویزا برای سفر به ایران

استقلال هنوز عمر و ورده را می‌خواهد تورس در اولویت بعدی

تمرینات تیم فوتبال استقلال درحالی قرار است از اواخر هفته جاری آغاز شود که فعل و انفعالات و تحولات اخیر باعث شده است تا کمی امیدواری به اردوی آبی‌ها بازگشته و هواداران این تیم نسبت به روزهای پیش‌رو خوش‌بین‌تر شوند. بر همین اساس و با ازرگر گیری دوباره تمرینات، شاگردان نکونام احتمالا طی یکی از روزهای چهارشنبه یا پنجشنبه هفته جاری دوباره در کمپ حجازی جمع شده و کار را آغاز خواهند کرد. این درحالی است که استقلالی‌ها به‌تازگی با یک مهاجم آرژانتینی به توافق رسیده و با او قراردادی را به امضا رسانده با این حال شنیده می‌شود نکونام به‌دنبال آن است تا یک بازیکن خارجی آزاد دیگر را هم استقلالی کند. درحال حاضر برخی ابهامات بر سر زمان گوستاوو بلانکوی آرژانتینی مطرح شده و درحالی‌که قرار بود تمرینات استقلال از دیروز آغاز شده و به همین منظور نیز اعلام شده بود بلانکو مهاجم جدید آبی‌ها نیز از روز نخست تمرینات در کنار آبی پوشان قرار می‌گیرد اما با تاخیر در آغاز تمرینات این‌طور مطرح شد که این بازیکن نیز دیرتر از موعد اعلام شده به تهران می‌آید. این درصورتی است که شنیده می‌شود فعلا این بازیکن با مشکل ویزا مواجه‌شده و استقلالی‌ها منتظر هستند تا به‌محض حل‌وفصل شدن این ماجرا، بلیت پرواز را برای این بازیکن که فعلا در کشور ترکیه به‌سر می‌برد تهیه و او را راهی تهران کنند. نکته دیگر اینکه استقلالی‌ها درحالی به‌دنبال دومین بازیکن خود در فاز هجومی هستند که شنیده‌ها حکایت از آن دارد که دوباره پرونده استقلالی شدن روبرتو تورس اسپانیایی به جریان افتاده و بعضی اخبار حاکی از آن است که احتمالا آبی‌ها این بازیکن را که هنوز با گل‌گیر به توافق نرسیده است هاجک خواهند کرد. این درحالی است که طبق شنیده‌های خبرنگار «فرهیختگان» تورس فعلا در اولویت نیست. در این خصوص نیز شنیده می‌شود فعلا کادرفنی همه‌تمرکز خود را برای جذب عمرو ورده قرار داده و اولویت و حواس آنها در این بازه زمانی به انتقال این بازیکن مصری به استقلال معطوف شده است. البته عمرو ورده فعلا به‌خاطر برخی دلایل در کشور قبرس حضور دارد و از این کشور ممنوع‌الخروج است، با این حال به‌خاطر پست بازی و سن و سال بازیکن مصری در مقایسه با سایر گزینه‌هایی که بازیکن آزاد هستند و به نکونام معرفی شده‌اند، باعث شده است تا ورده در اولویت قرار گرفته و درصورتی‌که به هر دلیلی انتقال این بازیکن منغفی شود، پرونده گزینه‌های دیگر باز شود.

اطلاعیه باشگاه استقلال درباره بسته شدن پنجره‌اش:

کدام مقام اجرایی فدراسیون در این تخلف نقش داشته؟

باشگاه استقلال با ارسال نامه‌ای به سرپرست سازمان لیگ، به رفتارهای خارج از قانون دبیرکل فدراسیون در ماجرای بسته شدن پنجره نقل‌وانتقالاتی استقلال اعتراض کرد. در نامه اعتراضی باشگاه استقلال آمده و وقتی طبق استعلام گرفته‌شده از کمیته تعیین وضعیت، باشگاه شاهین‌بوشهر دیگر فعالیتتی در سطح فوتبال ایران ندارد، یک باشگاه غیرفعال چگونه به سامانه فیفا دسترسی پیدا کرده و مدعی دریافت حق رشد شده است؟ کدام مقام اجرایی در فدراسیون در این تخلف نقش داشته است؟ باشگاه استقلال همچنین اعلام کرد مبلغ مورد نظر فیفا را تنها به حساب فدراسیون فوتبال ایران واریز خواهد کرد؛ چراکه قانون می‌گوید وقتی تیمی فعالیت ندارد، مبلغ باید به حساب فدراسیون فوتبال واریز شود. همچنین باشگاه استقلال اشتباه دبیرکل که در نامه خواهان واریز پول به حساب بازیکنان شده را نشان از اشراف نداشتن دبیرکل به موضوع دانست و اعلام کرد همین نداشتن اشراف باعث شد پنجره نقل‌وانتقالات استقلال در آخرین روز نقل‌وانتقالات تابستانی بسته شود. باشگاه استقلال تأکید دارد رای تعیین وضعیت مبنی‌بر فعال نبودن باشگاه بشوهری ۲۰ مردادماه صادر شده و دبیرکل از اعلام این رای امتناع کرده است. پشت این امتناع چه علتی نهفته است؟

بررسی ریشه کدورت رهبری فرد و یحیی در پرسپولیس

پروین هم از گل محمدی دلخور است؟

حمیدرضا اسکندری

خبرنگار گروه ورزش

یحیی گل محمدی از زمانی که هدایت پرسپولیس را برعهده گرفته هیچ وقت پیش نیامده که بخواهد صحبتی علیه پیشکسوتی انجام دهد و حتی سعی کرده در مقابل تندترین انتقادات علیه خودش توسط پیشکسوتان سکوت اختیار کند؛ فتاری که در حال حاضر از او در مقابل صحبت‌های تند بهروز رهبری فرد می‌بینیم. شماره ۲۰ سسال‌های نه‌چندان دور پرسپولیس در یکی دو ماه اخیر دو مصاحبه خیلی تند علیه یحیی داشته که در نوع خودش جالب توجه است. بهروز اصرار دارد به هواداران پرسپولیس بفهماند که اگر این تیم در چند سال اخیر موفق بوده و فصل گذشته نیز دو جام داخلی را کسب کرده فقط به خاطر داشتن بازیکنان خوب به نوعی ستاره بوده است. از نظر رهبری فرد، پرسپولیس با این نفرت با هدایت ابرام چرخی هم قهرمان می‌شود! البته این ادعای مدافع سابق پرسپولیس به مذاق هواداران سرخ خوش نیامده و آنها در روزهای اخیر سعی کردند حمایت تمام قد خود را از سرمربی تیم داشته باشند.

ماجرای استوری عابدزاده چه بود؟

بعد از مصاحبه اخیر رهبری فرد علیه گل محمدی، احمدرضا عابدزاده هم با یک استوری که در آن رهبری فرد را در آغوش گرفته تا آرامش کند حسابی جنجال ساز شد. در واقع عکسی که او انتشار داد مربوط به بازی پرسپولیس با الهلال است. به گفته یکی از پیشکسوتان پرسپولیس در این صحنه «بهروز قصد داشت پشت ضربه پناثی بایستد اما کادر فنی گفت علی انصاریان بزند و بهروز از کوره رفت و لحظاتی بعد با بازیکن الهلال درگیر شد تا جایی که در آستانه اخراج قرار داشت. احمد آمد و بهروز را آرام کرد.» جالب اینکه برخی از هواداران پرسپولیس این استوری عابدزاده را به نوعی حمایت او از رهبری فرد برداشت کردند و حتی مدعی شدند چون یحیی اجازه نداد امیر عابدزاده جانشین بیرون رود او به این شکل واکنش نشان داده است. اما چند ساعت بعد از این ماجرا پیام صوتی در فضای مجازی از عابدزاده منتشر شد که اعلام کرده منظورش از انتشار آن استوری این بوده که از رهبری فرد انتقاد کند.

آیا اختلافی بین رهبری فرد و گل محمدی هست؟

دیروز سعی کردم به تعدادی از هم‌بازیان مشترک رهبری فرد و یحیی گل محمدی گفت‌وگویی داشته باشم تا در جریان اختلاف این دو هم‌بازی قدیمی قرار بگیریم. در این میان برخی از آنها حاضر به صحبت نشدند اما دو نفرشان تاکید داشتند که فقط صحبت‌هایشان منتشر شده و اسمی از آنها برده نشود. یکی از همین پیشکسوتان که رابطه خوبی

هم با هر دوی آنها دارد گفت: «زمانی که یحیی گل محمدی دفاع آخر تیم بود، بهروز و مرحوم انصاریان مدافعان کناری او بودند. در تمام دورانی که با هم بودیم به یاد ندارم که بهروز و یحیی حتی مشاخره لفظی یا یکدیگر داشته باشند. این دو احترام زیادی برای یکدیگر قائل بودند و همواره جزء بازیکنان آماده و منضبط تیم هم به شمار می‌رفتند. اینکه چه اتفاقی افتاده که بهروز این صحبت‌ها را علیه یحیی انجام داده واقعا تعجب می‌کند. اما مطمئنم داشته باشم که یحیی جوابی به بهروز نخواهد داد و هر دو اگر همدیگر را ببینند اتفاقا سلام و علیک گرمی هم خواهند داشت. چون با هر دو رفیق هستم این را می‌گویم. یحیی آدم آرام و بی‌حاشیه‌ای است و دوست هم ندارد الکی خودش را درگیر مسائل این چنینی کند. بهروز با مطرح کردن این حرف‌ها به هیچ عنوان هدفش این نیست که تیم را به حاشیه برد. شاید هم اصلا دلیلی برای این صحبت‌هایش نداشته باشد و خواسته مقابل خبرنگاران صحبت‌هایی کرده باشد.»

صحبتی از حضور رهبری فرد در پرسپولیس نبوده است

اظهارات اخیر رهبری فرد علیه گل محمدی باعث شده حتی این گمانه‌زنی مطرح شود که بهروز از یحیی انتظار داشته که به جای کریم باقری او را به کادش اضافه کند. وقتی در این مورد با یکی از مسئولان باشگاه پرسپولیس صحبت کردیم، عنوان کرد: «بعد از جدایی باقری هیچ صحبتی در مورد

انتخاب جانشین برای او مطرح نشد و حتی گل محمدی در نشست خبری عنوان کرد که منتظر بازگشت کریم می‌ماند و هیچ مربی‌ای هم قرار نیست جانشین او شود. حتی در مورد انتخاب جانشین محمد محمدی در باشگاه هم رهبری فرد جزء گزینه‌ها نبود که با حضورش مخالفت شده باشد و حالا او از این قضیه ناراحت باشد. مطالبی که در این مورد منتشر شده را به شدت تکذیب می‌کنیم و تاکیدمان این است که رابطه پیشکسوتان پرسپولیس همواره با یکدیگر خوب و صمیمی بوده است.»

دلخوری پروین

برای اینکه بازتر به این ماجرا پرداخته باشیم با یکی دیگر از قدیمی‌های پرسپولیس صحبت داشتیم. او درباره این ماجرا گفت: «بهروز و یحیی قبل از اینکه به پرسپولیس بیایند در باشگاه بانک تجارت هم‌بازی بودند. به خاطر همین وقتی در پرسپولیس دوباره با هم هم‌بازی شدند رابطه‌شان خیلی گرم و صمیمی بود. البته یحیی با توجه به خصوصیات اخلاقی‌اش با کمتر بازیکنی فاقت صمیمی داشت و بیشترش سرش به کار خودش بود. الان هم به همین شکل است و او سعی می‌کند با کمتر پیشکسوتی ارتباط برقرار کند. مخصوصا در این چند سال که او سرمربی پرسپولیس بوده تقریبا از همه قدیمی‌های تیم دوری می‌کند. حتی علی پروین هم بابت این مساله از او دلخور است. به هر صورت یحیی سرمربی پرسپولیس است و انتظار پیشکسوتان

تیم این بوده و هست که هر چند وقت یک بار او سری به تمرینات تیم پیشکسوتان بزند یا حداقل با بزرگ‌ترهای تیم تماسی بگیرد. مطمئنا یکی از دلایل ناراحتی بهروز از یحیی هم همین مساله است. او هم انتظار ندارد که یحیی تا این حد از پیشکسوتان باشگاه دوری کند. البته من برای اینکه اصل ماجرا را بفهمم با بهروز تماس گرفتم که موبایلش را خاموش کرده بود. این را هم بگویم که بزرگ‌ترهای تیم که نمی‌خواهم نامی از آنها ببرم چند وقت پیش با افسین پیروانی تماس گرفتند که به یحیی بگویند خوب نیست با

چند عنوان قهرمانی با پرسپولیس خودش را گم کرده و از پیشکسوتان دوری کند و بهتر است حداقل وقتی آنها تماس می‌گیرند جواب تلفن‌شان را بدهد. البته این را هم بگویم که وظیفه درویش است که یک ارتباط گرم و صمیمی بین پیشکسوتان با کادرفنی تیم به وجود بیاورد. همین الان هم باشگاه باید ترتیبی دهد تا رهبری فرد و گل محمدی اگر کدورتی بین‌شان هست به آن ادامه ندهند و با هم آشتی کنند چون اگر این روند ادامه پیدا کند دودش به چشم پرسپولیس خواهد رفت. عابدزاده هم بهتر است خودش را وارد این ماجرا نکند و سعی کند که آنها را آشتی دهد. البته برخی از علی پروین این انتظار را دارند اما او هیچ وقت خودش را وارد این طون مسائل نکرده و نمی‌کند. بهروز بازیکن ۲۰ ساله نیست که علی پروین یا دیگر پیشکسوتان تیم بخواهند او را نصیحت کنند. او خودش می‌داند که چه کار کند.»

یادداشت

لیگی که نکو نیست، از ابتدایش پیدا است!

اگر شما هم اخبار فوتبال ایران و باشگاه استقلال را دنبال می‌کنید، می‌دانید بحث وضعیت

هومن جعفری

خبرنگار

اقتصادی آبی پوشان و کلیدوازه سقف قرارداد، چه بر سر این تیم و هوادارانش آورد. حالا این خبر سه خطی را بخوانید: باشگاه بارسلونا امسال توانسته بازیکنانی همچون ایلکای گوندوگان، اینگیو مارتینز، ژواو کانسو و ژواو فلیکس را با هزینه صفر جذب کند. تنها هزینه برای خرید اورپول رومو از خیرونا بود: ۳،۴ میلیون یورو.»

امسال بارسلونا دومین تیم کم‌خرج لیگ اسپانیا بود و در عین حال تمام اهداف مربی خودش را نیز برآورده کرد. سسال قبل لاپورتا هرچه داشت خرج کرد و امسال سبک‌تر خرید کرد اما همین خریدها نیز لبخند رضایت زاوی را به همراه داشته! مقایسه کنید با وضعیت علی خطیر و جواد نکونام و ستاره‌هایی که جدا شدند.

۲ یک خبر بد برای علاقه‌مندان فوتبال ایرانی خاصه آنها که این روزها با بمباران‌های خبری بی‌دری فوتبال عربستان، سردرد گرفته‌اند. از امروز قطر هم وارد بازی می‌شود. بعد از طوفان مالی سنگین عربستان، حالا قطری‌ها دست به جیب می‌شوند تا با آوردن بازیکنان گران‌قیمت فوتبال اروپا به لیگ خودشان، کمی جلب توجه کنند. هدف اول آنها مارکووراتی است! این در حالی است که پرسپولیس برای خریدن آنتونی مودست مهاجم دورتموند، هزار اما اگر دارد. بحث بی‌ارزش کردن خرید احتمالی سرخ‌پوشان در کار نیست. مودست مهاجم خوبی است اما در شرایطی که رونالدو و بنزما و میتروویچ و امثالهم با گران‌ترین هزینه‌ها به لیگ عربستان پیوسته‌اند و قطری‌ها هم آماده شل کردن سر کیسه هستند، مودست حتی اگر بیاید هم به چشم نخواهد آمد. بماند که شایعه انتقال محمد صلاح به عربستان هم بسیار جدی شده. اقتصاد ورشکسته فوتبال ایران توان رقابت با تیم‌های مدعی غرب را نخواهد داشت.

۳ لیگ ایران هم‌زمان با شکست‌های اقتصادی و رفع نکردن ایرادات زیرساختی خود، به شدت متن‌رازا کرده و به حاشیه چسبیده. امسال رقابت‌ها از همیشه داغ‌تر است و دعوای مدیران باشگاهی از هفته‌های اول لیگ آغاز شده! معمولا پیش نمی‌آید که در پایان هفته‌های ابتدایی لیگ شاهد چنین همه‌جا و حملاتی از سوی باشگاه‌های بزرگ به یکدیگر باشیم. پیش از این، هم باشگاه‌ها خوب بسته می‌شدند و هم اینکه معمولا جدال‌شان برای کورس قهرمانی، از میانه‌های فصل جدی می‌شد. لیگ اما آنقدر شور شده که مدیران باشگاه‌ها از همین هفته‌های نخست علیه هم یا شکایت می‌کنند یا بیانه می‌دهند. مدیران سپاهان و پرسپولیس که در طول روزهای اخیر به شدت از خجالت هم درآمده‌اند. استقلال هم فعلا سیاست سکوت رسانه‌ای و شکایت قانونی را پیش گرفته. اولش که این باشد، آخرش چه شود!

خبر

چرا جانشین محمدی در پرسپولیس مشخص نشد؟

یک پیشکسوت کاندیدا شد

باشگاه پرسپولیس بعد از جدایی محمد محمدی که قبل از آغاز نقل و انتقالات تابستانی بود جانشینی برای او تعیین نکرد و این روند نیز همچنان ادامه دارد. اتفاقی که انتظار می‌رفت خیلی زودتر از این‌ها رخ دهد اما عواملی باعث شد که پست معاونت در باشگاه پرسپولیس همچنان خالی بماند. در این مورد باشگاه پرسپولیس با دو گزینه جالب وارد مذاکره شد که هر یک به دلایل مختلف که عمده‌ترین آن مالی بود به توافق نرسید. علیرضا امامی‌فر و محمد انصاری دو بازیکن سابق پرسپولیس بودند که درویش به آنها پیشنهاد معاونت در باشگاه پرسپولیس را داد. در این بین برخی از پیشکسوتان پرسپولیس نیز از طرق مختلف برای پذیرش این پست اعلام آمادگی کردند که هیچ‌یک مورد تایید مدیریت این باشگاه نبودند. اما در این مورد باخبر شدیم که درویش در نظر دارد به‌زودی یکی از پیشکسوتان موجه را به‌عنوان معاون خود در این باشگاه معرفی کند البته به شرطی که گزینه مدنظر خواهان دستمزد زیادی نباشد و شرح وظایفش نیز مختصر باشد.

مصطفی هاشمی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»: این تیم بدون حدادی هم پتانسیل مدال در آسیا را دارد

مشکلات بسکتبال ما مدیریتی است

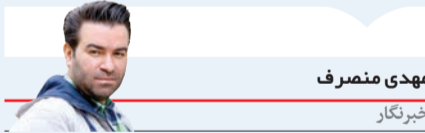
اینکه می‌گویند در حال تغییر نسل هستیم توهین به بازیکنان است ■ مثل حامد حدادی هر ۳۰ سال یک بار می‌آید

می‌شود که پول نداریم و فرمت مسابقات نیز دیگر دو ماهه به دو ماه است. اگر بخواهم همه چیز را بگویم خجالت می‌کشم، اما باید دیدگاه کلی فدراسیون تغییر کند و بداند همه اهالی بسکتبال محق هستند و کسی وام‌دار نیست. اینکه تو با من هستی یا نیستی دیگر جایگاهی ندارد و ما مملکت و بسکتبال را دوست داریم. امیدوارم تیم که بازمی‌گردد، کارگروهی تشکیل شود که منافی نداشته باشد و بررسی کند مسیری که رفتیم درست بوده است یا اشتباه. مطمئنا راه اشتباه و نتایج ضعیف بود.

قرارداد هاگان دمیر تا پایان بازی‌های آسیایی است و فکر می‌کنید بعد از این مسابقات با او نیز قطع همکاری خواهد شد یا این بار فرصت خواهیم داد؟

اصلا چرا به اینجا رسیدیم و چه کسی دمیری را ارمانی را آورد و چرا این اتفاقات افتاد؟ دمیر خودش نخواست که بیاید و ما او را

مهدی منصور

خبرنگار

پرونده نوزدهمین دوره مسابقات جام جهانی بسکتبال روز شنبه یازدهم شهریورماه برای تیم ملی کشورمان با پنج باخت و حضور در جایگاه‌سی و یکمی بسته شد. این در حالی است که انتظار می‌رفت تیم ملی حداقل در دیدار پایانی مقابل لبنان عملکرد بهتری داشته باشد. اما این اتفاق نینفتاد تا مسئولان فدراسیون به خوبی متوجه شوند مسیر بسیار سختی برای بازگشت دوباره بسکتبال ایران به جمع تیم‌های برتر قاره کهن پیش روی خود دارند. خداحافظی حامد حدادی در پایان دیدار با لبنان نیز یکی دیگر از صحنه‌های فراموش‌نشده این مسابقات بود تا عصر درخشان این آسمانخراش کشورمان با یک خاطره تلخ بسته شود. مصطفی هاشمی، سرمربی پیشین تیم ملی بسکتبال کشورمان در گفت‌وگو با فرهیختگان، ضمن انتقاد از مشکلات مدیریتی بسکتبال همچنان اعتقاد دارد تیم ملی با همین جوانان مستحق حضور روی سکوی آسیایی است. صحبت‌های هاشمی را در ادامه می‌خوانید.

۱۱۱

جام نوزدهم در حالی برای ما به پایان رسید که با پنج شکست و جایگاه سی و یکمی به هیچ عنوان توقعات برآورده نشد.

بازیکنان تلاش خود را کردند و این مساله به بازیکنان ربطی ندارد. برای بازیکن چهارچوبی تعریف می‌شود و آنها تمام تلاش خود را در این چهارچوب انجام می‌دهند. در جام جهانی شکست خوردیم و صدر صد ایرادات ساختاری در این موضوع وجود داشته و ربطی به این مربی و آن مربی نداشته است. خیلی روی اشتباهات خود پافشاری کردیم و این هم آخرش بود که همه دیدند. تیمی که پتانسیل بردن لبنان و ساحل عاج و بازی نزدیک با فرانسه و برزیل و حتی بازی قابل قبول‌تر با اسپانیا را داشت به اینجا رسید. کلیشه شکست خورده جوانگرایی نیز دیگر کاربردی ندارد و ما بهترین تیم خود را به جز محمد جمشیدی و آرمان زنگنه اعزام و از این بازیکنان بهتر برای اعزام نداشتیم. این بازیکنان در این

دلار پول و کادش را داریم؟ آیا زیرساخت و دیدار تدارکاتی می‌توانیم فراهم کنیم؟ آیا به او نیز دو ماه فرصت خواهیم داد و در صورت باخت چکارش می‌کنیم؟ در حال گول زدن خودمان هستیم. اگر تحمل می‌کردیم و تفکر این با من است یا نیست را کنار می‌گذاشتیم و مسیر را درست می‌رفتیم، مطمئن باشید این اتفاقات نمی‌افتاد. جامعه در حال قضاوت است و وزارت ورزش نیز صد می‌کند.

پس مشکلات بسکتبال را مدیریتی می‌دانید که با تغییرات نیز درست نشده است؟

دقیقا مشکل مدیریتی است، وقتی همه تصمیمات اشتباه گرفته شده است باید فکری کرد و تغییری انجام داد. این مساله را مسئولان باید به‌خاطر بسکتبال کشور جدی بگیرند.

با این شرایط می‌توانیم در بازی‌های آسیایی هانگزو امید کسب مدال را داشته باشیم؟

صدرصد اعتقاد دارم با همین ترکیب پتانسیل مدال گرفتن در آسیا را داریم. زمانی که می‌گویم در حال تغییر نسل هستیم داریم بازیکنان را تحقیر می‌کنیم. یعنی جوانان شمانمی‌توانید و باید تاوان باخت را بدهیم و قرار است ببازیم. در این شرایط چه انتظاری دارید؟ اگر خوب‌ترین کنیم، آن‌الیز و کوچ خوب بکنیم، دیدگاه‌ها را تغییر بدهیم و به بازیکنان شخصیت بدهیم، مطمئن باشید بازیکنان کارهای بزرگ‌تری می‌کنند. ما استاد دفاع بودیم، اما پنج حمله اول برزیل را ببینید که وارد دالان باز شدند. برخی حرف‌ها شنو است و باید دیدگاه‌ها مان را عوض کنیم. بپذیرید اشتباه کردید تا پنج ماه دیگر دوباره همه داد و ببیداد نکنند.

فکر می‌کنید بتوانیم با خداحافظی حامد حدادی کنار بیاییم؟

مثل حامد حدادی هر ۳۰ سال یک بار می‌آید. بازیکنی با دو متر و هجده سانتی‌متر که درک درستی از بسکتبال داشت و باهوش بود. حامد در ۱۶،۰۱۵ سال اخیر مهم‌ترین نقش را در نتایج تیم ملی داشت و خیلی از افتخارات خود را مدیون او هستیم. قدر حامد را می‌دانیم و امیدوارم بعد از خداحافظی در هر حوزه‌ای وارد شد موفق باشد.

گفت و گوی «فرهیختگان» با معاون هنری وزارت ارشاد درباره کنسرت، حراج تهران، تئاترهای لاکچری و...

دنبال انتقام از هنرمندان نیستیم

معین احمدیان

دبیر گروه فرهنگ

با معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در سه حوزه موسیقی، تئاتر و هنرهای تجسمی گفت‌وگو کردیم. بنا به مسائلی مختلفی که در هر کدام از این سه حوزه هنری وجود دارد، جنس سوالات متفاوت و به تبع آن پاسخ‌ها و منظر پاسخگویی هم متفاوت است. متن گفت‌وگوی روزنامه «فرهیختگان» با محمود سالاری معاون هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را در ادامه بخوانید.

۱۱۱

در روزگار سخت کرونا به معاونت هنری وزارت ارشاد آمدید و در این دو سال چالش‌های بسیاری پیش‌روی شما و هنرمندان بود. مهم‌ترین چالشی که با آن مواجه بودید چه بود و چه اقداماتی برای رفع آن انجام دادید؟

وقتی دولت سیزدهم روی کار آمد، رکودی در کارهای هنری بود و اجراهای صحنه‌ای موسیقی و تئاتر تعطیل یا بی‌رقم بودند. معاونت هنری وزارت فرهنگ و ارشاد که چهار اداره کل شامل هنرهای نمایشی، موسیقی، آموزش و هنرهای تجسمی را متشکیت می‌کند، تقریباً به لحاظ اقتصادی در مضیقه فراوانی بعد از دو سال کرونا به سر می‌برد. مستخضرد که حوزه هنر مثل حوزه مواد غذایی نیست که وقتی همه چیز گران شد هم بالاخره مجبورند آن را بخرند، هنر و فرهنگ، در شرایط سخت اقتصادی سریع از سبد فرهنگی و اقتصاد معیشت مردم حذف می‌شود. لذا وقتی ما آمدیم وضعیت این چنین بود و تلاش زیادی صورت گرفت تا رونق و امید به حوزه‌هایی که عرض کردم برگردد و احساس رخوت از اهالی هنر دور شود. شعار محوری دولت، عدالت اجتماعی و عدالت‌محوری بود و ما باید برای این بخش هم تدبیر می‌کردیم. به این منظور طرح آموزش هنر در مناطق محروم به‌صورت رایگان کلید خورد و ما ابتدا با احتیاط ورود کردیم و بعد که دیدیم از طرح استقبال شد، سامانه‌ای تشکیل دادیم و هنرمندان زیادی به این سامانه ورود کردند و آموزش‌ها شروع شد. برخی از هنرآموزان ما استادی بودند که در شهرستان‌ها و استان‌ها حضور داشتند و امکان برگزاری کلاس نداشتند و این امکان برایشان فراهم شد. این اتفاق مهمی بود. در کنار اینها تمرکززدایی شد و جشنواره مناطق که هفت، هشت سال بود تعطیل شده بود، دوباره احیا شد و هنرمندان استانی مشغول شدند. دستاورد این جشنواره‌ها تزریق امید در بین بچه‌های شهرستانی و گروه‌های استانی بود که در یک رقابت سالم شرکت کردند و دیده شدند. در حوزه موسیقی، فقط به بخش پاپ توجه می‌شد اما ما به بخش‌های ناهم‌رئی آن مانند موسیقی نواحی و ردیف‌دستگاهی توجه کردیم که آموزش‌ها رواج فراوانی دارند و آموزشگاه‌های موسیقی در این حوزه در استان‌ها فعالیت می‌کنند و همچنان مجوز برای اینها صادر می‌شود. جشنواره ملی موسیقی جوان ما یکی از پررونق‌ترین جشنواره‌هاست که رسانه‌ها کمتر به آن می‌پردازند. برجسته‌ترین اساتید موسیقی کشور در جشنواره جوان دآوری می‌کنند. تصور عامه این است که اساتید کنار کشیده‌اند و خلوت‌گزین شده‌اند و همکاری ندارند، ولی این طور نیست و حضور دارند. در جشنواره موسیقی نواحی هم حضور اینها پررنگ است و ما آن را به‌خوبی پشت سر گذاشتیم. اینها کارهایی بود که باید آرام‌آرام در دو سال گذشته انجام می‌شد و به رونق و بالندگی می‌رسید اما ناگهان اغشاشاتی در کشور رخ داد که انرژی زیادی از کشور گرفت. جریانی می‌خواست تمام فعالیت‌های هنری را منجمد و صفر کند و جوری شرایط را جلوه دهد که هیچ‌کس نمی‌تواند در کشور فعالیت فرهنگی و هنری

داشته باشد. سالن‌ها، کنسرت‌ها، گالری‌ها و هر جایی که می‌خواست فعالیت کند مورد حمله حیثیتی یا فیزیکی قرار می‌گرفت. در این فضا همه به میدان آمدند و مدد کردند تا توانستیم جشنواره فجر را برگزار کنیم. ابتدا جشنواره تئاتر فجر بود و چون زنده بود، این امکان وجود داشت که هر اتفاقی در سالن‌ها بیفتد اما یک‌سری از هنرمندان پذیرفتند که به آنها توهین نشود و از سوی جریانی که ادعای آزادی دارد، تحقیر شوند با این حال آمدند و کار کردند. جشنواره تئاتر فجر به‌خوبی برگزار و برای بقیه جشنواره‌ها و رویداد‌های فرهنگی خط‌شکن شد. اگر این زمین می‌خورد بقیه هم دومینوار تحت الشعاع قرار می‌گرفتند. ما مرحله انجماد در حوزه فرهنگ و هنر عبور کردیم و بعد از جشنواره‌ها، سالن‌ها باز شدند و اجرای صحنه‌ای شروع شد و تماشاگران آرام‌آرام دوباره به سالن‌ها برگشتند و امروز اقبال خیلی خوب است. اینها مهم‌ترین اتفاقاتی بودند که در حوزه مرئی فرهنگ و هنر ایجاد شدند. در حوزه ناهم‌رئی هم ما به‌سند راه‌برد هنر توجه کردیم و توانستیم با نشست‌هایی آن را آماده کنیم. برای سند موسیقی تلاش‌های فراوانی شده بود و باز ادامه پیدا کرد. سند هنرهای تجسمی نیز آماده شد. از آن طرف زیرساخت‌ها و سخت‌افزارهای موردنیاز استان‌ها مانند پلاتوها، سالن‌های تئاتر و کنسرت و پروژه‌های نیمه‌کاره با همت خود آقای وزیر تکمیل شدند و به مدار اجرا آمدند و در دسترس هنرمندان قرار گرفتند.

شما در بین صحبت‌هایتان به حضور اساتید معتبر موسیقی در جریان داوری جشنواره موسیقی جوان اشاره‌ای کردید و تاکید به جایی داشتید که این تفکر وجود دارد که اساتید کنج عزت‌نهی شده‌اند و فعالیتی ندارند. به نظر می‌رسد که این تصور عامه در تمام بخش‌های حوزه هنر و فرهنگی وجود دارد که دستگاه فرهنگی در تعامل با اهالی هنر نگاه محدودی دارد. ظاهراً این فعالیت‌های شما و تصور عامه فاصله‌مندی وجود دارد. اینکه شما در عرصه‌های مختلف هنری فعالیت می‌کنید اما اینها در فضای رسانه دیده نمی‌شود؟ فارغ از اینکه رسانه‌ها، جریان‌ها و سیاست‌های خاص خودشان را دارند شما چگونه می‌توانید آتمسفر رسانه‌ای را به نفع فعالیت‌های خود ترغیب کنید.

به‌رحال رسانه‌ها هر کدام برای خودشان سیاست‌هایی دارند و از طرفی هنرمندان هم معذوریت‌هایی برای رسانه‌ای کردن خودشان دارند. جشنواره موسیقی جوان را دولت برگزار می‌کند. دولت‌ها هم رویکردهای مختلفی در طول این سال‌ها داشته‌اند. دولت اصلاح‌طلب یا اصولگرا داشتیم و این هنرمندان دل‌شان نمی‌خواهد با رسانه‌ای شدن این بحث‌ها به یک جناح خاص منسوب شوند یا جناح خاصی از آنها بهره‌برداری تبلیغاتی کند. ما هم به این خواسته هنرمندان احترام می‌گذاریم، بنابراین معمولاً هنرمندان بزرگ ما ترجیح می‌دهند رسانه‌ای نشوند یا اگر قرار است اطلاع‌رسانی شود اصحاب هنر این کار را انجام دهند؛ مثلاً جوانی که دارد شرکت می‌کند بدانند چه کسی او را دآوری می‌کند. همین.

اما جنس حمایت‌های معاونت هنری و وزارت ارشاد که قرار نیست معطوف به کارهای سیاسی و جناحی باشد، پس چرا چنین اتفاقی می‌افتد؟

ما خطوط سیاسی را خیلی در فعالیت‌هایمان در عرصه هنر وارد نکردیم اما خود هنرمندان ملاحظاتی دارند. پارسال در جشنواره فجر ما داورانی حضور داشتند که محترم بودند ولی بعضی که شناخته‌شده هستند در فضای مجازی مورد حمله و بی‌احترامی قرار گرفتند. طبیعتاً هنرمند در این فضا دست

به عصا می‌شود و در لاک خود فرو می‌رود و ترجیح می‌دهد رسانه را کنار خود نیاورد. در حوزه موسیقی ما برای داوران این حوزه خط‌کشی نمی‌کنیم و برای ما اصالت هنری یک داور مهم است.

حرف من این است که تعداد مجوزها و همراهی‌هایی که معاونت هنری برای مثلاً اجراهای کنسرت داشته، عدد قابل‌توجهی است اما کافی است جلوی یک کنسرت گرفته شود این تلقی شکل می‌گیرد که معاونت هنری وزارت به‌عنوان بخشی از حاکمیت، مخالف شادی و تفریح مردم است.

کاملاً درست است. متأسفانه ناچوانمردی و بی‌انصافی در فضای مجازی وجود دارد و این نکته که به‌درستی فرمودید را وارونه جلوه می‌دهند. اخیراً در نشست‌هایی که در خانه تئاتر بودم یکی از اساتید دانشگاه درباره تعطیلی آثار نمایشی گفت. من به ایشان گفتم شما می‌دانید چند تئاتر در کشور اجرا می‌شود یا چه تعداد از آنها تعطیل شده‌اند، گفت نه. سوالات دیگری پرسیدم که جواب ایشان باز منفی بود و نمی‌دانست، به ایشان گفتم پس شما چطور وقتی عدد و رقم نمی‌دانید و اطلاعات اولیه را ندارید تحلیل می‌کنید؟! اینها کم‌لطفی و بی‌انصافی است. جلوی اینها را جز اخلاق نمی‌تواند بگیرد. پیامبر در گفت‌وگویی با امیرالمومنین به ایشان گفتند مهم‌ترین خصلت انصاف است. در فضای مجازی متأسفانه ما با بی‌انصافی یک جریان مواجه هستیم و گرنه خودشان هم می‌دانند که سالن‌های تئاتر ما دو یا سه سالن اجرا دارند. این به دلیل تعدد آثار درحال اجراست. اگر تئاتر مرده باشد که این طور نیست. برخی رسانه‌ها منصف هستند و بدون جانبداری عیب می‌می و هنر آن را هم بگویند.

فارغ از بی‌انصافی‌ها و غرض‌ورزی‌هایی که وجود دارد، به‌نظر می‌رسد مجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد در اطلاع‌رسانی‌ها ملاحظه آن بخشی از جامعه ایمانی را می‌کند که تمایل چندانی به اجرای کنسرت موسیقی در کشور ندارند و به همین دلیل است که حجم حمایت‌های وزارت ارشاد در حوزه موسیقی اعلام رسانه‌ای نمی‌شود. آیا این گزاره درستی است؟

من شخصاً این ملاحظه را تابه‌حال نداشته‌ام، ولی ملاحظه دیگری در پس ذهنم دارم. در جامعه‌ای که مشکلات معیشتی و انقباضات اقتصادی وجود دارد، وقتی شما می‌گویید قشری هستند که می‌توانند ۳۰۰ تا ۷۰۰ هزار تومان پول بلیت کنسرت بدهند، ممکن است واکنش‌هایی ایجاد شود. طبیعتاً تازجیح می‌دهید تا جایی که می‌شود روی این اتفاق زیاد مانور ندهید. این ملاحظه شخصی من است و سیاست وزارتخانه نیست. شخص خود من دوست ندارم چیزهایی را به رخ بکشم، چون این کار با توجه به شرایط اجتماعی مان شاید اخلاقی و قشنگ نباشد.

به‌صورت شفاف آماری از حجم کنسرت‌های یک‌سال اخیر دارید؟ گفتید همه فکر می‌کنند کنسرت‌هایی که اجرا شدند عموماً پاپ هستند، می‌توانید به‌صورت دقیق بگویید که به تفکیک چه تعداد اجرای موسیقی پاپ، موسیقی سنتی و نواحی بوده‌اند؟

بله، تعداد کنسرت‌های پاپ و اجراهای صحنه‌ای نواحی، ایرانی و کلاسیک روی سامانه هستند. سال گذشته سه‌هزار و ۹۱۳ کنسرت داشتیم. اینها کنسرت‌های بالای هزار و ۲۰۰ نفر هستند. تعداد کنسرت‌ها یا اجراهای صحنه‌ای نواحی یا سنتی ما واقعاً چندین برابر پاپ است، منتها آنها رسانه ندارند و اجراها محدود و منطقه‌ای هستند و به همین دلیل دیده نمی‌شوند.

یکی از مسائل مهمی که در یکی، دوسال اخیر داشتید و فقط برخی از آنها رسانه‌ای شدند، درباره حواشی کنسرت‌ها بودند. در برخی استان‌ها می‌دیدیم که در اجرای کنسرت‌ها اختلال ایجاد می‌کردند و حتی کنسرت‌ها لغو می‌شدند. شما چه اقداماتی در خصوص این رفتارها داشتید که خارج از محدوده قانون بود و اصولاً چه می‌شود کرد که این رویه ادامه پیدا نکند؟

در استان‌ها مجوز اجرای صحنه‌ای موسیقی برعهده استان است، یعنی اداره کل استان، شورای فرهنگی و عمومی و شورای تأمین استان باید تصمیم بگیرند که یک کنسرت در آنجا برگزار بشود یا نشود. دلیلش هم این است که تعداد نفرات سالن‌های آنها کم است. ما در مرکز موسیقی مجوز سالن‌های بالای هزار و ۲۰۰ نفر را صادر می‌کنیم. زبر این تعداد را در خود استان درباره‌اش تصمیم می‌گیرد. شورای تأمین استان شرایط سیاسی-امنیتی شهر را بهتر می‌داند. بالاخره آنجا می‌دانند که الان مسأله مهم فوتبال درحال انجام است و نیروهای امنیتی و انتظامی درگیر آن هستند و همزمان ممکن است نتوانند امنیت آن سالن کنسرت را برقرار کنند. اینها شرایط و اقتضات استانی است که دست خودشان است، بنابراین من نوعی یا هر کسی که جای من باشد هم نمی‌توانیم دخالت‌کنند. یک زمان استاندار می‌گوید من الان شرایط برگزاری کنسرت در استانم را ندارم، خوب ندارند. اما اگر مجوزی داده شد، باید پای آن بایستند. چالش اینجاست. به این ترتیب هنرمند هزینه تبلیغات نمی‌کند و بلیت نمی‌فروشد، مثلاً در استان بزرگ وقتی اجرای صحنه‌ای موسیقی سنتی در شهر اردکان لغو شد، من به معاون سیاسی-امنیتی استان زنگ‌زد و با ایشان صحبت کردم. ایشان اقتضات استان را گفت، من هم توجیه‌اتم را عرض کردم. ایشان بزرگوارانه پذیرفت و به آن گروه اجرا دادند و آنها اجرا کردند. متأسفانه در برخی استان‌ها ما نگاه‌های خاص یا انقباضاتی را داریم و در برخی استان‌ها هم نداریم. همه سالن‌ها در اختیار ارشاد نیست. در همین تهران سالن‌هایی داریم که یکی دست وزارت کشور است، یکی دست برج میلاد است، یکی دست موسسه نمایشگاه‌های بین‌المللی است، یکی هم هتل است و کاملاً خصوصی. ممکن است یک کنسرت‌گذاری با صاحب سالن سر اجاره یا هر چیز دیگری اختلاف پیدا کند. آن اختلاف مربوط به ارشاد نیست. رسالت ما این است که در این اختلافات کنار هنرمند باشیم و او را حفظ کنیم. هم من و هم مدیران کل تلاش کرده‌ایم این رسالت فراموش نشود. اگر موردی پیش آمده استثناً بوده‌اند. هنرمند برجسته‌ای در اصفهان مشکل اجرا پیدا کرد، طبیعتاً من زنگ‌زدم یا مدیرکل آنجا صحبت کردم که این هنرمند باید اجرا کند. دلیل ما هم این است که اعتقاد داریم رسالت‌مان مراقبت از هنرمندان و حال آنهاست. هنرمند نباید به‌خاطر یک‌سری اتفاقات خارج از اختیار خودش آسیب ببیند. برای انجام این رسالت من تمام توانم را گذاشته‌ام. اگر در جایی اتفاقی افتاده یا از زیر نگاه من دررفته یا برای حل آن زورم نرسیده است.

چرا در شهر مشهد کنسرت اجرا نمی‌شود؟

این را در جمع هنرمندان هم گفته‌ام. آیا تابه‌حال کسی در واتیکان کنسرت داده؟ در اروپا هم هست. هیچ ممنوعیتی وجود ندارد. هر کسی می‌خواهد به میلان، رم یا شهرهای دیگر می‌رود و کنسرت برگزار می‌کند. رواق استدلالی وجود دارد. مشهد استثنای کشور ماست، ضمن اینکه در سال گذشته در همانجا هم موسیقی مناطق و به‌خصوص موسیقی جنوب خراسانی چندین برنامه اجرا کرده‌اند. درحال حاضر فقط موسیقی پاپ در خود شهر مشهد اجرا نمی‌شود، نه در طرکیه، شان‌دیز، سبزوآر و این جور جاها. این مسأله در استان خراسان نیست. شهر مشهد نباید از

زیارتی بودن دور شود و نباید به این معنا توریستی بشود. ما تلاش کردیم که شأن معنوی شهر مشهد و زائران حرم آقا علی‌بن موسی‌الرضا(ع) حفظ شود.

مگر می‌شود اجرای موسیقی‌ای باشد که مجوزش را جمهوری اسلامی صادر کند و شأن معنوی یک شهر زیر سوال برود؟

بله می‌شود. به‌رحال کنسرت حواشی دارد. منظورم عمدتاً کنسرت پاپ است. به‌رحال کنسرت‌های یک‌سری مسائل در اطراف خود دارند که شش‌ونواخت زبانی و حال معنوی مشهد را- که لازمه و ضرورت حضور زائر در آنجاست- تحت‌الشعاع قرار می‌دهد، حتی خود هنرمندان هم این را پس‌ذهن‌شان دارند که کنسرت‌شان را جای دیگری به‌جز مشهد و حداقل دو کیلومتر آن طرف‌تر برگزار کنند. این الان پذیرفته شده است. در اروپا هم که ممکن است مثل من و شما به دین نگاه نکنند، این پذیرفته شده است که یاتی می‌تواند در آکروپولیس برنامه موسیقی اجرا کند اما در واتیکان نمی‌تواند. این ملاحظات اجتماعی و اعتقادی و مبنایی را آنجا هم می‌بینید.

پس با این استدلال به کسی که مانع اجرای کنسرت در شهر اردکان بزند می‌شود باید حق داد، چون او هم می‌گوید اینجا دارالمومنین است و نباید فضای معنوی شهر از بین برود؟

خیر، اتفاقاً با این استدلال نباید به او حق داد. گفتند آنجا دارالمومنین است. من گفتم نه، مشهد و قم استثنای ما هستند، چون حرم اهل بیت(ع) اینجا هستند. اینکه یک جریان در خوزستان بیاید بگوید در اینجا خون شهدا ریخته شده، بنابراین نباید کنسرت برگزار شود، پذیرفته‌شده نیست. ما هر آنچه داریم از شهداست، ولی این استدلال‌ها برای ما در عدم برگزاری کنسرت‌ها پذیرفتنی نیست. نشاط جامعه و حال مردم برای ما مهم است.

به نشست خانه تئاتر اشاره کردید. یکی از حرف‌های اصلی شما درباره هنر نمایشی این بود که چون در حوزه ادبیات نمایشی تولیدات ارزنده‌ای ندارند، به حاشیه‌های همچون مسأله سانسور پناه می‌برند. این اشکال در تولیدات فاخر ادبیات نمایشی را از کجا می‌دانید؟

در یک دوره بعد از مشروطه جریان هنر نمایشی تا جایی که می‌شد خودش را به مسائل اجتماعی نزدیک کرد و ادبیات نمایشی به حوزه‌های اجتماعی و سیاسی ورود کرد. بعد از انقلاب نویسندگانی مثل غلامحسین ساعدی، مرحوم اکبر رادی، استاد بهرام بیضایی و... کارهایی می‌نوشتند که مبنای قوی ادبیات نمایشی داشت. درام قوی و کاراکترها و شخصیت‌پردازی درست داشت، درعین حال لایه‌های مفهومی و معنایی هم داشت. با آمدن جریان‌های رسانه‌ای و گسترش رادیو و تلویزیون و اینترنت، هرچه جلو آمدیم، از عمق انسان نه به معنی عمق بچه‌های تئاتر، بلکه از عمق اندیشه انسان کاسته شد، چون با سرعت گرفتن اجتماع و عملیات زندگی، حوصله از مردم گرفته شد. زمانی شما صبر می‌کردید دو هفته‌نامه شما به دست مخاطب‌تان برسد و دو هفته هم طول می‌کشید تا جواب شما بیاید. اینترنت اولش دلیل آپ بود. شما چند دقیقه می‌نشتید تا وصل شود و شما خوشحال می‌شدید. الان دودقیقه اینترنت وصل نشود، کلافه می‌شویم. سرعت بالا رفته و این نسلی که آمده حوصله ایستادن، گوش کردن، خواندن و عمق‌بخشی ندارد. این نسل دست‌به‌قلم شده اما طبیعتاً آثار عمیقی فرهیختگان در حوزه ادبیات نمایشی آنچنانی که در دوره‌های قبل داشتیم نمی‌بینیم. این فقط مخصوص ایران نیست. الان دیگر تنسی و ویلیامز و آرتور میلر در ادبیات نمایشی جهان هم نداریم.

۱۳

ادامه از صفحه ۱۲

همه‌جا به این آفت دچار شده است. در چنین شرایطی مطلقاً هیچ حکومتی مقصر نیست. حکومت فقط باید بستر فراهم کند تا اتفاقات بزرگ رقم بخورند. حکومت‌ها ناگزیرند که از اصولی مراقبت کنند. شما ترجمه کتاب «سینمای امنیت ملی» را که می‌خوانید می‌فهمید چگونه در آمریکا این مراقبت‌ها اعمال می‌شوند. دوستان ما در نشست عنوان آن را سامان‌سور گذاشتند اما واقعیت این است که همه‌جای دنیا مراقبت انجام می‌شود. از آن طرف شکل اقتصاد و امر معیشت تغییر کرده و گیشه مهم شده است. گیشه همیشه مهم بوده اما همیشه اولویت اول بچه‌های تئاتر اندیشه بوده نه گیشه، ولی در این دوره عده‌ای و نه همه تئاتری‌ها، از گیشه تئاتر بیشتر بهره‌مندند تا از اندیشه تئاتر. این آفتی است که در اجراها دیده می‌شود. وقتی اثری روی صحنه است و یک چهره محبوب سینما یا تلویزیون در آن کار هست و شما می‌بینید این چهره حتی بیان ندارد و صدایش روی صحنه تئاتر به ردیف دوم هم نمی‌رسد، معلوم است که این فرد برای فروش و به خاطر گیشه آورده شده است. درحالی‌که اولین ویژگی بازیگر تئاتر، رسایی بیان اوست. در این شرایط مراقبت از اندیشه خیلی کار سختی می‌شود. در آن نشست من تاکید کردم که اگر ما جلوی اندیشه را می‌گیریم، حتما کار خطایی می‌کنیم اما اگر جلوی مسائلی گرفته می‌شود که اسمش تئاتر نیست و حاشیه‌و توجه بیشتر به گیشه است، باید دوستان ما در اداره کل هنرهای نمایشی را بابت این موضوع تحسین هم کرد. ما باید از تئاتر مراقبت کنیم. تئاتر ژانگولر، شعیده‌بازی و کنسرت نمایش نیست. تئاتر یک چهارچوبی دارد که باید حفظ شود.

شما در دوره‌ای مدیر بنیاد هنرهای نمایشی بودید. چه اقداماتی انجام دادید که وضعیت ادبیات نمایشی بهتر شود؟

کاش کسانی که آن موقع در وزارت ارشاد و معاونت هنری مسئولیت داشتند، ملتفت آن کار می‌شدند. متأسفانه کار عقیم ماند. ما شروع به تولید متن و برگزاری دوره‌های نمایشنامه‌نویسی برای بچه‌های با استعداد در کل کشور کردیم. یعنی جشنواره تئاتر منطقه‌ای برگزار می‌شد. کار ضعیف بود اما نوشته‌ها کار خودش را کرده بود، یعنی اجرا ضعیف بود. به بعضی از بزرگان ادبیات نمایشی سفارش دادیم و برگزاری دوره‌ها شروع شد. قرار شد تعداد زیادی نمایشنامه تولید شود، چون ما اگر تئاترمان گسترده شود اما تولید اثر به معنای نمایشنامه نداشته باشیم، طبیعتاً باید سسر این سفره غذای غربی بگذاریم و به سمت ترجمه برویم. درواقع به این صورت بستری آماده می‌شود که اندیشه ناصواب در این سفره سرو شود. ما ابتدا باید متن تولید کرد و گزینه به پیراهه می‌رویم. هر گروهی ۲۰ تا ۳۰ متن خوب باید داشته باشد. بعد می‌توان گروه‌ها را گسترش داد وگرنه به دام ترجمه می‌افتیم. آن هم ترجمه ناشایستی که قرار است آدایته شود و به خورد فرهنگ ما برود. یک شترگاوپلنگی می‌شود که نه اصل اثر و اروپایی است و نه به درد فرهنگ ما می‌خورد و بعد به کار کسی هم نمی‌آید. من هنوز هم اهتمام دارم و با برخی دوستان صحبت کردم که این کار را راه بیندازیم اما هنوز نشده است.

آن زمان وزارت ارشاد همراهی نکرد، چرا الان این اتفاق نمی‌افتد؟

به دلیل نبود اعتبار و زیرساختی که مدنظر ماست. البته من هنوز پیگیرم. هزینه‌های الان با آن موقع خیلی متفاوت شده است. من آن زمان با پنج میلیون دوره نمایشنامه‌نویسی را با دعوت از ۷۰ نویسنده یا بچه‌های با استعداد برگزار کردم و اساتید خوبی هم آمدند اما الان با چه عددی می‌توان این کار را کرد، نمی‌دانم. الان بودجه تئاتر فقط کفاف روزمرگی ان را می‌دهد. امیدوارم مجلس و سازمان برنامه واقعا همکاری کنند، چون بودجه تئاتر واقعا ضعیف است.

کل بودجه معاونت هنری چقدر است؟
پارسال صد میلیارد تومان که بیشتر شبیه شوخی است.

به نظر می‌رسد هنوز بخش‌هایی مثل موسیقی و تئاتر و هنرهای تجسمی برای مدیران کشور جدی نیست؟

هر سال ۲۰ درصد اضافه می‌شود. امسال با صحبت‌هایی که با دکتر اسماعیلی کردیم، انصافاً ایشان با ما همراهی کردند و حتی امسال ایشان در رابطه با بودجه تاکید کرد که من می‌خواهم در جلسه بودجه معاونت هنری باشم، چون عملیاتی‌که در معاونت هنری انجام می‌شود، خیلی گسترده است.

اما فقط بودجه دو، سه نمایشی که نهادهایی همچون حوزه هنری و سازمان اوج اجرا کردند به اندازه کل این بودجه معاونت هنری است.

بگذریم.

ببینید گردش مالی تئاتر وابسته به آثاری شده که سیاستگذاری و هدایتش از داخل مجموعه معاونت هنری وزارت ارشاد نیست. چرا شما وارد عرصه تولید نمی‌شوید؟

به دلیل مشکل اقتصادی که بودجه ما دارد، نمی‌توانیم وارد چرخه تولید شویم.

بودجه شما در بخشی هنرهای نمایشی چقدر است؟
سال گذشته اعتبار ما برای حمایت و تولید در عرصه تئاتر، ۴۰ میلیاردتومان بوده است، یعنی به اندازه یک فیلم سینمایی.

واقعا این رقم شوخی است.

بله، نکته من هم همین است. این را با اجراهایی مقایسه کنید که به اسم اجرای فاخر روی صحنه می‌روند و از یک اجرای درست، کامل و قوام‌دار هم برخوردار نیست. زرق و برق دارد، یعنی بازیگر و موسیقی فاخر دارد اما من جرات نمی‌کنم بگویم که این کار اغواگری است. تماشاگر می‌رود آن بازیگر یا خواننده را ببیند و از موسیقی‌اش لذت ببرد و اندیشه‌ای پشت آن نمایش نیست. ما دوره دانشجویی، خودمان می‌رقیم از درام نمایش لذت ببریم، برایمان مهم نبود بازیگر آن کیست یا چه کسی در آن می‌خواند، از اندیشه کار لذت می‌بردیم. بعضی از دوستان تئاتری حتما از این حرف‌های من گله‌مند می‌شوند و به من حمله خواهند کرد، چون می‌گویند کار من سالن را پر کرد اما به نظر من کار او سالن را پر نکرد، بلکه یک عده آمدند فلان خانم بازیگر یا فلان آقای خواننده را ببینند. یک عده هم آمدند که پز بدهند ما رقیتم آن کار فاخر را ببینیم. این جور تحلیل کردن خودفریبی است.

عارضه‌های این اتفاق برای مجموعه تئاتر چیست؟
اندیشه به حاشیه می‌رود.

تئاترهای لاکچری تعبیری بود که برای برخی اجراها در سال‌های پیشین مطرح می‌شد. در دوره شما توفع این بود که این اتفاق نیفتد.

ما تا جایی که توانستیم با این جریان همراهی نکردیم و به صاحبان اجرای این تئاترها هم گفتم ما داریم چیزی را نماد می‌کنیم که حقیقت و اصالتی ندارد. ما باید از کاری حمایت کنیم که می‌دانیم کار خوبی است. من برخی از تئاترها را در تئاتر شهر، چهارسو و قشقای می‌بینم. بعضی از بازیگران این کارها را هم اصلاً نمی‌شناسم اما می‌بینم کارشان خیلی خوب است. اینها را مردم باید ببینند. من اگر کمکی هم باید بکنم، باید به اینها بکنم.

یعنی برخی از نهادهای فرهنگی که اتفاقاًدعیه تولید آثار ارزشمند هنری در عرصه تئاتر را دارند، پول و سرمایه می‌آورند، بدون اینکه نسبت به حوزه تئاتر از شمای معاونت هنری مشاوره‌ای بگیرند و نهایتاً کاری می‌سازند که فقط پول را از بین برده است.

ما که اهل مشورت در بعضی کارها نیستیم. نهادهایی هستند که پول و امکانات دارند و بنابراین مشورتی نمی‌گیرند. من نمی‌توانم به زور به یک مجموعه بگویم بیا با ما مشورت کن و قانونا هم نمی‌توانم جلوی کارش را بگیرم، چون از مسیر قانونی مجوز می‌گیرند. واقع مساله این است که ما باید از تئاتر اصیل و اندیشمند و تئاتری که طبقه متوسط بتواند آن را ببیند، مراقبت کنیم. اغواگری در ذات تئاتر جایی ندارد. در همه جای دنیا تئاتر مربوط به طبقه متوسط متفکر و اندیشمند است. الان حوزه تعزیه زنده و پویاست. از انسان‌ها درخواست داریم که ما را مرکز تعزیه کنید یا مرکز تعزیه برایمان بسازید. این اتفاق مهمی است. فکر می‌کنم تئاترهای آیینی و سنتی ما هم باید به سمت اندیشه، ایمان و امیدسوق پیدا کنند. نباید به سمت این برویم که چه کسی بازیگر بهتری است یا خوشخوان تر است. اینها انحراف است.

سال گذشته کوروش زارعی دبیر جشنواره تئاترفجر گفته بود نمایش‌هایی که در جشنواره فجر روی صحنه بروند، در آینده در تئاتر شهر هم اجرا می‌شوند. آیا این تئاترها اجرا داشتند؟

برخی از اینها خودشان منصرف شدند و دلایلی هم داشتند. برخی هم در چهارسو یا قشقایبه که سالن‌های کوچک هستند، اجرا کردند. پرکردن سالن‌های بزرگ کار هر گروهی نیست. گروه باید شناخته‌شده باشد که سالن برای ۲۰ تا ۳۰ شب پر شود. بعضی از گروه‌ها خودشان هم می‌دانند این توان را ندارند، بنابراین یا منصرف شدند یا مثلاً در سالن چهارسوا اجرا کردند. اصلاً به نظر من، تئاتر در سالن چهارسسو معنی می‌دهد. فاصله بین تماشاگر و صحنه شاید حس را کمتر منتقل کند.

شرایط جشنواره تئاترفجر پارسال با دوره قبلی خیلی فرق می‌کرد. امسال برنامه‌ای دارید که آثاری اجرا شوند که بعدها در تئاتر شهر هم بتوانند اجرا کنند؟

پارسال هم ما به گروهی سفارش کار ندادیم. اینها در شهرستان‌ها یا استان‌های خودشان پرفروش هستند. من در پوشهر ساعت ۳:۰۰ تا ۱۰ شب گفتم که می‌خواهم به تئاتر بروم. گفتند که اینجانبان ساعت تماشاچی نمی‌آید. ما رقیتم و سالن پر بود. این گروه در استان خوب فروش می‌کند اما در تئاتر شهر طبیعتاً مخاطب زیادی نخواهد داشت. دلایل متعددی هم دارد؛ از تفاوت فرهنگی تا شناخته‌شده‌نیبود اینها. ما واقعا به کسی سفارش ندادیم که برای ما کار به جشنواره بیاورد. امسال هم این کار را نمی‌کنیم. کار باید از دل هنرمند تولید شود و اگر دوست داشت به جشنواره بیاید. دبیر جشنواره و شورای سیاستگذاری هر دوره‌ای از جشنواره حتما برنامه‌هایی دارند که بتوانند کارها را رونق دهند و به لحاظ تکنیکی به آنها غنا ببخشند. آقای سلقیان امسال زحمت جشنواره را می‌کشند و حتما برنامه‌هایشان را اعلام خواهند کرد. من هنوز در این زمینه‌ها با ایشان گفت‌وگویی نکردم.

در حوزه هنرهای تجسمی یک ایرادی درباره حراج تهران گرفته شد. گفته می‌شد فاصله بین واقعیت هنرهای تجسمی و حراج تهران زیاد بود، یعنی قیمت گذاری‌ها

فرهنگ

در حراج تهران کاملاً متفاوت با قیمت گذاری‌ها در گالری‌هاست. آیا این نقد را قبول دارید؟

مستحضرید که حراج تهران را بخشی خصوصی برگزار می‌کند و ماقطر به اصالت آثار و درستی شیوه قیمت گذاری و نه عدد آن، نظارت داریم. در این شیوه ممکن است اثری ۵۰ میلیارد قیمت گذاشته شود. ما به این مساله ورود نمی‌کنیم. نکته دیگر حساب‌هایی هستند که پول این آثار فروخته‌شده وارد آن می‌شوند. این حساب‌ها باید روشن و واضح باشند که شائبه پولشویی ایجاد نشود، بنابراین ما حکم فدراسسیون یا داوری را داریم که از درست اجراءشدن قوانین مراقبت می‌کنیم. اینکه کدام تیم می‌برد یا می‌بازد، به ما ارتباط پیدا نمی‌کند. دوستان زیادی درباره تخلفات این حراجی نوشته‌اند که من تقریباً با تمام کسانی که در این زمینه یا قلم زدن‌ی‌ا در رسانه‌ها شبهه ایجاد کردند، شخصاً گفت‌وگو کرده‌ام، یعنی به آنها زنگ زده‌ام و از آنها جویای سند شدم که به من برسانند. تا این لحظه مطلقاً از هیچ نهاد نظارتی یا رسانه‌ای یا نویسنده‌ای، سند یا مدرکی در حال برخورداسیون یا داوری با اینکه اثر دروغینی به‌عنوان اثر اصیل فروخته شده، دریافت نکرده‌ام، بنابراین نمی‌توانم جلوی فعالیت آنها را بگیرم. ممکن است شما بگویید در آنجا عددسازی شده، خب به نظر من می‌توانند آن عدد را نخرند. مثالی بزنم. وزن یک انگشترت یک‌مقدار به‌خاطر نگینش ویک‌مقدار هم به‌خاطر خود انگشتر است. قیمت یک انگشترت گاهی براساس وزن آن است، گاهی فروشنده هر قدر که بخزند آن را می‌فروشد. قیمت‌گذاری اثر هنری به متریکال و مقدار رنگی که استفاده شده یا زمانی که هنرمند برای آن صرف کرده، ارتباطی ندارد. دقت کنید که اطراف کشور ما آثار هنری با قیمت‌های بالا فروش می‌روند و قیمت‌های ما هنوز پایین هستند. اگر ما بخواهیم عزت هنرمندان را حفظ کنیم، باید طوری رفتار کنیم که این هنرمند اثرش آن طرف آب به ثمن بخص فروش نرود. یکی از راه‌های حفظ کرامت هنرمند همین است. این دفاع من از هیچ حراجی نیست. اشتباه نشود. این سیاست ما در حوزه هنر برای عزتمنددیدن هنرمندان در دیاست.

شما از قیمت گذاری حراج تهران دفاع می‌کنید؟ چون می‌گویند کارشناسان مجهول‌الویه هستند.

آنجا شورایی دارد. در حراج مثلاً یک بانک می‌خواهد خرید کند. بانک‌ها نسبت به پول حساسیت فراوان دارند. آنها که نمی‌آیند یک آدم بی‌سواد در حوزه نقاشی یا آثارگاه به قیمت گذاری را به حراج بفرستند که سسرش کلاه رود. یک گالری دار هم همین‌طور. در تمام دنیا موزه‌ها هم از این حراج‌ها خرید می‌کنند. اگر موزه کسی را به حراجی می‌فرستد، حتماً آدمی است که بلد کار است. این اتفاق امکان ندارد. این دفاع من از حراج تهران نیست. من دارم سازوکار کل حراج‌ها را عرض می‌کنم. اثری که صد میلیون است، در حراج هر قدر هم قیمت‌سازی کنند، نهایت صدوپنجاه تومان فروش می‌رود، چون آدم‌هایی که آنجا می‌روند، کارشان را بلد هستند، مگر اینکه یک نمایش ساختگی یا شو رخ دهد و این نمی‌تواند اتفاق بیفتد.

خب ما خریداران را هم نمی‌شناسیم.

اینکه خریداران شناخته‌شده نیستند به این دلیل است که در تمام دنیا فقط نهادهای نظارتسی می‌توانند آنها را بشناسند، آن هم برای چک کردن حساب این افراد و فهمیدن مبدا و مقصد پول. ما سال گذشته به این دوستان اعلام کردیم که در کاتالوگی که می‌دهند، اسم و شماره کارت و شماره حساب را اعلام کنید که همه پول‌ها به آنجایمی‌رود. وظیفه اینها این است که عکس کار را در کاتالوگ بگذارند و توضیحش را قرار دهند. درباره اصالت اثر هم بگویند که امضایش کجاست، شماره حساب بدهند و قیمت را هم اعلام کنند. اینجا یک‌سری آثار را حذف کردند که اینها نمی‌توانند فروش روند. یک‌سری آثار هم پیشنهاد شد. شکل کار درست بود. ما در منطقه‌ای هستیم که اگر این‌کار را هم نکنیم، دومی ندارد. من بارها به بچه‌های مذهبی گفتم که شما بیایید یک حراج درست کنید اما این کار را نمی‌کنند.

شما در بخشی از صحبت‌هایتان اشاره کردید که باید اقتصاد هنر بچرخد و کرامت هنرمندان حفظ نمی‌شود. اما انتقادی که هست اینکه تولیدکننده اثر یا هنرمند نفعی نمی‌برد، بلکه انباردارها نفع می‌برند و در این فرآیندی که شکل گرفته، ذی نفع هنرمند نیست.
شما این را هم در نظر بگیرید که من هنرمند، وقتی اثرم را تولید کردم، موقع فروش کسی نیست از من بخرد. زمانی من به خانه استاد خلیل رف رفتم و تا بلوی معراج را از ایشان ۷۵ میلیون تومان خریدم. ایشان آن زمان مریض بودند. این هنرمند به من گفت دغدغه من این روزها این تا بلویم است که نمی‌دانم بعد از مرگم چه می‌شود! من هم آن را خریدم که خیالش راحت باشد. اگر من این تا بلو را از هنرمند نخرم، چه کسی می‌خرد. اصلاً چند نفر از هنرمندان ما هستند که توان فروش کارهایشان را داشته باشند؟ ما حراجی‌ها را موظف کردیم که شرایط عمومی حراج را بگویند. اینکه چه کسانی می‌توانند به این حراج بیایند و شماره حساب و شماره کارت واریز مبلغ آثار را اعلام کنند. وقتی اثر وقیمت آن مشخص است، شما در حراج می‌توانید آن را نخرید یا اگر خواستید می‌توانید بخرید. ۹۰ درصد هنرمندان ما کار بیزنس آثار هنری را بلد نیستند، یعنی اگر همین اتفاق هم نیفتد، هنرمند ما نمی‌تواند کارش را بفروشد. من یک اثر هنری را از هنرمندش ۳۰ میلیون خریدم، چون هنرمندش دودست ندارد و آن را با یا کشیده است. ممکن است هزاران

نفر از این بهتر هم بکشند اما این فرد دست ندارد و کسی هم از او کار نمی‌خرد. اگر کسی نباشد که از هنرمندان خرید کند، همین هم گیر هنرمندان نمی‌آید.

من این را از شما به‌عنوان کسی می‌پرسم که با برخی از معاونت هنری‌های پیشین جنس تان متفاوت است. شما از دغدغه شخصی خودتان گفتید؛ اینکه تعداد کنسرت‌ها را اعلام نمی‌کنید تا تقشر ضعیف جامعه فاصله خود را از قشری که می‌توانند بلیت ۷۰۰ هزار تومانی بخرند، حس نکنند. اینکه در رسانه‌ها اعلام می‌شود حراج تهران رکورد زد و تا بلویا هم قیمت‌های گزافی را نشان می‌دهند، در پیشگاه مردمی که مثل کارشناسان متوجه این جنس قیمت گذاری نیستند چه معنایی می‌تواند داشته باشد؟

ببیند اول اینکه اگر من بخواهم اقتصاد هنر را راه بیندازم، طبیعتاً باید قیمت یک اثر هنری را بالا بگذارم تا اثر بعدی خارج از حراج هم قیمتش بالا بیاید. نکته دوم اینکه ما باید متوجه باشیم که خریداران حراج تهران فقط شخص نیستند. اینها نوعاً موزه‌دار یا بانک هستند و… الان کسانی ملی یا پاساگراد موزه‌های خیلی خوبی دارد. خریداران معمولاً نهاد هستند و نه شخص.

اما انگیزه خریداران اینچنینی بیشتر تجاری است تا هنری؟

بله، تمام بانک‌های مهم دنیا یک گالری کنار بانک‌شان دارند، از منهتن تا… چون برایشان شأن و شخصیت می‌آورد. وقتی شما اثری از رامبراندر روی دیوار اتاق من می‌بینید، برخوردتان با من متفاوت می‌شود. برای یک بانک ۳۰ میلیارد تومان رقم بالایی نیست. از آن طرف بانک‌ها در تمام دنیا کار مبادله انجام می‌دهند، مثلاً بانک سوئیس یک اثری دارد و آن را با اثری دیگر مبادله می‌کند. ما داریم مدام از اقتصاد هنر حرف می‌زنیم. من از مهم‌ترین آدم‌های اقتصادی دولتی این مملکت مثلاً رئیس بنیاد فنان یا رئیس مجموعه اقتصادی فلان که دشت تریاره وضعیت می‌دهم که یک خرید یک سوال پرسیدم. به او گفتم آیا شما تابلو‌های یک تابلو از یک نقاش متدین که شهید یا امام کشیده، پنج میلیون یا ۵۰۰ هزار تومان خرید داشته‌اید؟ گفت نه. گفتم پس چرا هنرمند باید کاری که تو می‌گویی بکنند؟ ما در حوزه اقتصاد، فرهنگ و هنر را هم مدیریت می‌کنیم. نقاشی که می‌داند اگر عکس شهید بکشد کسی از او نمی‌خرد، اما کاری دیگر بکند از او می‌خرند، در درازمدت به کدام سمت می‌رود؟ نهادهای پولی ما در این کشور یا بانک‌ها هستند یا بنیادهای تعاون یا موسسات اعتباری و بیمه‌ها. پول در اینجا‌هاست. اینها اگر در عرصه هنر وارد نشوند، چه کسی می‌آید؟ اگر اینها از هنر متعهد حمایت نکنند، چه کسی باید حمایت کند و چه باید کرد؟ اگر گله‌ای وجود دارد، باید اینها را تقویت کرد. اگر حراج‌هایی که در کشور هستند، بتوانند آثار را وارد یک چرخه اقتصادی کنند، آرام آرام جریان اقتصادی راه می‌افتد اما اگر این اتفاق نیفتد، دلال‌ها وارد می‌شوند. باید این ایراد را رفع کنیم، نه اینکه کار را زمین بگذاریم. همسر امیر قطر در چند سال اخیر آثار خوبی را قیمت‌های گزاف جمع کرده، چون آنجا یک موزه هنر‌ها به راه انداخته و یک شعبه لوور را گرفته و ما در چنین منطقه‌ای هستیم. برای هنرمندان باید شأن قائل شویم. اینکه قیمت را پایین بیاوریم درست است؟ به‌نظر شما آثار پیکاسو به آن قیمتی که فروخته می‌شوند، می‌ارزند؟ اگر آثار گران قیمت دنیا را مرور کنیم، می‌بینیم برای آنها قیمت‌سازی شده، نه اینکه واقعا آنقدر ارزش داشته باشند.

باز هم اینها پاسخ سوال من نیست که چگونه می‌شود نسبت این جنس حراجی‌ها را با واقعیت هنرمندان حوزه تجسمی حفظ کرد؟

دلیل اینکه قیمت‌ها به این صورت است به این خاطر است که تعداد حراج‌ها کم هستند. جنس آثاری که عرضه می‌شوند، لاکچری شده است. ما این اتفاق را باید تکثیر کنیم و از آن طرف گروه‌هایی را وارد این ماجرا کنیم که اینها این کار را به‌لحاظ فرهنگی تعذیه کنند.

پس قبول دارید تعداد محدودی از هنرمندان با آثار محدودی در این حراج شرکت می‌کنند و البته که مجموع خریداران هم محدود است.

کاملاً، اما اینها دلیل بر پولشویی نیست. اینجا تک است و بی‌رقیب‌بودنش برای مجموعه اقتصاد هنر آورد‌های می‌آورد، پس بودنش بهتر از نبودنش است. می‌توان حراج‌هایی را در کنار حراج تهران تعریف کرد و هنرمندان بیشتری را وارد کرد، من این شکل است که قیمتی می‌شکنند. معنی اقتصاد همین است. آن وقت مردم می‌توانند آثار هنری را به‌عنوان کالای سرمایه‌ای بخرند. من دیروز با مسئولان گفت‌وگویی داشتم. به آنها گفتم بیمه‌ها را موظف کنید آثار هنری را به‌عنوان آثار قیمتی بپذیرند و آنها را بیمه کنند. بانک‌ها هم آثار هنری را به‌عنوان وثیقه قبول کنند. یک اثر هنری یک یا دو میلیارد قیمت دارد اما برای یک وام ۵۰ میلیونی آن را قبول نمی‌کنند. اینکه بهتر از چک است. چک معلوم نیست پاس شده یا نشود. اجمالاً می‌خواهم بگویم من از این حراج خاص دفاع نمی‌کنم امسا همه‌جای دنیا حراج برای اقتصاد دنیای فرهنگ مهم است. نکته من این است.

ایس‌روزها یک فضای رسانه‌ای حول و حوش مهدی براچی شکل گرفته است. بیشتر چهره‌های مشهور در حوزه موسیقی هستند و در حوزه تئاتر یا هنرهای

farhikhteganonline

📷📷📷

WWW.FDN.IR

تجسمی شاید این جنس شهرت کمتر باشد. مدیریت چهره‌های مشهور هنری و سلبریتی‌ها نیاز به ظرافت دارد. الان می‌بینیم که از خارج دستگه‌های مدیریت فرهنگی در مواجهه با هنرمندان اقداماتی صورت می‌گیرد. به‌نظر شما معاونت هنری چه اقدامات پیشگیرانه‌ای می‌توانست انجام دهد که اتفاقات از چهارچوب هنر خارج نشود؟ وقتی اتفاقی درباره هنرمندی مانند مهدی براچی می‌افتد، شما به‌عنوان مدیر یک دستگاہ فرهنگی کجای این مساله قرار دارید؟

یک کارگروه روی این موضوعات تصمیم می‌گیرد اما ما مدیران کل ما وقتی که احساس می‌کنیم دوستی دارد به‌سمتی می‌رود که ممکن است نهاد‌های قضایی یا امنیتی وارد شوند، با تلفن یا حضوری با آنها گفت‌وگو می‌کنیم. خودم به بعضی از آقایان در ماجرای اغتشاشات پارسال زنگ زدم که فلان بیست اینستاگرامی را نگذار یا اینکه گفتیم حواستان باشد که اینها دارند برای شما پوست خربزه می‌گذارند، از خودت مراقبت کن. این کار را مدیران کل ما هم کردند. من باز یک نشست داشتیم که دوستانی مطلع از نهادهای مختلف را دعوت کردیم و هنرمندان هم آمدند. در این جلسه توضیح داده شد که چه اتفاقی دارد می‌افتد. بخش زیادی از هنرمندان در این نشست‌ها مصون ماندند. ببینید ما الان ۹۰ هزار عضو صندوق هنر داریم. پارسال در همین اغتشاشات مصون ماندند. از این تعداد ۹ هزار نفر یعنی ۱۰ درصد هم به میدان نیامدند. ممکن است چهره‌هایی آمدند که سرورصدا داشت اما تعداد اینها به ۵۰۰ نفر نمی‌رسید. این طرف هم چهره‌های مشهور زیادی داشتیم که به میدان نیامدند و توهین شنیدند. می‌خواهم بگویم از طریق گفت‌وگو، ارتباط، پیغام‌دادن، برگزاری نشست کار انجام شد. در طبقه بالای تالار وحدت تعدادی از هنرمندان دعوت شدند و در نشست برای آنها توضیح داده شد که چه اتفاقی دارد می‌افتد و از آنها خواستیم مراقبت کنند و جلو انداخته نشوند. درواقع آگاهی بخشی شد. خود من و مدیران کل با بعضی تلفنی و با بعضی حضوری در این مورد صحبت کردیم. هم‌چنین دعوت‌ها، نشست‌ها، سخنرانی‌ها و نمایش فیلم توسط نهادهای امنیتی داشتیم و هنرمندان را توجیه کردیم. بعضی از دوستان هنرمند ما با اصول این حرف‌های ما نمی‌پذیرفتند یا کار به سمتی می‌رفت که نهاد قضایی وارد می‌شد. در این حالت دوم قاضی کار خودش را می‌کند و دیگر به حرف من گوش نمی‌دهد. برای آقای براچی نهاد قضایی حکم داده که دستگیر شود، ولی در طول این مدت ما با بسیاری از هنرمندان و به‌ویژه خواننده‌ها و تهیه‌کنندگان اینها در ارتباط بودیم. در همین سخاستمان ما جلسه‌ای با تمام تهیه‌کنندگان موسیقی گذاشتیم و به آنها توضیح دادیم که از خواننده‌هایتان مراقبت کنید تا جوگیر نشوند و اتفاقی برایشان نیفتد. در آن جریان تعدادی هم گرفتار شدند. برای خیلی از آنها خود ما پادرمیانی کرده و خواهش کردیم. همین الان سجاد افشاریان در تئاتر شهر اجرا دارد. خیلی از خواننده‌هایی که می‌گفتند ما دیگر روی صحنه نمی‌آییم، بعد از عید دیدیم که آمدند و اجرا کردند.

الان برای فردی مثل مهدی براچی می‌توانید کاری انجام دهید یا از دست شما خارج شده است.
این تصمیم را نهاد قضایی برای او گرفته است. ما می‌توانیم برویم گفت‌وگو کنیم اما وقتی کسی نمی‌خواهد حرفی را بپذیرد، من کاری برایش نمی‌توانم بکنم. اولین گام این است که طرف خودش بخواهد که اتفاقی برایش بیفتد. وقتی تصور هنرمند ما این است که این کار او نوعی مبارزه و حق طلبی است، من کاری نمی‌توانم برای او انجام دهم. خیلی از دوستانی که الان روی صحنه هستند، در آن جریان حضور داشتند و پادرمیانی و گفت‌وگو و آگاهی بخشی برایشان صورت گرفت. من خودم بارها برای بسیاری از بچه‌های تئاتر به قوه قضائیه زنگ زدم و با مشاور محترم دادستان مفصل صحبت کردم. برخی از اینها جوگیر شده یا تحت فشار آن کارها را کرده بودند.

پس شما دنبال انتقام‌گیری نیستید؟

اگر بودیم که این همه آدم اجرا نداشتند. نمونه آن همین آقای سجاد افشاریان است که گفتم در تئاتر شهر اجرا دارد. فقط ایشان هم نیست.

اگر براچی مجوزی برای کنسرتش بخواهد، شما به او می‌دهید؟

براحی خودش به‌سمتی رفت که از یک جایی به بعد نخواست تعامل کند. خیلی‌ها پست گذاشتند که ما دیگر با جمهوری اسلامی یا این دفتر موسیقی کاری نداریم و دیگر مجوز نمی‌گیریم. همه اینها روی صحنه اجرا کردند.

شما لیست‌ها را ببینید حرف مرا باور می‌کنید. ما دنبال انتقام با گرفتن حال کسی نیستیم. وقتی خود آقا رفتارشان این‌طور نیست، چرا ما باید این کار را بکنیم! اما باید طرف هم خودش بخواهد. بعضی‌ها از اپوزیسیون بودن قهرمان بودن می‌بینند. من نمی‌گویم تو بیا طرف من، ولی پای حق بایست. ما با هیچ کس مشکلی نداریم. فقط طبیعتاً ما نمی‌توانیم اجازه دهیم کسانی که بی‌حجاب شده‌اند کار کنند که البته برخی باز خودشان پذیرفتند دنیا حراج کشور کار کند و الان روی صحنه هستند.

پس کسی که تن‌بسه قانون دهد، شما از حضورش ممانعت نمی‌کنید؟
برایمان مهم این است که قانون رعایت شود.

۱۵

سجاد عطازاده

ناتان لوانین، دستیار مدیر اندیشکده مترجم

انجمن آسیایی- سازمانی که هدفش آشنا کردن مردم جهان با آسیاست- در مقاله «جنگ جهان بینی‌ها؛ آمریکا و چین به بن‌بست ایدئولوژیک رسیده‌اند» که در وبسایت فارن افرز منتشر شده، به طرح این ایده پرداخته است که دلیل اصلی تضاد موجود بین چین و ایالات‌متحده آمریکا، اختلافات آنها در حوزه جهان‌بینی است. لوانین بر این نظر است که سابقه تاریک ایالات‌متحده آمریکا در ترویج زورمندانه لیبرالیسم در نقاط مختلف جهان سبب شده چین ادعای آمریکا درباره رقابت مدیریت‌شده را نپذیرد و بر این باور باشد که ایالات‌متحده به‌دنبال سرنگونی حزب کمونیست است.

به‌نظر می‌رسد رهبران چین و ایالات‌متحده واقعا علاقه‌مند به تلاش برای تثبیت روابط خود هستند؛ روابطی که اکنون در دشوارترین وضعیت خود در ۵۰ سال گذشته به سر می‌برد. هر دو کشور بر این نکته واقفند که تنش بین آنها به‌حدی حاد شده که اکنون با خطر واقعی‌وفزاینده‌جنگ‌روبه‌رو هستند. در ماه‌های اخیر یکن‌واشنگتن با زیرسگری‌های زدیدهای منظم دیپلماتیک و ایجاد کانال‌های ارتباطی جدید در سطح بالا برای تجدید‌گفت‌وگو تلاش کرده‌اند. در ماه جولای جان کری نماینده ویژه رئیس‌جمهور ایالات‌متحده در امور اقلیمی پیشنهاد کرد که ملاقاتی بین شی جین‌پینگ رئیس‌جمهور چین و جو بایدن رئیس‌جمهور ایالات‌متحده همزمان با نشست رهبران سازمان همکاری‌های اقتصادی آسیا-اقیانوسیه (اپک) در ماه نوامبر در سانفرانسیسکو ترتیب داده شود. چنین دیداری می‌تواند تنها فرصت مهم بایدن برای مستحکم کردن روابط یکن‌واشنگتن پیش از آغاز فعالیت‌های تبلیغاتی مربوط به انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۲۴ باشد.

اما یک مسأله اساسی مانع تحکیم این روابط می‌شود؛ این دو کشور فاقد یک روایت مقبول برای هر دو طرف در زمینه تعریف روابط خود هستند. رهبران ایالات‌متحده در تعاملات دیپلماتیک و اظهارات عمومی به‌طور معمول تاکید می‌کنند که ایالات‌متحده و چین درگیری «رقابت» قدرت‌های بزرگ هستند. اساسا رویکرد دولت بایدن درقبال چین مبتنی بر ایده «رقابت‌راهبردی مدیریت‌شده» است؛نظریه‌ای که هر دو طرف را ملزم می‌کند چشم‌انداز درگیر شدن در رقابت‌راهبردی پایدار و مداوم را برای بلندمدت بپذیرند. این راهبرد مستلزم آن است که هر یک از طرفین درباره خطوط قرمز خود شفاف باشند تا از تبدیل شدن رقابت به درگیری جلوگیری و فضای لازم را برای همکاری نیز ایجاد کنند. اگر یک طرف حتی از پذیرش اینکه رقابت طولانی مدت یک وضعیت اجتناب‌ناپذیر و مشروع است امتناع کند، این وضعیت قادر به تداوم نخواهد بود.

اسا رهبران چین اجازه نمی‌دهند که رقابت مقسوم روابط آمریکا و چین باشد. همان‌طور که وانگ ایی، وزیر امور خارجه چین در سخنرانی سال گذشته خود در انجمن آسیایی بیان کرد یکن «رقابت به‌اصطلاح‌میردی» را به‌عنوان یک رویکردی مبتنی بر «برد-باخت» می‌بیند که «ابهام فوق‌العاده‌ای» در روابط ایجاد می‌کند و یکن‌واشنگتن را بیشتر به‌سمت رویا رویی و درگیری سوق می‌دهد. چنین در عوض از ایالات‌متحده می‌خواهد که متعهد شود روابط دو طرف را در قالب «احترام متقابل»، «همزیستی مسالمت‌آمیز» و همکاری «برد-برد» توصیف کند. هنگامی که آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه ایالات‌متحده در ماه ژوئن در یکن با شی دیدار کرد، شی این درخواست را مطرح کرد که هیچ کدام از این دو کشور «برای شکل دادن به‌طرف مقابل تلاش نکنند»؛ او همچنین اعلام کرد که «همزیستی مسالمت‌آمیز و همکاری برد-برد» تنها «راه درست» روبه‌جلو است.

ایین اظهارات فقط دعوای معنایی صرف نیستند. چین مفهوم همزیستی را به‌دلیل نگرانی عمیق از معنای رقابت برای حزب کمونیست چین مطرح می‌کند، دیدگاهی که طرف آمریکایی آن را کاملا درک نمی‌کند. این قطع ارتباط حتی عملا چنین برداشتن گام‌های ساده‌ای مانند برقراری ارتباطات موثر در بحران‌های نظامی و گفت‌وگو درباره کنترل تسلیحات هسته‌ای را مختل کرده است. اما حقیقت این است که تنش و بی‌اعتمادی کنونی بین آمریکا و چین را نمی‌توان به موضوع خاصی مانند تایوان یا فناوری تقلیل داد. این تنش‌ها همچنین نتیجه ضروری رقابت اجتناب‌ناپذیر بین این دو قدرت بزرگ

نیستند. آنها از اختلافات عمیق موجود بین چین و ایالات‌متحده درباره مسائل مربوط به جهان‌بینی، ایدئولوژی و مشروعیت رژیم‌ناشی می‌شوند. این ایده‌ممکن است برای بسیاری در غرب تعجب‌آور باشد، زیرا آنها ترجیح می‌دهند درباره چین فقط از نظر اقتصادی و نظامی فکر کنند و اغلب یکن را متمرکز بر منافع شخصی ملی و نه ملاحظات ایدئولوژیک می‌بینند. نقش مفروضات ایدئولوژیک ناخودآگاه در رویکرد ایالات‌متحده به چین نیز به‌شدت دست کم گرفته شده اما این تفاوت‌ها خود را در مناقشه بر سر چگونگی توصیف رابطه دو کشور آشکار می‌کنند و باید به‌دقت موردبررسی قرار گیرند تا مبادا این سوء ادراک‌ها به درگیری آشکار تبدیل شوند.

۹ **یا برنده می‌شوید یا می‌میرید**

وقتی رهبران ایالات‌متحده همتایان چینی خود را تحت‌فشار قرار می‌دهند تا رقابت مبنای مفهومی روابط این دو قدرت بزرگ باشد، برداشت خاصی از رقابت را در ذهن دارند؛ مفهومی که براساس آرمان‌های تصویرشده توسط لیبرالیسم دموکراتیک کلاسیک شکل گرفته است. در این پیشش – که هسته اصلی سنت لیبرالی فلسفه سیاسی است- رقابت‌سیاسی مانندیک مسابقه ورزشی رقابتی است؛ مسابقه‌ای بین ایده‌ها که ممکن است با شور و اشتیاق فراوان به راه بیفتد اما در پایان می‌توان آن را به‌صورت صلح‌آمیز و حتی دوستانه، حل کرد. به‌علاوه هر دو رقابت می‌دانند که نتیجه حاصله نهایبی نیست و بازنده حق بازگشت و رقابت مجدد را دارد. رقابت سیاسی اگر نگویم یک بازی است اما حداقل می‌توان اظهار داشت که موضوع مرگ یا زندگی نیست. این ادراک از رقابت تفاوت بسیار زیادی با دیدگاه سیاسی شی و رهبری حزب کمونیست چین دارد. درحالی‌که حزب کمونیست چین مدرن سعی کرده جنبه‌هایی از میراث مائوتسه‌تونگ را با اصلاح و باز کردن اقتصاد پس از ۱۹۷۹ و از بین بردن جاه‌طلبی‌های جمع‌گرایانه پشت سر بگذارد اما دیدگاه مارکسیستی-لنینیستی‌مائو از رقابت‌سیاسی همچنان محور تفکرات حزب به‌شمار می‌رود. این بینش سیاست را دقیقاً به‌عنوان مبارزه مرگ یا زندگی می‌داند- درحالی‌که آرمان لیبرال دموکراتیک چیز دیگری است. در این دیدگاه رقابت سیاسی یک مبارزه صرف برای نیل به قدرت بین گروه‌ها یا جناح‌هاست که تنها می‌تواند مقدمه‌ای برای ریشه کن کردن رقیب باشد. درواقع تاریخ سیاست لنینیستی در چین مملو از پاکسازی، زندان و قتل‌های سیاسی است. مائو رقابت سیاسی را این‌گونه چهارچوب‌بندی کرده است: «تومی‌میری، من زندگی می‌کنم».

شی در جریان خشونت جناحی وحشیانه انقلاب فرهنگی بزرگ‌شده است. پدرش او زمانی که شی ۹ ساله بود از رهبری حزب کمونیست چین پاکسازی شد و به زندان افتاد؛ برای شی چنین بینگ دیدگاه‌بازی حاصل جمع صفر تنها تصویری از رقابت سیاسی است که ساده‌لوحانه نیست. او در سال ۲۰۰۰، طی مصاحبه‌ای با «چین‌تایمز» اظهار داشت: «افرادی که تجربه کمی درباره قدرت دارند و کسانی که از آن دور بوده‌اند، تمایل دارند [آن را] مرموز و بدیع و غیر جدی بدانند اما من نگاهی فراتر از چیزهای سطحی… گل‌ها و شکوه و تشویق‌ها دارم… من بازداشتگاه‌ها [و] بی‌ثباتی روابط انسانی را می‌بینم. من سیاست را در سطح عمیق‌تری درک می‌کنم».

نخست‌وزیر لی چیانگ، دومین رهبر عالی‌رتبه چین هم مدعی است که لفاظی‌های رنگی «تعصب و نفرت ایدئولوژیک را برانگیخته است»؛ به‌طوری‌که چین اکنون «شاهد اقدامات مربوط به محاصره و سرکوب است.» در غرب این نوع ارجاعات به ایدئولوژی غالباً موردتوجه قرار نمی‌گیرند یا صرفاً به‌عنوان تبلیغات نادیده گرفته می‌شوند اما این رویکرد اشتباه است. درواقع از منظر رهبری عالی حزب کمونیست چین، ایدئولوژی عرصه اصلی درگیری است و ایالات‌متحده عمدتا

آمریکا و چین به بن‌بست ایدئولوژیک رسیده‌اند

جنگ جهان‌بینی‌ها

براساس ایدئولوژی غربی و لیبرال خود برای براندازی و سرنگونی رژیم چین عمل می‌کند. درک دیدگاه حزب کمونیست مشکل یکن را با چهارچوب رقابت روشن می‌کند. درحالی‌که بینش لیبرال دولت بایدن درباره سیاست به‌دولت آمریکا این امکان را می‌دهد که «رقابت مدیریت‌شده» را راهی برای بقا و حتی پیشرفت هر دو طرف ببیند و درعین حال از درگیری هم اجتناب کنند، رهبری حزب این مفهوم را به‌عنوان پوششی برای یک نبرد و مبارزه وجودی و واقعی می‌بینند و آن را تلاشی برای فریب چین می‌دانند، بنابراین رهبری چین اساسا نسبت به هرگونه تضمین ایالات‌متحده مبنی بر اینکه رقابت دو کشور واقعا محدود خواهد بود، تردید دارد.

۹ **خط حزبی**

هیچ‌کس به‌اندازه خود شی این دیدگاه را به‌صورت ثابت و صریح بیان نکرده است. شی جین‌پینگ چندماه پس از روی کار آمدن در سال ۲۰۱۳ در سخنرانی خود برای رهبران ارشد حزب کمونیست اعلام کرد که در چین، «نیروهای متخاصم» غربی «تمام تلاش خود را برای تبلیغ ارزش‌های بااصلاح جهانی به کار می‌گیرند.» هدف آنها این بوده است که «با ما [در] میدان جنگ قلب‌های مردم رقابت کنند… تا نظام سوسیالیستی [چین] را سرنگون سازند.» به‌علاوه او هشدار داد که مبارزه «فوق‌العاده شدید» اما ناملموس «درحال انجام در حوزه ایدئولوژیک»، «مساله مرگ و زندگی» است. شی از این اعتقاد منصرف نشد و در سال ۲۰۱۶ اعلام کرد که غربی‌ها «رشد چین را تهدیدی برای ارزش‌های غربی می‌دانند»، بنابراین «آنها برای لحظه‌ای از نفوذ ایدئولوژیک خود در چین دست برنداشته‌اند.» در سال ۲۰۱۷ نیز تاکید کرد که «ایدئولوژی مربوط به قلب و روح یک ملت است» و در جولای اسما ل به رهبران سازمان همکاری شانگهای هشدار داد که همه آنها باید آماده مقاومت در برابر «انقلاب‌های رنگی» تحریک‌شده توسط غرب باشند.

تحلیل‌گران و سیاستگذاران غربی اغلب این تاکید فراینده بر ایدئولوژی را به ادراک شخصی شی از قدرت نسبت می‌دهند اما برخی از آگاه‌ترین ناظران سیاسی در داخل چین معتقد هستند که این هو چین تاو، سلف شی، بود که تمرکز شدید این کشور را بر مبارزات ایدئولوژیک و ژئوپلیتیکی آغاز کرد. پس از مرگ مائو، حزب کمونیست برای تسهیل رشد اقتصادی و ایجاد روابط سودآور با غرب، سعی در کاهش لفاظی‌های ایدئولوژیک کرد، اما اعتقادات ایدئولوژیک ریشه‌دار آن بخش‌هایی ماندند و آماده بودند تا خود را دوباره اثبات کنند، به‌ویژه در زمان‌های آشفتگی یا درخطر. بنابراین، هنگامی که در دسامبر ۲۰۰۸، بیش از ۳۰۰ وکیل، روشنفکر و فعال برجسته چینی از منشور ۰۸ رونمایی کردند- منشوری که از لیبرالیزیسوین همه‌جانبه رژیم حمایت می‌کرد- رهبری حزب کمونیست آن را موید چالش مستقیم ایجاد شده توسط نفوذ غرب دید. منشور ۰۸ به‌عاملی تعیین‌کننده برای متقاعد کردن رهبری حزب مبدل شد و تصمیم گرفت به‌سرعت مسیر خود را تغییر دهد. یک بیانیه افشاشده داخلی حزبی که در سال ۲۰۱۳ منتشر شده و «سند شماره ۹» نام دارد، منمکس‌کننده اعتقاد مجدد حزب کمونیست به این گزاره بود که «نیروهای ضد چینی غربی» که از سوی ایدئولوژی لیبرال هدایت می‌شدند، برای سرنگونی دولت چین و تبدیل آن به یک دموکراسی، روی «غربی‌سازی» تفرق و انقلاب‌های رنگی «متمرکز شده‌اند.

این باور فراینده وجود یک مبارزه ایدئولوژیک شدید ادامه‌دار، به بی‌اعتمادی حزب کمونیست چین نسبت به مقاصد واشنگتن دامن زده است. ایدئولوژی به مشروعیت رژیم‌ها کمک می‌کند و مشروعیت یک رژیم هم احتمالا تعیین‌کننده بقای آن است. این باور در کنار دیدگاه حزب کمونیست نسبت به سیاست، سبب شده است تا رقابت

ایدئولوژیک بین رژیم‌ها در واقع به «مساله مرگ و زندگی» نهایبی تبدیل شود که شی نیز آن را توصیف کرده است. در واقع، شی و دیگر رهبران ارشد حزب کمونیست می‌دانند که شکست سیاسی، ازجمله براثر تغییر رژیم، می‌تواند جان آنها را به خطر بیندازد. برای بسیاری از آمریکایی‌ها که آگاه از ضعف‌های دموکراسی خود هستند، این ایده که «نیروهای ضد چینی غربی» برای سرنگونی حزب کمونیست چین در جوش‌خروش هستند، ممکن است غیرمنطقی و حتی پارائوتیک به نظر برسد، اما در نظر گرفتن ماهیت تاریخچه تام و تمام لیبرالیسم غربی به‌عنوان یک ایدئولوژی می‌تواند ما را در داشتن ادراکی بهتر یاری کند. بسیاری از غربی‌ها اکنون آنقدر نسبت به لیبرالیسم، خو گرفته‌اند که اصلا آن را به‌عنوان یک ایدئولوژی درک نمی‌کنند و مانند ماهی در آب شنا می‌کنند. اما سند شماره ۹ همچنین لیبرالیسم را به‌عنوان یک ایمان تشبیری معرفی می‌کند که مدعی است ارزش‌های آن «هنجار غالب برای تمام تمدن بشری است» و باید به‌طور جهانی «برای همه‌شريت» اعمال شود. اقدامات ایالات‌متحده در خارج از مرزهای خود هم نشانگر صحت این فرضیه در عمل – و نه فقط روی کاغذ- است.

پس از جنگ جهانی دوم، ایالات‌متحده شروع به پذیرش گونه حداکثری لیبرالیسم کرد که وجود جوامع غیرلیبرال را در هر کجا به‌عنوان تهدیدی برای آزادی در همه‌جا تلقی می‌کرد. این مفهوم که ریشه در جهان شمولی هگلی دارد، دیدگاهی به‌پیشرفت تاریخی دارد که لیبرالیسم را نقطه پایان طبیعی تاریخ و سرزوش محتوم حکومت بشری می‌داند. این خوانش نمی‌تواند هیچ جامعه غیرلیبرالی را برای همیشه تحمل کند؛ زیرا وجود آنها ادعای جهانی بودن لیبرالیسم را تضعیف می‌کند. این اعتقاد که پس از پایان جنگ سرد تسریع شد، به‌تلاش‌های جاه‌طلبانه ایالات‌متحده برای نظم‌دادن به جوامع دیگر در راستای خطوط لیبرال، مانند عراق و لیبی کمک کرد. از نظر حزب کمونیست چین، این دقیقاً همان انگیزه‌ای است که اکنون خصومت ایالات‌متحده را با چین به‌پیش می‌برد. سیاستمداران ایالات‌متحده هم در دهه‌های اخیر، با ادبیات خود به‌اندازه کافی بر آتش این تصور دمیده‌اند. در دوران ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ، مایک پمپئو وزیر امور خارجه آمریکا اعلام کرد که ایالات‌متحده باید «مردم چین را درگیر کند و قدرت دهد» تا تغییر رژیم را اعمال کنند و ادعا کرد که «اگر جهان آزاد چین کمونیستی را تغییر ندهد، چین کمونیست ما را تغییر خواهد داد.» بایدن علنا از هرگونه درخواست جنگ‌طلبانه برای تغییر رژیم در چین اجتناب کرده است، اما او هم ترویج ارزش‌های لیبرال را به اولویت اصلی سیاست خارجی خود در سراسر جهان تبدیل کرده است و مکررا از «نبرد جهانی بین دموکراسی و خودکامگی» صحبت می‌کند. این فشار امپریالیستی دقیقاً زمانی اعمال می‌شود که رهبران چین به‌طور فراینده‌ای در خانه احساس ناامنی می‌کنند.

حزب کمونیست چین واقعا نگران مشروعیت خود است. این کشور با کندی اقتصاد، بی‌کفایتی نگران‌کننده بالای جوانان و همچنین تضعیف این قرارداد نانوشته بین مردم و حکومت مواجه است که فقدان آزادسازی سیاسی با افزایش مداوم رونق اقتصادی جبران می‌گردد. شی و دیگر رهبران ارشد حزب دقیقاً به دلیل جهان‌بینی ایدئولوژیک‌شان می‌دانند که هرگونه شکست جدی اقتصادی می‌تواند دردها را بیشتر به روی ایده‌های لیبرال باز کند و تبدیل به تهدیدی وجودی برای حکومت آنها شود. شی امیدوار است که مشکل مشروعیت را با تلاش برای احیای اقتصاد چین و ترویج ایده «شکوفایی مشترک» برای رعای نابرابری حل کند. او همچنین سعی دارد با ترویج ناسیونالیسم چینی و تمرکز بر مسائل امنیت ملی و «اعتماد فرهنگی» چین را تقویت کند. مهم‌تر از همه، شی در تلاش است تا با تاکید بر تداوم بین گذشته پیروزمندانه و پیش از مارکسیستی چین و عصر کنونی تحت رهبری او، یک قرارداد

farhikhteganonline

WWW.FDN.IR

اجتماعی جدید ایجاد کند.

هنگامی که شی از ایجاد یک «جهان چندقطبی» صحبت می‌کند، منظور او فقط تبدیل چین به یک قدرت نظامی و اقتصادی برابر با ایالات‌متحده نیست. او به دنبال اظهار این نکته است که چین تمدن بزرگی است و خواهد بود و بدون انطباق با لیبرالیسم غربی، حق دارد طبق شرایط خود وجود داشته باشد. او امیدوار است که با طرح تمدن چین به‌عنوان ضد نمونه‌ای برای لیبرالیسم، مشروعیت حزب کمونیست را در داخل و خارج از کشور تقویت کند. این پیامی است که او مثلاً در سخنرانی اخیر خود که در آن از امن کردن جهان برای «تنوع تمدن‌ها» صحبت کرد، ارائه نمود. از این‌رو، از دیدگاه یکن، درخواست از واشنگتن برای پذیرش همزیستی با چین، امری حیاتی و نه پیش‌با افتاده، است. برای حزب کمونیست چین، «رقابت» به معنای نابودی یک طرف یا طرف دیگر است و حقیقت آن است که حزب چندان مطمئن نیست که کدام طرف پیروز باشد. نه چین و نه ایالات‌متحده نمی‌توانند به‌راحتی پیشنهاد طرف مقابل را برای چگونگی درک و برخورد با روابط دو طرف بپذیرند. این امر باعث می‌شود تا دیوار سختی در برابر آنچه گفت‌وگوهای دیپلماتیک و تلاش‌های ثبات‌بخشی می‌تواند به آن نائل شوند، ایجاد گردد. از نظر عملی، گسست ایدئولوژیک، یکن را در پذیرش هرگونه «گارد ریل» متقابلی که برای جلوگیری از تشدید تنش در یک محیط رقابتی لازم است، مردد می‌سازد. به‌عنوان مثال، یکن اخیراً از پذیرش درخواست واشنگتن برای گفت‌وگو درباره ثبات راهبردی هسته‌ای و کنترل تسلیحات خودداری کرده است. به دلیل مفروضات ایدئولوژیک، یکن این‌گونه فرض می‌کند که این اقدامات تله‌هایی هستند که برای نابودی این کشور تعبیه شده‌اند و تلاش‌هایی واقعی برای حفظ ثبات نیستند. حتی همکاری با القوه در زمینه‌های موردعلاقه مشترک مانند تئوریت آب‌وهوایی، امنیت غذایی جهانی وثبات اقتصاد کلان بین المللی نیز معمولاً توسط چین به‌عنوان وسیله‌ای برای تحمیل اراده یک طرف بر دیگری تلقی می‌شود.

در نهایت، آنچه چین خواستار آن است، پذیرش صریح یک هدف نهایبی از سوی ایالات‌متحده برای این رابطه است: همزیستی مسالمت‌آمیز یا چیزی مشابه که در آن حق حزب کمونیست چین برای حکمرانی برای همیشه تثبیت شود. این امر به‌اندازه کافی آسان به نظر می‌رسد. واشنگتن مدعی است که مشروعیت حزب کمونیست چین را می‌پذرد و برای سرنگونی رژیم چین تلاش نمی‌کند، اما یکن به این اظهارات واشنگتن اعتماد ندارد؛ زیرا مستند است که ایدئولوژی لیبرال آمریکایی هرگز نمی‌تواند واقعا این سناریو را بپذیرد. تغییر این باور احتمالاً مستلزم آن است که ایالات‌متحده به‌طور اساسی رویکرد خود نسبت به درک جهان را تغییر دهد، هرگونه ادعای جهان‌شمولی لیبرال و برتری فرهنگی را کنار بگذارد و صراحتاً یک جهان‌بینی و یک سیاست خارجی با تمرکز بیشتر بر حاکمیت ملی اتخاذ کند. به‌عبارت‌دیگر، جهان‌بینی‌ای شبیه چین اتخاذ کند. «همزیستی» برای ایالات‌متحده همچنین به معنای توقف همه فشارهای رقابتی درباره موضوعاتی مانند فناوری، تجارت و حقوق بشر است. این چیزی نیست که ایالات‌متحده مایل به انجام آن باشد. گرایش ایدئولوژیک آمریکا به لیبرالیسم بین‌المللی صلیبی در هر دو طرف پیوستار حزبی سیاسی داخلی این کشور بسیار عمیق است، و رست همان‌طور که فریزه مارکسیستی-لنینیستی در حزب کمونیست همین وضعیت را دارد.

بنابراین این دو کشور در یک بن‌بست جدی قرار دارند: یک معمای امنیتی که ریشه در ایدئولوژی دارد. به نظر می‌رسد واشنگتن هنوز این بن‌بست را به‌طور کامل درک نکرده است. محتمل است که ایالات‌متحده و چین در آینده نزدیک همچنان در یک رقابت پرتنش و ناراحت‌کننده باقی بمانند و هر دو تمایلی به جنگ هم نداشته باشند. این واقعیت که بعد است این مناقشه ایدئولوژیک حل‌وفصل شود، فقط تقویت این رابطه شکننده را ضروری می‌سازد. تقویت این رابطه مستلزم تلاش‌های مداوم، هماهنگ و گسترده از هر دو طرف است. واقعا هیچ گزینه دیگری باقی نمانده است؛ حداقل تا زمانی که ایالات‌متحده، چین یا هر دو این کشورها مایل باشند جهان‌بینی خود را یا شرایط موجودا تنظیم کنند و راهی برای اشتراک جهان بیابند.

آگهی دعوت به ارزیابی کیفی (فراخوان عمومی نخست)

مناقضه شماره ۱۰-۳۱-۱۴۰۱ (مناقضه عمومی – یک‌مرحله‌ای)

شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران در نظر دارد بنابر آیین‌نامه اجرایی بند (ج) ماده ۱۲ قانون برگزاری مناقضات نسبت به ارزیابی کیفی پیمانکاران واجد شرایط جهت دعوت به مناقضه از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به نشانی **www.setadiran.ir** به شرح زیر اقدام نماید. مناقضه‌گران موظفند برای شرکت در مناقضه نسبت به ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی اقدام نمایند. لازم به ذکر است کلیه مراحل برگزاری مناقضه از فراخوان ارزیابی کیفی تا انتخاب برنده از طریق سایت مزبور انجام می‌گردد.

۱) **موضوع مناقضه:** «عملیات تعویض ۸۸۹۰ شاخه ریل و جوشکاری ۸۸۹۰ بند دوز ریل طولی به روش سر به سر جرقه‌ای با استفاده از ماشین ریلی و ترمیت»

۲) **مبلغ برآورد:** (۷۳۹٫۸۶۰٫۷۷۴٫۶۰۰) ریال براساس فهرست بهای سال ۱۴۰۲

۳) **مدت و محل انجام قرارداد:** مدت قرارداد (۱۳ ماه) و محل انجام طبق اسناد مناقضه می‌باشد.

۴) **مهلت دریافت اسناد ارزیابی کیفی:** حداکثر تا ساعت ۱۲:۰۰ ظهر روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۲۰

۵) **مهلت بارگذاری اسناد ارزیابی کیفی:** حداکثر تا ساعت ۱۲:۰۰ ظهر روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۰۴

۶) **فراخوان ارزیابی کیفی فوق:** از طریق پایگاه ملی اطلاع‌رسانی مناقضات **http://iets.mporg.ir** اطلاع‌رسانی می‌گردد.

۷) **مبلغ تضمین:** شرکت در فرآیند ارجاع کار (۲۳٫۴۹۷٫۲۱۳٫۴۹۲) ریال می‌باشد و ضمانتنامه شرکت در فرآیند ارجاع کار می‌بایست براساس آیین‌نامه تضمین دولتی دارای سه/۳ ماه اعتبار بوده و برای سه/۳ ماه نیز قابل تمدید باشد.

۸) **گواهینامه‌های مورد نیاز در مناقضه:** گواهینامه معتبر صلاحیت پیمانکاری با پایه چهار/۴ در رشته راه و ترابری از سازمان برنامه‌وبودجه کشور و گواهینامه معتبر تایید صلاحیت ایمنی پیمانکاران از وزارت تعاون ،کار و رفاه اجتماعی

۹) **مناقضه‌گران تایید صلاحیت ششده در ارزیابی کیفی،** در صورتی‌که قصد ارائه پیشنهاد قیمت را دارند، باید در صورت نیاز به تامین کالا و تجهیزات جهت انجام موضوع مناقضه قیمت متناسب با کالای ساخت داخل با لحاظ کیفیت ارائه نمایند.

شایان ذکر است دریافت و بارگذاری اسناد صرفا می‌بایست از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) صورت پذیرد. در صورت بروز هر گونه ابهام با شماره ۱۴۵۶ (پشتیبانی سامانه ستاد) تماس حاصل نمایند.

اداره کل تدارکات و پشتیبانی راه‌آهن ج.ا.ا

شماره شناسه۱۵۶۰۳۹۶

شماره م.الف۲۷۳

نوبت دوم

صدای نخبگان، نگاه جوانان FARHIKHTEGAN

روزنامه فرهیختگان WWW.FDN.IR

farhikhteganonline

مدرك فارغ التحصیلی اینجانب علی صباغ فرزند محمد به شماره شناسنامه ۱۳۹ صادره از میمه در مقطع کارشناسی رشته مهندسی مکانیک (حرارت و سیالات) از واحد دانشگاهی خمینی شهر با شماره ۱۱۵۱۹۷مفقود گردیده است و فاقد اعتبار می‌باشد.

از یابنده تقاضا می‌شود اصل مدرک را به دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمینی شهر به نشانی اصفهان – خمینی شهر– منظرپه – بلوار دانشجو – صندوق پستی ۸۴۱۷۵-۱۱۹ کد پستی ۸۴۱۸۱۴۴۹۹-تلفن ۰۴-۳۳۶۶۰۰۱۱ ارسال نماید.

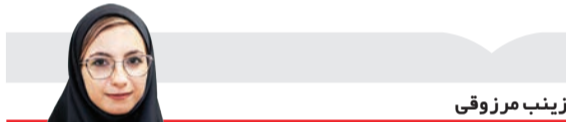
مدرك فارغ التحصیلی اینجانب رضا روشنی فرزند علی به شماره شناسنامه ۳۵۰۱ صادره از ماهشهر در مقطع کارشناسی رشته حسابداری صادره از واحد دانشگاه آزاد الیگودرز با شماره ۱۴۷۸۲۳۴۰۰۹۷۰مفقود گردیده است و فاقد اعتبار می‌باشد. از یابنده تقاضا می‌شود اصل مدرک را به دانشگاه آزاد اسلامی واحد الیگودرز به نشانی لرستان – الیگودرز – میدان دانشگاه – دانشگاه آزاد اسلامی واحد الیگودرز صندوقی پستی ۱۵۹ و کد پستی ۶۸۶۱۸۸۵۹۱۴ ارسال نماید.

مدرك موقت فارغ التحصیلی معصومه شیرالی فرزند علی محمد به شماره شناسنامه ۱۰۸۴۵ صادره از اهواز در مقطع کاردانی رشته تحصیلی تربیت معلم آموزش وپرورش ابتدایی صادره از واحد

«فرهیختگان» در گفت‌وگو با منابع مطلع پشت پرده هک اطلاعات «تپسی» گزارش می‌دهد

پاشنه آشیل هک بیگ‌دیتاها کجاست

زینب مرزوقی

خبرنگار گروه جامعه

خبر از توییت‌ر بنیان‌گذار و مدیرعامل تپسی منتشر شد. دقیقاً دو روز گذشته، میلاد منشی پور، مدیرعامل تپسی در توییت‌ر خود نوشت: «طی روزهای گذشته، متوجه دسترسی غیرمجاز به زیرساخت شرکت تپسی و برداشت بخشی از اطلاعات شدیم. به محض کشف این موضوع، ضمن ثبت شکایت، پلیس را در جریان قرار دادیم و راه دسترسی آنها را بستیم. مطابق ایمیل‌هایی که از گروه مهاجم دریافت کرده‌ایم، قصد آنها از این کار اخاذی بوده و برای عدم نشر اطلاعات، درخواست پول کرده‌اند. ما تصمیم گرفتیم به این اخاذی تن ندهیم؛ چرا که در مذاکره با آنها متوجه شدیم که نه تنها ضمانتی برای عدم نشر اطلاعات و سوءاستفاده‌های آتی وجود ندارد، بلکه تشویقی برای ادامه این اقدام درمورد سایر شرکت‌ها نیز خواهد بود. در ادامه، تلاش ما کمک به پلیس برای شناسایی گروه مهاجم و جلوگیری از فروش اطلاعات است. در انتها، بابت این اتفاق متاسفم، مسئولیت آن را می‌پذیریم و حتماً بررسی دقیقی درمورد دلایل وقوع آن انجام خواهیم داد. متعاقباً گزارش این بررسی را اعلام خواهیم کرد.»

تا اینجا کار و تا لحظه نگارش این گزارش (ساعت ۱۶ و ۲۹ دقیقه روز یکشنبه ۱۲ شهریور ماه) هیچ‌گونه بیانیه‌ای نه در سایت و نه در اپلیکیشن تپسی برای عذرخواهی از کاربران به جز توییت مدیرعامل منتشر نشده است. به دنبال انتشار این خبر نیز «فرهیختگان» برای دسترسی به اطلاعات بیشتر به سراغ مدیران تپسی رفت. نگار عرب، مدیر روابط عمومی تپسی برای ارائه توضیح بیشتر در رابطه با هک صورت گرفته توضیح داد: «همان‌طور که در اطلاع‌رسانی مدیرعامل شرکت اشاره شده، ما از یک طرف ثبت شکایت کردیم و پلیس را در جریان قرار

دادیم و از طرف دیگر در تلاش بودیم جلوی سوءاستفاده از اطلاعات را بگیریم اما متوجه شدیم هیچ ضمانتی برای عدم سوءاستفاده‌های آتی وجود ندارد. به همین دلیل تصمیم گرفتیم اطلاع‌رسانی کنیم. هدف هرکرا اخاذی بود و در مقابل عدم فروش اطلاعات، درخواست پول کرده بودند اما هیچ ضمانتی هم برای عدم سوءاستفاده‌های بعدی وجود نداشت.»

میلاد نوری، کارشناس امنیت سایبری در گفت‌وگو با «فرهیختگان» در رابطه با ابعاد فنی هک تپسی گفت: «معمولاً همه‌جای دنیا اینکه چگونه هک انجام شده و چه کارهایی برای آن انجام شده، از طریق یک بیانیه شفاف از سمت آن شرکت مشخص می‌شود. همه‌جای دنیا چه هک‌های داخلی و چه هک‌های خارجی، اعلام می‌شود که مسئولیت را قبول کرده‌اند. دقیقاً در توجیه این امر این مساله را مطرح می‌کنند که همه‌جای دنیا این اتفاق می‌افتد. این درست است ولی تفاوتی که وجود دارد درباره برخورد و عملکرد بعد از هک است. در توییت‌ر و فیس‌بوک هم این اتفاقات رخ داده و بلا استثنا وقتی بررسی می‌کنیم، می‌بینیم که بیانیه منتشرشده از سوی این شرکت‌ها در سریع‌ترین زمان ممکن منتشر شده است. یعنی هدف تیم‌های روابط عمومی این است که همیشه پیش از اینکه خبر و موج به دست دیگران بیفتد، خودمان شفاف‌سازی کنیم. تیم‌های رسانه‌ای این شرکت‌ها کنش انجام می‌دهند اما در ایران، واکنش است. خبر منتشر می‌شود، موج به راه می‌افتد و راست و دروغ خبرها قاطی می‌شود. پس از آن دیگر شرکت‌ها راه‌های به‌جز شفاف‌سازی ندارد و حتی در آن موقع هم درست عمل نمی‌کنند. همین الان اینستاگرام، توییت‌ر، وب‌سایت و اپلیکیشن هیچ اطلاعیه‌ای در آنها وجود ندارد. در صورتی که اولین کار این است که بیانیه شفاف صادر شود در راستای اینکه کاربران محق هستند. اینکه توضیحی ارائه دهی، باعث نمی‌شود که همه چیز بسته شود. شما در کوتاهی یا هر چیز دیگری که نامش را می‌توان گذاشت، سر این اتفاق به کاربران

مدیونید. برای اینکه کاربران خیال‌شان راحت شود و به احساس بهتری دست پیدا کنند این بیانیه را منتشر می‌کنید. وگرنه با بیانیه، چیزی قابل جبران نیست و دکمه بازگشت به عقب ندارد. در خارج از کشور معمولاً می‌گویند به این دلیل هک شدیم و بیانیه فنی به جز بیانیه روابط عمومی ارائه می‌دهند و این کار برای این است که کاربر خیالش راحت باشد از اینکه از چه طریقی هک شده و برای این مساله هم این تمهیدات را اندیشیدیم. در صورتی که چندسال پیش هم تپسی هک شده بود اما اطلاعات رانندگان بود. باز هم همان‌علی‌بابا وقتی هک شد، اعلام کرد که مسئولیت را پذیرفته‌ایم. خب این تنها یک جمله است. مسئولیت چه چیزی را پذیرفته‌اید؟ اطلاعات فنی و کارهایی که برای جلوگیری از این کار صورت گرفته کجاست؟ خارجی‌ها یکی از کارهایی که برای این کار انجام می‌دهند این است که در سریع‌ترین زمان ممکن، کاربر را آگاه می‌کنند و به کاربر اطلاع می‌دهند که کاربر هک شده. هرکسی در درجه مختلفی حائز اهمیت است. ممکن است کاربری بگوید اطلاعات من به چه دردی می‌خورد؟ یا یکی دیگر بگوید سفرهای من برابم حساس بوده‌اند و از طرف فرد ناشناس در فضای مجازی تهدید می‌شد. افرادی که در دارک وب و این اطلاعات را دسته‌بندی و استفاده می‌کنند هم آدم‌های سالمی نیستند یا کلاهبرداری است یا هک‌های اجتماعی یا هر استفاده غیرسالم از کاربر است. تپسی اعلام کرده از یک ماه گذشته در جریان این امر قرار گرفته‌ایم. خب چرا در این یک ماه کاربر را مطلع نکردید؟ یا همین الان چرا از توییت‌ر مدیرعامل شخصی اعلام کردید؟ آیا همه کاربران تپسی توییت‌ر مدیرعامل را می‌خوانند؟ خیر! همین الان ممکن است کاربران زیادی از تپسی حتی این خبر به گوش‌شان هم نرسیده باشد. ممکن است با موج خبری که راه افتاده باخبر شده باشند اما تپسی باید آن را در جای عمومی‌تری مانند وب‌سایت خود تپسی، توییت‌ر، اینستاگرام و اپلیکیشن تپسی اعلام می‌کرد. کاربر از سوی منابع رسمی تپسی

از این موضوع آگاه نشده است. متأسفانه بعضی وقت‌ها هکی اتفاق می‌افتد که اسم و شماره تلفن و... معطوف به همان کسب‌وکار است. اما در اطلاعاتی که از تپسی هک شده ظاهراً آیدی تبلیغ گوگل و دیگری دیوایس آیدی است که این دیوایس آیدی روی گوشی‌های اندروید منحصر به فرد است و تا اندروید ۸ به بعد برای همه گوشی‌ها مشترک است. یعنی گاهی چند سفر است که حساسیتی روی موضوع نیست اما گاهی کاربری در اپلیکیشن حضور داشته و به هر دلیلی نمی‌خواسته که هویتش و حضورش فاش شود. این کاربر در اپ دیگری خبری را خوانده و آن‌آپ شناسه و دیوایس کاربر را ذخیره کرده است. اگر این دو تا دیوایس را کنار هم قرار دهیم مثلاً می‌توانیم بفهمیم که فلان شخص با این حجم از سفرهاست. حالا شما این را در همه دیتابیس‌های منتشرشده کنار هم قرار دهید. همه دیتابیس‌های منتشرشده هویت افراد معنی پیدا می‌کند. مثلاً شما لیست سفرتان که درمی‌آمد از دیتابیس دیگری کدبستی‌تان لومی‌رفت. اما این دیوایس آیدی و شناسه‌هایی که از روی تپسی لو رفته با روش آن ناشناس حتی به عنوان خواننده یک خبر هم لو رفته است. این یک قسمت به این بازمی‌گردد که کسب‌وکارها چه بزرگ و چه کوچک کاربر را به مقاصد تبلیغاتی دوباره بازگرداند و سازمان‌ها هم عیش ذخیره چنین اطلاعاتی را دارند. شما خیلی وقت‌ها می‌بینید روی دیتابیس آن‌آپ برای آنالیز رفتار کاربر حتی ابعاد گوشی فرد را هم ذخیره کرده است. شاید دیتای مهمی هم نباشد اما در دیتای تپسی وقتی نگاه می‌کنیم، چند پلتفرم در این پلتفرم‌های تبلیغاتی می‌بینیم و این دیتایی اضافه است که نگه داشته‌اند و حتی ممکن است اضافه هم باشند. مثلاً دیتای لیست سفرها و لزوم نگه داشتنش را اطلاعی ندارم و ممکن است برای پیگیری‌های قضایی ذخیره کنند. البته همین هم راهکاری دارد که ممکن است این سفرهای قدیمی‌تر را در سرپای‌های دیگری ذخیره کنند اما اینها باید‌ها و نباید‌هاست.»

را پاک کرده‌ایم. ببینید اکنون شرکت‌های دولتی یا بانک‌ها دسترسی خارج از ایران را بسته‌اند. به نظر‌شان اینها امنیت‌شان را حفظ کرده‌اند اما به جای اینکه امنیت را بالا ببرند، دسترسی را کلاً بسته‌اند تا هرکرا و خرابکارها دسترسی نداشته باشند. این دسترسی است که ما در جهان هرکراهای کلاهسفید داریم که باگ‌ها را تشخیص می‌دهند و در عوض دسترسی به باگ سایت‌ها پول می‌گیرند و گزارش می‌دهند اما سازمان‌های ما وقتی هرکراهای کلاهسفید باگ را پیدا می‌کنند یا پول‌شان را پرداخت نمی‌کنند یا حتی پیش آمده از آنها شکایت هم کرده و برای خیلی‌ها در دسر ایجاد می‌کنند. مساله دیگر این است که هر چه در این چندسال خبرهای بیشتری از هک‌ها در ایران منتشر می‌شود، هرکراهای خارجی نسبت به تست هک در سایت‌های ایرانی کنجکاو شوند و بخواهند هک در ایران را تست کنند.»

اسکان پرداخت چنین حقوق‌هایی را به بچه‌های فنی ندارد. بنابراین بچه‌های این حوزه یا مهاجرت می‌کنند یا در کشور خودمان از خارج پروژه می‌گیرند.» متأسفانه این اولین باری نیست که اطلاعات کاربران از یک پلتفرم ایرانی لو می‌رود و به دنبال این لو رفتن، آنچه که ضربه می‌خورد اعتماد کاربر است. مشکل تپسی برای هک که چنان آزار دهنده باشد و چه نرم‌افزاری، باز هم متأسفانه یک ماه این مساله را کتمان کرد و با کاربران خود صادقانه مشکل را پیش نبرد. علاوه بر این اطلاع به کاربران از شیوه رسمی صورت‌نگرفت و توییت‌ر مدیرعامل خبر هک شدن و لو رفتن اطلاعات کاربران را اعلام کرد. این امر نیز به خودی خود به جز عدم شفافیت با کاربران، ضعف محسوب می‌شود؛ چرا که اطلاع‌رسانی سلسله مراتب لازم را برای باخبر شدن کاربر طی نکرده و از این گذشته تنها به چند رشتو بدون توضیح دلایل فنی، بسنده کرده‌اند. این خود به تنهایی نشان از این است که هنوز ابعاد فنی هک برای مسئولان این پلتفرم روشن نشده است. داستان تپسی از قضا لو رفتن تصویر مانیتور کارشناسان بله هم برای کاربران دارک‌تر است و به قول میلاد نوری، این مساله با یک عذرخواهی ساده و پذیرفتن مساله پس از یک ماه شاید از سوی کاربر پذیرفته نشود.

پساک و هرکراهای کلاهسفید

داشته باشیم یک بحث دیگر. وقتی افرادی که ۱۰ یا ۱۵ سال در حوزه امنیت و برنامه‌نویسی یا سرور تجربه دارند مهاجرت می‌کنند و افرادی که سابقه کمی دارند در شرکت جایگزین می‌شوند نتیجه‌اش این می‌شود. وقتی آمارها را می‌بینیم، متوجه می‌شویم که تعداد برنامه‌نویسان چند درصد رشد داشته‌اند، ولی این درحالی است که فلان شرکت نیروهای باسابقه‌اش را از دست داده و نیروهایی با سابقه کم جایگزین شده‌اند. مهم‌ترین مشکل مادر هک‌های اخیر بحث مهاجرت نیروهای باتجربه و متخصص است. در شرکت‌های فنی، بدون دشواری خاص خود را برای افرادی که برنامه مهاجرت‌شان را دارند انجام می‌دهند. یکی دیگر از دلایلش هم این است که خیلی وقت‌ها ما صورت‌مساله

شکل سرقت‌ها در عصر تکنولوژی تغییر کرده است

انداخت. یعنی بعضی از پروتکل‌های شبکه را مختل کرد. مثلاً پروتکلی که ارتباط بسیار امن را با سرور ایجاد می‌کند؛ اختلالاتی که روی پروتکل‌های امنیتی نیز ایجاد شد و این اختلالات هم امنیت جابه‌جایی داده را مخدوش می‌کند و کاهش می‌دهد. یا اینکه سرعت را کاهش می‌دهد یا به‌طور کل امکان استفاده از پروتکل‌های امنیتی برای افرادی که کارهای امنیتی در حوزه سایبری انجام می‌دهند؛ از بین می‌رود. این اختلالات گاهی شدید و گاهی ضعیف می‌شد. اینها دشواری خاص خود را برای افرادی که کارهای روزمره را با شبکه انجام می‌دادند ایجاد می‌کرد. به جز این، طبعاً مهاجرت بچه‌های فنی و باسابقه نیز شدت زیادی گرفت. دلایل این مهاجرت نیز یکی همین ناامنی شبکه و به تبع آن بازار کار در رشته‌های فناوری و کاهش سرمایه‌گذاری در کوسیس‌تیم فناوری است. دلیل دیگر هم سقوط ارزش ریال است. یعنی حقوق‌هایی به افراد از همین کشورهای اطراف به بچه‌های کاربلد و فنی پیشنهاد شد که اصلاً شرکت‌های ایرانی امکان پرداخت این حقوق‌ها را ندارند. برای همین یک شرکت فنی در ایران،

درستی درباره پردازش و جمع‌آوری داده‌ها داشته باشیم. ما در طرح صیانت هم این موارد را می‌گفتیم که به جای اینکه شما چیزهایی بنویسید که عملاً امکان تحقق ندارند، برای پلتفرم‌های داخلی چهارچوبی برای جمع‌آوری داده‌ها داشته باشیم. بعضی از پلتفرم‌ها، داده‌هایی را گاهی جمع‌آوری می‌کنند که تنها برای همان زمان ارائه سرویس ضرورت دارد و ضرورتی برای نگهداری ندارند. یعنی بعد از اینکه سرویس تمام شد، داده‌ها باید امحا شوند و از بین بروند. نکته بعدی این است که پس از اینکه داده‌ها را جمع‌آوری می‌کنند، این داده‌ها را باید با مقررات مشخص نگاه‌داری کنند. یعنی امنیت سروری که نگهداری می‌کند و الزامات امنیتی را رعایت کنند. مساله بعدی هم این است اگر تمام این موارد را رعایت کردند، از هرکراهای کلاهسفید کمک بگیرند. مسابقه و فرآیندی را بگذارد که از هرکراهای کلاهسفید برای شناختن باگ‌های پلتفرم‌شان استفاده کنند.» پوریا استرکی نیز در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفت: «به‌طور کلی اختلالاتی که از پارسال به وجود آمد، عمدی ایجاد شد و به همین دلیل امنیت را به خطر

محمد کشوری، کارشناس فضای مجازی نگاه کلان‌تری به موضوع دارد. کشوری معتقد است که طبعاً هر قدر بیشتر ابعاد مختلف زندگی‌مان بسته به شبکه و فضای مجازی می‌رود، این امر طبیعی است: «در این فضا مشکلات و معضلات امنیتی نیز بیشتر خودش را نشان می‌دهد. زمانی اگر شخصی از بانک قصد خروج داشت، باید از پولش مراقبت می‌کرد. اکنون اما این شیوه از سرقت دیگر کم شده و دیگر شما خبری از این مساله نمی‌شنوید که افراد جلوی بانک‌ها منتظر این باشند که چه کسی با کیسه پول خارج می‌شود. وقتی که ما زندگی‌مان روی شبکه می‌رود، طبیعتاً سرقت‌هایمان هم آنلاین می‌شوند. ما تا چندسال پیش، سرقت اطلاعات تا کسی برابمان بی‌معنی بود اما وقتی حمل‌و‌نقل شهری پلیس را با تا کسسی اینترنتی پیش می‌بریم، طبیعی است که این اطلاعات مثلاً هک شود یا از طریق این اطلاعات اخاذی شود. پس به نظر بخشی از طبیعت این فضا است. همان‌طور که برای قوی‌ترین تیم‌های اینترنتی نشست اطلاعات و سرقت اطلاعات اتفاق افتاد. اینها توجیه نیست ولی بخشی از آن توجیه‌ناپذیر است. طبیعی است که سارقان نیز مدل سرقت‌شان تغییر می‌کند. در مساله دوم اما یک سری سازوکارها به حاکمیت بازمی‌گردد و آن این است که ما قوانین